

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת משפטים תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

סנהדרין. ארבע מיתות – פרק שביעי דף סא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רכג תוספות

רִישׁ לקיש אמר מותרת. פי' בתנאה ולא באבילה דמונר לעבודה זרה אסור לאבול משותחו ואי ימני אפילו באבילה שרי בן לדה מומר מעיקרא ובשוחטה זו הוא דנעשה עומה

איכה יעבדו למעטי מאי. תימנה השתא נמי דאמר וביחא יצאה ללמדך תקשה ליה איכה יעבדו למעטי מאי דלמעטי שלא כדרכה כשאר עבודתו לא איצטרך דמוביה נפקא דוקא עבודה פנים ועיב איכה יעבדו לרבייה אהא נבון פער לפער וזרוק אבן למרקוליס דלא נפק ליה לא מוביחא ולא מהשתחאה ואי לא איכה יעבדו ה"א דאפילו כדרכה בעען דרך כבוד וי"ל דאי השתחאה ללמד יצאה לחיוב פער עבודתו אפילו שלא דרך כבוד נבון פער לפער וזרוק אבן למרקוליס נמי לא עריך קרא דמהשתחאה נפקא אע"ג דעבודתה דרך ביוון כיון שעבודך אותה כבוד וגדולה מזו בעי למימר הש"ס בסמוך דנפקא ליה פער למרקוליס מהשתחאה ולהכי איצטרך איכה יעבדו אע"ג דאין עבודתו נבך אלא משום דעבודתו דרך ביוון וכשי פער לפער וזרוק אבן למרקוליס אע"ג דדרך ביוון כיון דעבודתו בכך

מניין לזובח בתמא למרקוליס. דמוביח לאלהים נפקא לן בזובח למבוכים אבל בזובח למבוכים לא וא"ת אודרה שמענו מלא יזבחז עונש מנא ליה בזובח למבוכים ועיך דמוביח לאלהים שמענו לעיל עונש דלא אודרה לזובח שלא כדרכה מנא ליה דהא לעיל גבי השתחאה איצטרך קרא לעונש ואודרה שלא כדרכה וי"ל דזובח לאלהים לעונש ולא יזבחז לזובח וניחא השתא דקאמר אם אינו ענין לכדרכה דלא כתיב איכה יעבדו הדליל אם אינו ענין למבוכים דהא כתיב זובח לאלהים וגי' תנוז ענין למבוכים השתא לכל שלא כדרכה איצטרך לא יזבחז ולא ענין מרקוליס אלא בשום דסחם מנבוכים לאו אודרויחז בזוביח וא"ת נמא דהני קראי אלא למבוכים אבל למבוכים מנא לן דהא לקמך שלש השתחאות וחד איצטרך לכשלא כדרכה דמבוכים וחד לשלא כדרכה דמבוכים וי"ל כיון דגלי קרא גבי השתחאה דלא ענין ליה כשאר עבודתו וכן פי' בקטני לקמן

האומר אעבוד. פי' משנתרצה חיוב דנפקא ליה מלא תאבד ולא תשבעו דהא אבה שבעתי חיוב וקשה דאבתי לא ס"ד האי טעמא עד דמייחתי ליה דרב זיסף אהיט טעמא דמקבלו עליו באלוה

ומר סבר מסיח לעצמו לא שמעי ליה. תימנה הני דלא שמעי ליה לחיובי מנא כשאר מסיח דמויחז דביבדא כשמוכנין לו עדים ואומר הדין גינז אלוהים חיים ועבדו עמים ואבנים ואם אין חזרו בו חיובי דהייב שמעתי ליה לומר דוקא מסיח לעבוד זרה דשמעי ליה דמשמשי בתריה טפי אבל מסיח לעצמו לא חשיב מסיח כיב משום דלא שמעי ליה דאמר מני איזו מנין ועי"ל דבכולה שמעתין פליגי בנבית הוא דקאמרינן לעיל דהיבא דפלחו כי לא פליגי ר"ל בנבית כי"ע לא פליגי דיון דאי פלחו מסיח לעבודה זרה כי פליגי דביבדא בעלמא נבית שאמר אין דרבי מאיר סבר דביבדא מלחא הוא ומחייב נסת ומסיק דנבית אלוה דשמעי ליה אפילו רבי יהודה מלחא דמחייב דביבדא כי פליגי בנבית לעצמו אי מחייב נסת או אבל בנבית פשיטא דמחייב דביבדא:

אברהם הבחמה בתנאה ואע"פ שהשוחטה לאו לעבודה זרה היתה ואפילו לא זרק סדרה לעבודה זרה נאסרה לעופ"ן טעמא בשחיטת חולין דגמר לה רבי יוחנן ממשחבת פגול דהויא גבירה לעבודה והשוחטה את הובח על מנת לזרוק את הדם למזרז פגול. ורש"י לקיש אמר מותרת. לא יליף דרוך פמנים אין מחשבין מעבודה

לעבודה. הניחא. וקא דמיתיר לן זובח ללמד על הכלל ולא לעבודה זרה הא דרשאי לומר שמחשב מעבודה לעבודה הא ניחא לרבי יוחנן דנפקא ליה לענין איסוריו ממשחבת פגול איכא למימר דלענין איחויבו גברא נמי מהתם וליף ועל כרחין אייתר ליה זובח אלא לר"ל דלא יליף עבודה זרה מפגול גינזא דהאי זובח להכי הוא אדאתא מעבודת זרה מעבודה לעבודה: הניחם משחבת ח"ה הרי"ם. תניא במסכת ע"ז (פרק מה) הרי"ם מותרין בהנאה דתביב לאלוהים על הרי"ם ולא הרי"ם לאלוהים: ועובדיהם כסיה. אע"ג דמזבחי לא מנסר עבודתו זרה מידה הוי ובהא נמי לא בעיא קרא הואיל ושחיטה צורך זריקה היא וזאי חשב בשחיטה ע"ז ולזרוק הזה ליה שבעד עבודה זרה דהא זריקה בלא שחיטה לא סגי הלכך על כרחין אי השתחאה למדע על הכלל נפקא ליה לא ד"ל למיכתב זובח איכה יעבדו. ממע. כדרכה אין שלא כדרכה לא "למעטי מאי. שלא כדרכה מאחר דילפינן בהשתחאה דאפילו איכה עוברת פנים מחייב שלא כדרכה אי גינזא למעטי עבודת זרה לעבודה זרה שעבודתה דרך כבוד כגון פוער עצמו לעבודה זרה שזוכחן למע"ל למעטי מואר קרא: אמר מהשתחאה אפיקא שזמלדת על הכלל שאינו חיוב אלא דף כבוד כהשתחאה: אלא הא דא"י אלוה מניין לזובח בתמא. שריה עבודת כבוד למרקוליס עבודתה חזק הדיה לפעור אלא אייתר לרבה בר רב חנין בהשתחאה מלמד על הכלל ל"ל האי קרא להכי מהשתחאה נפקא: לזובח להכניע. ואינו מותרין לקבלו עליו באלוה ואשמועינן קרא דעובר בלאו: אריכסו ליה תורי. והלך לבקש: האומר אעבוד. משעה שחסינתו ותרצה חיוב מיתה דנפקא לן לקמן מלא תאבד ולא תשבעו דהא אבה שבעתי חיוב מיה אלק ואעבוד. שחיבת הדין ביה: גלף ועבדו. אע"פ כשכל עצמו עני אחרים דאיכא למימר דני אחרים לא אולוי איהו נמי לא אולוי: א"ל. מנתי דקתני עובר אין אומר לא: באומר איני מקבלו עליו. באלוה: אלא עבודתה. ענין אשמוענו דכל מלא ור"ל פלח ליה אין כאן אבה ושמעו וסיפא דמשמעו באמירה חיוב מקבלו עליו אחרותו מיד דיוקן דאמר אעבוד מסימאן אלוה עליה באלוה אי לא פירש בתריה שאינו מקבלו עליו אלא עבודתה: בואו ועבדו. עשה את עצמו עבודה זרה ומסיח בני אדם לעבודה מחייב. מיתה כמסית: רבי יהודה אומר לעולם אינו חיוב. כשכל דבור בלא משעה אלא בנבית לעבודה זרה ואבה ושמעו ואמר אעבוד אלק ואעבוד אבל באומר בואו ועבדו פטור אלמא טעמא דרבי יהודה בנבית אחרים לעצמו טעמא אחרים אתו דהא נבית חיובי מחייב דביבדא: פסית לעצמו. בנבית אחרים לעצמו שיעבודתו אי הוה מסיח או לא: לא שמעי ליה. שהיו הוא אדם כחורם ואפילו הניסיתם לשאר עצמי עבדו זרה אין נסתין לעבד אדם:

1 אמר פטור. א"ע רב' בן סורר ומורה (למקן דף עג) אמר בעבודה זרה יזר
2 ואל יעבור לי נדי רחבי למסור עצמו לכתלה מ"מ היא דלא מסר את עצמו
3 לא מחייב מיתה ואין לומר רבא טעמייה דאמר רב ר' ישמעאל (ע"ז דף רג ושם) אפי'
4 עבודה זרה בעיצתא נאמר ודי בתן ולא שימות בהן דאי גבי (כרתות) דמיתיי לימא
5 דאיתא כ"ד ברפ"ן בן סורר ומורה (למקן דף עג)
6 דהא דאמר ירזג אי יעבור דיינו בסתם עבודה
7 זרה הכא איתיי בעבודה זרה שחבל עובדים
8 מאהבה ומיראה דומיא דהמן דמיתיי ומתני'
9 דאחד העובד משמע ליה דאיתיי כ"ג דאי
10 בסתם עבודה זרה לא איצטרך דשמעינן
11 ממנתי' דהפוער עצמו לפרע א"ע' ודמביח
12 לבווי חיבי מיתו עבדי דכתן משתי הוה מצע
13 לאוקומי בסתם עבודה זרה אלא דמשני שפיר
14 ואי' לרבא אמאי לא השתתחו מדרכי להמן
15 ויל כדאמר במדרש שהיו עצמים על לבו א'
16 נמי משום קידוש השם כדאמרינן בירושלמי
17 דשביעי (פ"ד) כדן פפסי וולייטוס אחים שנתן
18 להם מום מוכיח צבועה ר"א דביבילא
19 ורבא

1 **מאי שנא איהו**. להיות אלוה יותר ממני ואין דקאמר ליה אחובי וזאתינתין.
2 דקשיין אחדידי הכי מתוקמאי רישא דתני עובד אלא אמר לא רבייה הניסיתים.
3 דאפילו נתרצו ממילכי דחורו ביה ולא שזיכר לא קרינא ביה אבה ושמע
4 וסיפא דמחייב באבה ושמע ביהוד הניסת דכין דנרתצה לאו דעתיה למתרה ותוא
5 אבה ושמע ורומנא חיבייה: והוציא הכתוב
6 יחיד כמלל רביה. וחק' ורעבד וגו' וסלקת
7 (ובריש יז) ורביה כמלל יחיד. לדון בסיף
8 הזה הכה (שם יז) דערי הנחתה להחשיב על
9 פטונו. ושפת באש וגו' (שם) אבל יחיד
10 חקל בממונו שלא גזר עליו לאבדו: **מפי**
11 **עצמו**. שאך אחד מסתו: **מנא אמנא לה**.
12 דברבורא ניסת מפי אחריים הוא דמחייב: **מפי**
13 **אבה ושמע** למסתו יחיב: **אידי ואידי** בנית
14 **מפי אחריים**. ומשכת לה דלא נחתיבי ניסת
15 משום אבה ושמע כגון דלא אמר לה מסת
16 שבחיה דעבדו: וזה חקל כן אובלת כן שותה
17 דכין לדי ידע ביה מילתא דשבחיה מותר
18 קא חדר ביה ולא אבה ושמע: **מנא אמנא**
19 **לה**. דבי כתוב אבה ושמע בדאמר לה ביה
20 אובלת כן שותה ומשמע: דכתיב. בפרשת
21 מסית מאלוה: דתעמיש אשר סביבותיכם
22 הקרובים אליך או רחוקים ממך מה לי
23 קרובים ומה לי רחוקים ולמה הזכיר קרוב
24 ורחוק אלא מפני שדרכו של מסית לדבר על
25 עבודה זרה רחוקה שאינו מכיר בה ומוציא
26 בפיו השקף ואומר כך אובלת כן שותה
27 לפיכך אני אומר כך הסתכל בעבודה זרה
28 הקרובת לך ונתראה שאך אהם ממש מתוך
29 אתה לבד טיבן של רחוקים אלמא קרא
30 בדאמר ליה כך אובלת כתוב: **רב אשי אמר**
31 **סיפא** דמחייב באמיהו בירישאל מומר דכין
32 דקבל עליה תו אל חדר ביה שהרי הופקד
33 בכך: **רבנא אמר**. לעולם בירישאל גמור
34 וכולה מתני' בחד טעמא ותנא רישא עובד
35 וסיפא אמר ואלו יז חתני כלומר ולא
36 עובד בלבד אמרו אלא אף אומר חיבי
37 מאהבה ומיראה. מאהבת אדם ומיראת
38 אדם ולא השבח בלבו באלהותו יחיב. במיד
39 ובדותראה במיתה ובשגג ובדבר מותר
40 לעשות כן חיבי בחטאת: **פטור**. בין במיד בין
41 בשגג דלאו כלום עבד: **אחד העובד**. והלא
42 המזבח והמקטיר עובדין תן אלא הכי קאמר
43 אחד העובד ואפילו מאהבה ומיראה ואחד
44 המזבח ולשם אילנות דהוא סיפא לגלוי
45 עליה לרישא דמנאבה ויראה אלא ואפילו
46 ואי

13 **אמר אביי**, פאן בנית מפי עצמו, פאן בנית מפי אחריים. מפי עצמו, מפי אחריים.
14 **גריד בתרייהו**. אמר אביי, מנא אמנא לה, דכתיב 'לא תהאב לה ולא תשמע אליו', הא
15 **אבה ושמע'** חיבי. רבא אמר, אידי ואידי בנית מפי אחריים, הא, דאמר ליה 'קד אובלת'
16 **קד שותה'** קד מטביה 'קד מריעה'. הא, דלא אמר ליה 'קד אובלת' קד שותה'. אמר רבא,
17 **מנא אמנא לה**. דכתיב 'מאלוה העמים אשר סביבותיכם הקרובים אליו', מה לי קרובים ומה
18 לי רחוקים. הכי קאמר ליה, מביבותן של קרובים, אתה למד מה סביבותן של רחוקים. מאי
19 לאו, דאמר ליה 'קד אובלת' קד שותה' קד מטביה' קד מריעה' שמע מינה. רב אשי
20 אמר, סיפא בירישאל מומר. רבינא אמר, לא זו אף זו, קתני. איתמר, העובד עבודת פוכבים
21 מאהבה ומיראה, אביי אמר, חיבי. רבא אמר, פטור. אביי אמר חיבי, דהא פלחה. רבא אמר
22 פטור, אי קגליה עליה פלאוה, אין. לא, לא, לא, אי סיקן ע"כ", 'ישתתחה', 'למשתי': ואמר
23 אביי, מנא אמנא לה, דתמן, העובד עבודת פוכבים, אחד העובד כ"ו. מאי לאו, אחד העובד
24 מאהבה ומיראה, ורבא אמר לה, קדמתין רבי ורמינהו. אמר אביי, מנא אמנא לה, דתנאי
25 'לא תשתתחו להם', להם אי אתה משתתחה, אכל אתה משתתחה לאדם פמולך, וכל
26 אפילו נעבד פהמן, תלמוד לומר 'לא תעבדם'. והא, תמן מיראה הוה נעבד. ורבא, פהמן
27 ולא פהמן, פהמן, דאיהו גופיה עבודת פוכבים. ולא פהמן, דאילו תמן מיראה, והכא לאו
28 מיראה. ואמר אביי, מנא אמנא לה, דתנאי, בתן משה מעבודת פוכבים. רבי אומר, בשגגת
29 מעשה. והכמים ואומרים, בהעלם דבר. ושון, שבשעוניה כחורו. ושון, שאין מביאי אשם
30 תלוי. האי שגגת מעשה דעבודת פוכבים, הכי דמי. אי קסבר, בית הכנסת הוא השתתחה
31 לו, הרי לבו לשמים. אלא, דהוא אנדרטא והשתתחה לו. אי קגליה עליה פלאוה, מויד הוא.

46 הכי חיבי כדתיירי ר' ירמיה. אחד העובד כל עבודה שהיא דרכה בכך ואחד המזבח שלא כדרכה ולעולם רישא וסיפא לשם אלהות: ולא תעבדם. יתירא הוא: נעבד
47 בהמן, ששעה עצמו בעבודה זרה כדאמר במגילה (דף טז). יאי אלא הכי לא הוה מדרכי מתורה בו והיה כורע ומשתחוה לה: והא חקן. מיראת המלך וחו פלחי ליה כדכתיב
48 (סאתר ג כ) בין צוה לו המלך וקתני דלא: והלא בהמן. דקתני יכול אפילו נעבד בהמן לאו למיסר מיראה אלא למיסר אדם הנעבד לשם עבודה זרה שלא מיראה אלמגד
49 ליה ובאפילו ותיא דנקט מיהו עובד עבודה זרה הוא: בתן. משותה. בקרבן עבודה זרה: **אימר בשגגת מעשה**. אפילו לא נעלם משום אסור עבודה זרה אלא
50 ששגג במעשה חיבי א"ע' דבשאר מצות אין מביאי קרבן האמור בו אלא אי' נעלמה ממנו הלכה דכתיב (ויקרא ד) גבי חטאת צבור ונעלם דבר כגון חורו ב"ד שחלב
51 מותר ועשו ע"י העלמתן דרפ"ן כהן משוח כתוב (שם) אלשמת השם חרי משוח כצבור אפילו הכי בעבודה זרה שקרבנו שיה לשאר ירדימין דברותה ואילו מחייב בשגגת
52 מעשה בלא העלם דבר ולקמן מפרש האי שגגת מעשה דכתיב ומח' א"ב. כאן אינו חיבי אלא בהעלם דבר ובחורית פס"ב (דף ט"ז) לפיכך טעמא קרא: ושון משכביו
53 ביחוד. והא רבנן לוי משי ליה כשאר יודי לענין להחתיב בלא העלם דבר מודים כן שאין קרבנו בעבודה זרה חלוק משום יחיד שחייב מעשה אסור רחבי כן קרבן
54 עבודה זרה בפרשת שלח לך ואם נפש אחת יחיד ואחד נשיא ואחד משוח משמע וא"ע' עשויא ומשוח הלוקין מן היחידים בשאר מצות שחשביא מביאי שערי זכר
55 ונאכל וכוון משוח פר ונשרף והיחיד מביא כשבה או שפירא בעבודה זרה שון חן: ושון שאינו מביאי אשם תלוי. על שום לא חרע בשתורה משום זבגי משיח
56 כתיב (ויקרא ד) על שגגת אשך שגג משמע מי עבדיה חטאת על חרע דעובד בשגגת מעשה מביא אשם תלוי על לא חרע ינא משוח שאך מביאי משיח אלא בהעלם דבר
57 ואשמעינן הכא אפילו לרבי דאמר שיש לך קרבן שהמשוח חיבי בשגגת מעשה מורה הוא שאן מביאי אשם תלוי ובמס' חרויות (שם) ליש' מוקף מדרכתיב באשם תלוי
58 שגגתו שגגתו חרי זימני מי שכל חרעו בשגגת ינא משוח שאך כל חטאו בשגגת ששהר ששאר מצות צריך העלם דבר: שגגת מעשה זרה. בלא העלם דבר הדי' חרי לבו
59 לשמיים. ולא השתתחו לו לעבודה זרה לא מויד ולא אלא מעשה שהרי לשמים נתקבו ופליה יודע שיה הבית עבודה זרה הוא והוא משתתחו בתוכו
60 לשמים אין כאן עשו שהרי אף משתתחו לבית הכנסת אלא לבית אה משתתחו אלא למי ששכן שם אפילו: **אלא** דהוא אבראם ופני' ליה. והוא אהה דמות שרעין ורבין
61 לעשות בדמות המלך והרואה אותו משתתחו לו לכבוד המלך ופעמים שעובדין אותו וזה ראה אחד שהיה נעבד וידע ידע שהוא נעבד והשתתחו לה: אי דקגליה עליה
62 באלוה. משתתחו לו לשם עבודה זרה מויד הוא:

סנהדרין, ארבע מיתות – פרק שביעי דף סב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכז תוספות

1 ואי קבליה עובדי בבליה. אלא לבבד עובדי השתחוה לו לא כלום הוא דהא
2 לא אבו ליש עובדיה. ר' אלי ארבע עבודות הוה מאהבה ומיראת אדם
3 כסבור שמותר לעשות והאי אומר מותר כי האי וזוגא דיעה לריאסור עבד
4 זרה בכל עבודת שלה לאו העלם דבר קרי לה אפי' שעלם ממנו איסור אהבו

5 ויראה שאין זו מגוף האיסור אלא אי' בעל
6 ממנו עיקר עבודה זרה באתר מעבדו נלה
7 כסבור שעבודה זו מותר לה: ורבא אמר לך.
8 לא היה שגגת מעשה הכי אלא באומר מותר

9 לעבוד עבודה זרה כסבור אין עבודה זרה
10 בתורה: אובר מותר היינו חלוק דבר, ובתא
11 אפילו רבנן מודה: ומשני אומר מותר

12 לקמינא היינו דקא עך לה לגמרי: העלם
13 דבר קיום מפקת באומר מפקת כגון ש
14 עבודה זרה בתורה שלא לזכות ושלא לטור
15 אבל המשתתחות מותר: אינו חיוב אלא אתה.

16 וכל עבודתיה באוהרה אתה הן לא תעבדם
17 (שמות 8) הלך את כאן חלוק תעבור: פוק
18 תני לברא. ודעתה הוא ולקמן מפרש טעמא:
19 הנקרה. שיצאת מכלל לא תעשה כל

20 מלאכת (שב) ושבת ללא יצאה. להוציא
21 מחומרי שאר מלאכות וללמד עליה שאינה
22 לא כבדת ולא כבימה אלא כלאו: לחלוק

23 לחלוק ולומר לך מה זו מיוחדת ודכיה
24 מאבות מלאכות הנהיגת במשכן וחיוב
25 עליה הכתוב בפני עצמו שפרט לה לברא אף
26 כל שהוא בא מלאכת אדם עשאן בעולם

27 אחד חיוב על כל אחת ואחת דכל דבר שהיה
28 בכלל יצאנו מן הכלל ולמד לא ללמד על
29 עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא

30 השתחואה נמי לא יצאה. לקמן (ד' סג.)
31 אמר שלש השתחואות נאמרו באוהרה
32 עבודה זרה וזה אחת לשלא כדרכה לכראמוך

33 ללמד אוהרה מניין ח'ל' לא השתחואה ואחת
34 לעבודה ואחת לחלוק מה השתחואה
35 מיוחדת מעשה לעצמו וחיוב עליה בעצמה

36 אף על עבודה ועבודה בשוגג חיוב עליה
37 תנא עלצמה ותנא ד'ר' וכאי כבירא לא
38 כרי יסי' הדהווא השתחואה יתיירא ליה

39 לחלק יצאה ללמד עליה שהיא בלאו ולא כבדת ואין תנא על שגגתה ואפי' שחיביין עליה מיתה דגבי יסקילה כתיב (דברים ז) וישחתו להם מיהו מברת
40 ומטאת אפקה הלך לא משכחת קריא בעבודה זרה לחלוק: מאחת מהנה. גבי תנא כתיב פעמים שחיב תנא אתה על כולן כגון שוגג בשבת כסבור את היום שבת

41 אבל יודע היה שכל מלאכות שהיו עושה אסורות בשבת מביא קרבן אחד ודאי שגגה היא ופעמים שחיב על כל אחד ואחד כגון שהידי בשבת יודע שהוא שבת היום
42 ושם בתורה ושגג במלאכות שלא היה יודע שהמלאכות הללו אסורות אלא מלאכות אחרות חיב על כל אחת ואחת שיש כאן שגגות הרבה: ר' יונה מפרש טעמא

43 דרי יוסי היכי משמע ליה האי מהאי קרא: וקשה מאחת מהנה. הוה ליה למכתב ועשה אתה מהנה אי נמי ועשה מהנה אי נמי ועשה אתה ולישטחו מדכתבינהו הכי ש"מ
44 למדרש כל ד' ח'ל' לחודה הנהיגה על אחת על מאות כלומר מקצת העבירה על הנה על הנה ודעתו כדמרש רבא אבות מהנה תולדות ולמדרשיהו נמי כי חרדי הכי
45 מדסמכי להרדי: אחת שהיה הנה. כלומר פעמים שהיו חיב על מצות אחת תנא הנה שהיה אפי' עשה שניו אלא אחת על מצות הרבה והכי משמע

46 מאות מחיב הנה מהנה מחיב אחת מדרביי מ' יתיירא והשתא מפרש לה אחת כשעשה עבירה שלמה שנתכון לכתוב שנתו וכתבו כולו מאות על מקצתו נמי מחיב
47 כגון נתכון לכתוב שמעון ולא כתב אלא שתי אחרות חיב ולהכי נקט שמעון משום דשתי אחרות ראשונות הוה להו שם בנימוק אחר כגון שם בן ג' ח'ל' דגו מדיאל חן

48 מדיאל אבל נתכון לחבות שם אחת כגון נפתי ולא כתב ממנו אלא שתי אחרות לא מייחייב שאין כאן מלאכת בשום מקום: מהנה תולדות. דנפקא לן מדרמי לרו לאבות
49 היינו מהנה לכתוב מן החומר לרו על עבודה אחת תנא הנה: דהא דמנן על פעמים שמתחייב על כל אחת ואחת דחינו על אחת תנא על מצות אחת כגון עושה

50 מלאכות הרבה בודון שבת ושגגות מלאכות כדפרשית לעיל דיש כאן שגגות הרבה: שגגת שבת וזוין מלאכות. יודע שמלאכות הללו אסורות בשבת אבל כסבור אין
51 שבת היום כולו אחת עבדה היה: וברוי' עינא' לחלק: רבא. דהא מודים ח'ל' על חרובא דכל הכלל כלא כלי אי לא נפקא לן מדיבורא לארתי ומשום הכי
52 אמר ליה פוק תני לברא דאמילי ליה חיב על כל אחת ואחת: תיפוק לי' מאחת מהנה. לרבי אבא פריך דלא פריך דן הדשתחואה לארתי יצאה מיהו

53 תיפוק לן חרדי על כל אחת ואחת מהנה כדנפסק רבי לרבי יוסי בשבת דהא חיי קריא גבי תנא חטאת בתיה גורדשיה נמי בעבודה זרה הכי אחת ועשה אתה שעשה
54 עבודה שלמה כגון זבח מאות ועשה מאות כגון שיש סמיך אחת לעבודה זרה דאשבחן ליה בהשר גבי תנא העין פנימי: שבר מקל' לפניה. לישם עבודה זרה דרמי
55 לחשישה שגגה מפרקתה וכגון דררבה לעבודה במקל כדארמין במס' עבודה זרה ב' ר' ישמעאל (ד' נא.) עבודה זרה שיעורבין אותה במקל שבר מלאכה חיב
56 אתה שהיה. פעמים שהיו חיב על עבודה אחת תנא הנה כגון שעבד עבודה הרבה: בודון עבודה זרה ושגגת עבודתה יודע שיעבודה זרה אסורה בזבח אבל
57 כסבור שמותר לטור ולשך ולהשתחאות: האי שגגת עבודה זרה חיבי דמי. כלומר הכי מתוקם קרא בעבודה זרה הא לא משכחת לה שגגת עבודה זרה בודון עבודת

58 הלך לא נפקא לן בעבודה זרה חלוק מלאכות מהנא: אלא מאהבה וייראה. יודע שמאבות עבודה זרה ודעתו הללו אבל שגג כבד שאין עבודה זרה בתורה
59 מאהבה ומיראת אדם וריי שגגות עבודה זרה וזון עבודת דמייב דהא: אלא באומר מותר. כסבור אין עבודה זרה בתורה וזל דלא חייב שגגת עבודה זרה וזון עבודת
60 אלא שגגת זה וזה מיהו קרא וקאמר הנה שהיא אחת בחיב מוסק לן: ודיקע' רבא בחיב מיהו רבא סריר נחמן. במכתב שבת פרק כלא דרי (ע' ע.) חתי קריא. האי אחת והאי
61 הנה: ואילו בעבודה זרה תניא (תנן). לעיל ושון רבי וביחסי שכן משיח בשעירה כיוצא: ותו לא מירי'. ליבא לשניי מיידי הלך לא נפקא לן חלוק מלאכות בעבודה
62 הנה: והנה אלא מהשתחואה אכתפתא דרב יוסף והא דרבי וכאי דפטר לה כירא נפקא (לקמן ד' סג.) מלא תעבדם הכתוב עשאן עבודה זרה: הכי

1
2
3
4
5
6
7

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62

רבא אמר לר' לא באומר מותר. וברוי' הישיל (מכות ד' י.) ושם דממעט רבא
מכשונה פרט לאומר מותר הנה גרס רבה דאבי כתיבא אי נמי גבי גלות
סובא בשגגת כתיב: מ'א' טעמא ד'ר' יוסי. בפ' כלל גדול (שבת ד' ע.) פ"ה רבתי מים
דמאת ומ'ס דמהנה: למאי אתו ולשון מ' לא משמע כן ויש לפרש מ'ס ד'ר' יוסי וה
לשמעון ולשם שמעון לאבות והתולדות
אינטרין מופרש מהם ודאמרינאו אחרד
דרשיין נמי אתה שהיא הנה ונהה שהיא אחת:
העלם

סנהדרין, ארבע מיתות – פרק שביעי דף סב עמוד ב – מתוך מהדרת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
חוספוט

העולם זה וזה בידו. פי' דמלא דע לישבת בשום מלאכה כדמוכח בפ' כלל גדול (שבת
 2 כ"ג ט"ז ע"ג) ודמי מנתי' ארבעים מלאכות חסרות אחת ואזי יחזון שאם
 3 עשה כולם החעלם אחד כו' ולא אע"ל לשבח עיקר שבת דתון חסר אינו חיוב אלא אחת
 4 דשבת לגמרי כון טעוק שנשבה לבין הגוים אבל הכא כי מדברוי ליה מדרב וא"ת מאי
 5 קאמר רבא תפשוט ודילמא הכא דאינו חיוב
 6 אלא אחד דשבת לגמרי כון טעוק שנשבה לבין
 7 הגוים ויש לומר דה"מ לשניי הכי ובפ"ק
 8 דברייתא (דף ג') משני בר פפא משבתת לה
 9 בתעוק שנשבה לבין הגוים אי נמי דש"ב בהאי
 10 קרא (שמות כ') אלוהי כסף ואלוהי זהב אסירי
 11 דמיני איריאני לא א"ת דהוה מיני לאוקמי בגנופ'ם
 12 לעבודה וזה שדרבה גביפוק יהוא סבור שיש
 13 דרבה בכך אלא כון דלא קאי בה"ו דף ח"א חשך
 14 לדקדק: **הא** לא קשיא תיפשוט. ברפק כלל
 15 גדול (שבת דף ע"ג ושם) אחרתי ליה רב נחמן
 16 לרבא האי העלם בעל בידו ואינו חיוב אלא
 17 אחת ותימה דברק"ב דכשבוט (דף ט"ז ע"ג)
 18 לענין טומאה ובפ"ג (דף כ"ג) לענין שבוטה בעי
 19 כה"ג אקו פשיט רב נחמן לחומרתי אלא לקולא
 20 ו"ל דלא שאני שבתת עיקר המצוה:
 21 **רישא** בעבדה וזה וסיפא בשאר מצוות.
 22 תימה דאי איכא לאוקמי כולה
 23 בשאר מצות מואי משא"כ בשאר מצות כון
 24 שחת חורק בחורז דאינו חיוב אלא כדאמר
 25 אביי ברפא אחד דיני ממונות (לעיל דף ל"ד)
 26 ולרבי אבהו דפליגי עליה משבתת לה ל"ר
 27 ישמעאל בשבתת חורק ולי' עקיבא הלל חורק
 28 שנג על מלאכת כונן שדהי עירך שלשות
 29 בהמה של חולין ותבחיין לשלושה ונמצאת
 30 אחרת היא של מקדשין וכגדור שבתת שדה
 31 צריך לחתוך תולש ומקטיף לחתוך אחרו ונמצא
 32 שהוא מחובר פטור דמלאכת מחשבת אסרה
 33 תורה ו"ל דלא מ"מ הכי דשמעט פטור בשבת
 34 לפי ששנג בלא תבחיין וכה"ג אפילו צריך
 35 למחבר תבחיין ותבחיין ונמצא מחובר צריך
 36 פטור דאין לא מלאכת מחשבת מיהו קשה
 37 לקומה בשאר מצות כמו נברע לזכור ולזכרה
 38 דאמר רבא (דף ט"ז ע"ג) אלא אלתו ו"ל
 39 דעבדה וזה שייך לקרות שאר מצות שקוליה
 40 כנגד כל המצוות אבל רביעא לא אע"ג
 41 דמקומיין טפא בחלביים איירי דנקט רישא שאר
 42 מצות וקט סיפא שאר מצות וק"מ דשמעט דאי
 43 הוה מתקומה רישא בחלביים הוה נזוא:
 44 **לחגיגה** את התלוש ואת המחובר. פ"ה
 45 דתיכין שבת ואת בה דמדרשין
 46 ברפא פפא אבל (ברייתא דף ט"ז) פרט למתעסק
 47 וקשה למת' ליה לשמואל במתעסק בשבת טעמא
 48 דמלאכת מחשבת ח"ל מבה ו"ל דה"ק בשבת
 49 פטור אף על פי שנתינה בשום מלאכת מחשבת
 50 ועי"ל מתעסק דפטר הכתוב מבה חתם היינו
 51 כדפרש"י חתם לרבא משבתת לה כון שנתבחיין
 52 לתחור את התלוש וחתך את המחבר דייני
 53 ונמצא שהוא מחובר דשבתתו משבתתו דאי
 54 מחובר אחר אפילו חיוב תבחיין למחבר פטור דזמיני תבחיין לכבות והכבה זה דפרש"י
 55 חתם המחבר ופיקא (דף כ"ג) ולבאי משבתת לה כון תבחיין לחגיגה את התלוש וחתך
 56 את המחבר כלומר ונמצא שהוא מחובר וכל כה"ג מלאכת מחשבת היא ולא מפיטר אלא
 57 מבה אבל מתעסק דשמואל דפטר משום מלאכת מחשבת היינו במתבחיין לחתוך מחובר זה
 58 וחתך מחובר אחר אלא גנישית עירייתו ואת דקאמר חתם חתם וזכיק אשר וטא בה פרט
 59 למתעסק מתעסק דנזאי אי לחלביים ועיריתו חיוב שכן נתינה אלא דשבת פטור דאמר
 60 שמואל מתעסק וכו' גמיעת דשמואל איירי בהאי נזוא במתעסק לא מייתי דשמואל
 61 אלא משום חלביים ועיריתו דלא מתעסק בהי קרא:

הכי תנא קמיה, ר' זכאי קמיה דר' יוחנן: חומר בשבת וכו', מפרש לה:
שנג בלא מפתחין, ר' אלעזר דרבא ובריתא חזקתה בידו מלאכה
זו: קצירה וזחינה, דאיכא שמוט מחולקת ומשום הכי חיוב עולתה: חלב וחלב.
שני זחינים בשני ימים ולא נודע לו בביתים שחטאו אינו חיוב אלא אחת כדפרש"י
טעמא לקמן: ששאר מצות שנג בלא
מתבחיין, בחלבין ובעיריתא אפילו מתקומטא
כגון חלב המדותרק לפניו וכסבור רוק הוא
ובלעו דלא מתבחיין לאבילה אלא מתעסק
דבר אחר בבליתת רוק והכי נשוגג
נגזר כסבור שזמן הוא ובלו דנתבחיין
לאבילה אבל לא זה שנגו הוא ואפי' חיוב
כדאמרן לקמן בשמעתין שכן נתינה משא"כ
בשבת כגון תבחיין להכבית את התלוש
וחתך את המחובר פטור שנאמר (ויקרא ד')
אשר חטא בעי עד שיתבחיין למלאכה זו
פרט למתעסק דבר אחר ועולתה בידו
מלאכה זו ומיחו דשחת עולתה בידו
אבילת חלביים או עיריתו חיוב שכבר נתנה
אבל בעבדה וזה ליהבא לאוקומטו והכי
דמי כון בלא מתבחיין אי נמי וכו': היי
לבו לשמיים, ולשמיים תבחיין והשתחוה ואין
כאן עבירה כלל לא שנגו ולא מיהו: **אלא**
שוגג בלא מתבחיין כון מאבה ומיראה
ולא תבחיין לעבדה וזה אלא לאתבת
האיש ושנג כסבור מותר לעשות כן: **אלא**
כאיכ"ט מותר, מיראה וזה עבדה וזה
בתורה ויכין דלא דאחרייהו על מעלס אין
מתבחיין צריך ליה: הפתעסק בחלביים
ובעיריות, כשעלה בידו חלביים ועיריתו היה
מתעסק על תבחיין לכך זה מתעסק צריך
ליה שאינו מתבחיין דבר בו כלל: שכן
נתינה, הלכך חשיב כבוונה: מלאכת
מחשבת, שחשב לעשות זאת: ר' יוחנן,
דאמר ליה פוק תני רישא ולא אוקט
ירשא בעבדה וזה וסיפא בשאר מצות
אויל לעשימה דלא מוקים רישא יחד
טעמא וסיפא בחד טעמא: דא"ר יוחנן,
בבבא מיעינת בפרק המפקדין: מאן דמתניב
לחית **אליבא דחד **תנא** כו', דקתיני**
החם המפקדין תבית אצל חברו ולא ייחוד
לה בעילים מקום ותלטיבה ונשברה אל
מתוך ידו נשברה לצרכו חלביה לצרכה פטור
אם משנתיהא שגברה בק לצרכה כן
לצרכו פטור ייחוד לה בעילים מקום
ותלטיבה ושגברה כון מתוך ידו כן
משנתיהא לצרכו חיוב לצרכה פטור ופרך
החם מני רבי שישעאל אי אתא דאמר לו
בעית דעת בעילים דתיני הונתו מלא כן
דתיני וסלע מני חטיס לקומס שנגג חזיר
דברי רבי ישמעאל ר' עקיבא אומר צריך
דעת בעילס אי רבי שישעאל מאי איריא
ולא ייחוד אפילו ייחוד נמי לא מנבעא
קאמר לא מביעאי ייחוד דמקומה הוא
אלא אפילו לא ייחוד דלאו מקומה הוא לא בעיא דעת בעילים סיפא אתאן
לרע אי רע מאי איריא ייחוד אפילו לא ייחוד נמי לא מביעאי קאמר לא
מנבעאי לא ייחוד דלאו מקומה הוא אלא אפילו ייחוד נמי דמקומה הוא בעינת
דעת בעילים רישא ר"י וסיפא ר"ע ואילו הוה בעי לאוקמא רישא משנתיהא
במקומה היראשין וסיפא משנתיהא במקום שאינה מקומה דמקומי לה אמרייא
החם ד"מ לאוקומיה כולה כו' שישעאל וא"ר מאן דמתרגם וכו' דלא הוה
בעי לאוקמיה רישא בחד טעמא וסיפא בחד טעמא: מסותא, מרחץ כמו
אמר

הכי תנא קמיה, ר' זכאי קמיה דר' יוחנן: חומר בשבת וכו', מפרש לה:
שנג בלא מפתחין, ר' אלעזר דרבא ובריתא חזקתה בידו מלאכה
זו: קצירה וזחינה, דאיכא שמוט מחולקת ומשום הכי חיוב עולתה: חלב וחלב.
שני זחינים בשני ימים ולא נודע לו בביתים שחטאו אינו חיוב אלא אחת כדפרש"י
טעמא לקמן: ששאר מצות שנג בלא
מתבחיין, בחלבין ובעיריתא אפילו מתקומטא
כגון חלב המדותרק לפניו וכסבור רוק הוא
ובלעו דלא מתבחיין לאבילה אלא מתעסק
דבר אחר בבליתת רוק והכי נשוגג
נגזר כסבור שזמן הוא ובלו דנתבחיין
לאבילה אבל לא זה שנגו הוא ואפי' חיוב
כדאמרן לקמן בשמעתין שכן נתינה משא"כ
בשבת כגון תבחיין להכבית את התלוש
וחתך את המחובר פטור שנאמר (ויקרא ד')
אשר חטא בעי עד שיתבחיין למלאכה זו
פרט למתעסק דבר אחר ועולתה בידו
מלאכה זו ומיחו דשחת עולתה בידו
אבילת חלביים או עיריתו חיוב שכבר נתנה
אבל בעבדה וזה ליהבא לאוקומטו והכי
דמי כון בלא מתבחיין אי נמי וכו': היי
לבו לשמיים, ולשמיים תבחיין והשתחוה ואין
כאן עבירה כלל לא שנגו ולא מיהו: **אלא**
שוגג בלא מתבחיין כון מאבה ומיראה
ולא תבחיין לעבדה וזה אלא לאתבת
האיש ושנג כסבור מותר לעשות כן: **אלא**
כאיכ"ט מותר, מיראה וזה עבדה וזה
בתורה ויכין דלא דאחרייהו על מעלס אין
מתבחיין צריך ליה: הפתעסק בחלביים
ובעיריות, כשעלה בידו חלביים ועיריתו היה
מתעסק על תבחיין לכך זה מתעסק צריך
ליה שאינו מתבחיין דבר בו כלל: שכן
נתינה, הלכך חשיב כבוונה: מלאכת
מחשבת, שחשב לעשות זאת: ר' יוחנן,
דאמר ליה פוק תני רישא ולא אוקט
ירשא בעבדה וזה וסיפא בשאר מצות
אויל לעשימה דלא מוקים רישא יחד
טעמא וסיפא בחד טעמא: דא"ר יוחנן,
בבבא מיעינת בפרק המפקדין: מאן דמתניב
לחית **אליבא דחד **תנא** כו', דקתיני**
החם המפקדין תבית אצל חברו ולא ייחוד
לה בעילים מקום ותלטיבה ונשברה אל
מתוך ידו נשברה לצרכו חלביה לצרכה פטור
אם משנתיהא שגברה בק לצרכה כן
לצרכו פטור ייחוד לה בעילים מקום
ותלטיבה ושגברה כון מתוך ידו כן
משנתיהא לצרכו חיוב לצרכה פטור ופרך
החם מני רבי שישעאל אי אתא דאמר לו
בעית דעת בעילים דתיני הונתו מלא כן
דתיני וסלע מני חטיס לקומס שנגג חזיר
דברי רבי ישמעאל ר' עקיבא אומר צריך
דעת בעילס אי רבי שישעאל מאי איריא
ולא ייחוד אפילו ייחוד נמי לא מנבעא
קאמר לא מביעאי ייחוד דמקומה הוא
אלא אפילו לא ייחוד דלאו מקומה הוא לא בעיא דעת בעילים סיפא אתאן
לרע אי רע מאי איריא ייחוד אפילו לא ייחוד נמי לא מביעאי קאמר לא
מנבעאי לא ייחוד דלאו מקומה הוא אלא אפילו ייחוד נמי דמקומה הוא בעינת
דעת בעילים רישא ר"י וסיפא ר"ע ואילו הוה בעי לאוקמא רישא משנתיהא
במקומה היראשין וסיפא משנתיהא במקום שאינה מקומה דמקומי לה אמרייא
החם ד"מ לאוקומיה כולה כו' שישעאל וא"ר מאן דמתרגם וכו' דלא הוה
בעי לאוקמיה רישא בחד טעמא וסיפא בחד טעמא: מסותא, מרחץ כמו
אמר

הג' א"ר זביב וקטור וניסך פהעלם אחר וכו'. וליג' השתחווהו ההשתחווהו לאו
 בכלל שאר עבודות היא דעל כבודך לית ליה לר' אמי השתחווהו לחלק יצאה
 מדקאמר אנו דייב אלא אחת: מ"ש דר' אמי. דלית ליה השתחווהו לחלק יצאה: לא
 תעבדם. כללן בלון בחדא וכו' ובעבדם יתיירי כתיבי דרשין דוד מנייהו לכה: מ"א אמי
 אמי. כרבי אמי דיהב אלא אלא אחת: מיתות: שלי
 השתחווהו. ואת השתחווהו להם דעשרת
 הבריות (שמות ב') כי לא השתחווהו לאל אחר
 (שם לד') לא השתחווהו לאלהיהם (שם כג)
 והשתחווהו דבריות אחרות: לא (שם
 דאהורו קא מדרה ליה משה לשדא מיה
 שמעו בנינו: אחת לבריה וכו'. וראי כתיב
 חזא דיה אמיא: לא אבד אלא בעבודתו וכו'
 דרך עבודתה בהשתחווהו: לתיירי דר' אמי
 קאמר. אמי לר' דרשה ליה עלת עבדום אבל
 אמי לא ולי מוקים לה ללאו יתייר: וכו' אמר
 מוקי לר' השתחווהו לומר ללאו יצאה
 לתיירי ושלא ברובה. השתחווהו היא
 לר' עבודה וזה כרכה ושלא כרכה כגון
 שרביה לעבוד דר' דוד וכל בהשתחווהו
 ואי תיבידל לאוה מרבינן אלא בו: דאי גונא
 אבל משתחווהו לפעור לא כתב כרומא
 השתחווהו יתיירא שניה לשלא כרכה כגון
 פערו למוקיס עשבורתה בביון דהו אדא
 מלא לעל (דף סא) וזבח למרוקוליס חיוב
 אלמא בחיור וכו': דר' דוד קרא יתיירא וכו'
 דאיכא ולא מוקיס לה בזובח למקטרי'
 דעבודתו דר' כבוד דרשה כיון גזיל
 בהשתחווהו קי' וזבחיה מודה כולה מילת
 לא ילפינן השתחווהו דאי כ' הוה מרבינן כל
 עבודת כבוד אע"י דלאו עבודת פנים לכך
 יצאה וזביח לומר שלא חיבהו אלא עבודת
 פנים: כיון דאמי יר' אלא אחת איג' ר' אמי
 פלחה לקיבן, אמי שנגא ואפילו לרבינן. בתמייה
 פלגי רבנן בכריתות (דף ו') במגורא עליה
 דרבי עקיבא דרבי יוחנן אביו מביא אביו
 דבעינן מעשה: והתניא אנו חיוב אלא על
 דרבי שיש בו מעשה. דבני השאת כתיב (ויקרא
 ו) וגושה אחת מכל מצות ה': ו' עקיבא אמי
 דאמר דר' בעינן מעשה נגור. דמגורא מחייב
 משום מעשה וזכא נוסף דעקימת שפוחי הוה
 מעשה וזכא נמי חטאת קומתו היא מעשה
 והאי יאקוני אנו חיוב אלא על דבר שיש בו
 מעשה אלאפוקי ההורא דלא מחייב עלה
 אהא רב דימי, אמר רבי אלעזר, על פולג' חזין
 מהנדר בשמו ותקמיס בשמו. מאי שגא הנדר בשמו
 ותקמיס בשמו, דלא לקי, משום דהיה ליה ל'א שאין
 בו מעשה'. הני נמי, לאו שבכללות הוא, ואין לוקין על
 לאו שבכללות, דתניא, מנין לאזכר מן ההקמה קודם
 שצטא נפשה, שהוא בלא תעשה, תלמוד לומר לא
 תאכלו על הדם'. דבר אחר, לא תאכלו על הדם'
 לא תאכלו בשור ועיזין דם במוק. רבי יוסא אומר,
 מנין שאין מביין על הדיגי בית דין, תלמוד לומר לא
 תאכלו על הדם'. רבי עקיבא אומר, מנין לסנהדרין
 שתרנו את הנפש שאין מועמיס פלוס על אותו היום,
 תלמוד לומר לא תאכלו על הדם'. [רבי יוחנן אומר],
 לומר לא תאכלו על הדם'. ואמר רבי אבין בר חיאיא, ואיתמיא רבי אבין בר פהגא, על פולג'
 אינו לוקה, משום דהיה ליה ל'א שבכללות'. אלא, פי אהא רבין, אמר רבי אלעזר, על פולג'
 אינו לוקה, חזין מן הנדר בשמו ותקמיס בשמו. מאי שגא אהגה דלא לקי, דהיה ליה ל'א
 שבכללות, הני נמי ל'א שאין בו מעשה' ניהו. והוא, רבין והנה דאמר לאו שאין בו
 מעשה לוקין עליו. דתניא, לא ותוריו ממונ עד בקר' בא הקצוב ליתן עשה אחר לא תעשה,
 לומר

אמר ר' זביב וקטור וניסך. פירש הקונטרס דלא גרסינן והשתחווהו דלאו עבודה
 היא ולפיכך בדר' ר' זביב ללעל נמי ל'ג' ליה וקשה אמאי אלא קפנ וני לברא
 אפילו ר' נתן דאמר התם לחלק הבא מודה ללאו יצאה כדמפרש אביי טעמא הבא
 מדרכיב לא תעבדם מידו אפשר הא דאמר ליה פוק חזי דעבד משום דלא רדיש ריה
 ולא תעבדם ולש שמואל בר יהודה דרבי שיש
 קמיה אוקימתא קמייא דרבי זכאי מלא
 תעבדם כר' אמי ור'ר' טהא דרס ברב וזאי
 העשה ובר' דמי ל'ג' ר'קסבר ר' אמי דלחלק
 על עמיה יצאת דלא תעבדם אלא עבודת
 היא דרבי תיב לא השתחווהו ולא תעבדם
 קאי דפרך הא מאר אביי שלש השתחווהו
 למיל' לחלק על עצמה לא קאמר השתחווהו
 לחלק על כל אחת משמע אבל לר' זכאי דתנא
 השתחווהו ע"כ ללאו יצאה ע"כ מלא מתיב
 שמיא וני עבדה באפי נפשה לא מחייב כלל
 כיון דללאו יצאה ולא תני ליה כדרי אחרני
 אלא לאשמועי' היא נופח לללאו יצאה ואמר
 ר' יוחנן פוק חזי לברא לחלק יצאה אמר
 כל אחת ואחת כיון ליה ריהת לא תעבדם
 מדסי' השתחווהו ללאו יצאה
 אחת לשלא כרכה. הא למיבעי לן קרא
 לעשה ואחרת והמדיס כדביעי לן
 לעיל (דף סא) השתחווהו לשלא כרכה
 המדיסין כיון גזיל לן באחרת דכל שלא
 כרכה שיש וזאי רבי עובדיה
 אלא על כל דבר שיש בו מעשה. פיה רבי
 תסאת כתיב עשה אחת ולא דק
 דבפי' בכריתות (דף ו') גישה אידך קרא דתנן
 לעשה בשגה יצא מנדף ג'. קאמר ר' רמי
 לר'ע. אליבא דר'ל קאמר רבי דל' יוחנן דאמר
 לקיבן (דף סה) כפיפי קומתו עקיבא פיה הוה
 מעשה מחוקקא דרבי דגלי רומא אהאי
 כל המשתה שם שמיים. לא דמי ליה דרבי
 (שמיים ב') חזיב ליה ולגזינן וכן במדבר
 כא) דברני זו' וכן דלא אסור אלא בבדי
 דאלהות
 משום דהוי לאו שבכללות. תימה לר' דהוי
 לא שנותן לאודות מיתות ביד דהוי
 אודרה לבן סורר ומורה ויהי מהוה את בן סורר
 ומורה לוקה בתרגן פ' בן סורר ומורה (למען דף
 עא) אהגה בגמרא יסורו מוסרו וע"כ אודרהיה
 ביד לא תאכלו על הדם כיון דגלי רומא אהאי
 לאו דלקי היל למישר בכל דוכתי דלקי לכל
 הפחות היכא דאין יכול לביד ליהי מיתה.
 על כולם אינו לוקה. אפי' למי' ס"פ' כל שעה
 (פסחים דף טא) דלקי אנו ואמכושל
 משום ל'א ואזו דרתינ משום כל אשר
 עשה נגזר גזרו מפרשי משום מוקיא לר'
 תעבדם דלא מפרש קרא דאיירי במנפח ומנשק
 והא דאמרין פ"ק רביעה (דף ו') ומבשל גיד
 בשר היה לוקה משום חוד מנייהו מבשל
 ביש לא חשבינן ליה לאו שבכללות כתיב כל
 מלאכת עבודה לא תעשו שום על תעבדם
 והבא דהתם מפרש טפי דכתיב עבודה
 דמשמע על כל מלאכה שזאת עבודת
 שלא

הג' א"ר זביב וקטור וניסך פהעלם אחר וכו'. וליג' השתחווהו ההשתחווהו לאו
 בכלל שאר עבודות היא דעל כבודך לית ליה לר' אמי השתחווהו לחלק יצאה
 מדקאמר אנו דייב אלא אחת: מ"ש דר' אמי. דלית ליה השתחווהו לחלק יצאה: לא
 תעבדם. כללן בלון בחדא וכו' ובעבדם יתיירי כתיבי דרשין דוד מנייהו לכה: מ"א אמי
 אמי. כרבי אמי דיהב אלא אלא אחת: מיתות: שלי
 השתחווהו. ואת השתחווהו להם דעשרת
 הבריות (שמות ב') כי לא השתחווהו לאל אחר
 (שם לד') לא השתחווהו לאלהיהם (שם כג)
 והשתחווהו דבריות אחרות: לא (שם
 דאהורו קא מדרה ליה משה לשדא מיה
 שמעו בנינו: אחת לבריה וכו'. וראי כתיב
 חזא דיה אמיא: לא אבד אלא בעבודתו וכו'
 דרך עבודתה בהשתחווהו: לתיירי דר' אמי
 קאמר. אמי לר' דרשה ליה עלת עבדום אבל
 אמי לא ולי מוקים לה ללאו יתייר: וכו' אמר
 מוקי לר' השתחווהו לומר ללאו יצאה
 לתיירי ושלא ברובה. השתחווהו היא
 לר' עבודה וזה כרכה ושלא כרכה כגון
 שרביה לעבוד דר' דוד וכל בהשתחווהו
 ואי תיבידל לאוה מרבינן אלא בו: דאי גונא
 אבל משתחווהו לפעור לא כתב כרומא
 השתחווהו יתיירא שניה לשלא כרכה כגון
 פערו למוקיס עשבורתה בביון דהו אדא
 מלא לעל (דף סא) וזבח למרוקוליס חיוב
 אלמא בחיור וכו': דר' דוד קרא יתיירא וכו'
 דאיכא ולא מוקיס לה בזובח למקטרי'
 דעבודתו דר' כבוד דרשה כיון גזיל
 בהשתחווהו קי' וזבחיה מודה כולה מילת
 לא ילפינן השתחווהו דאי כ' הוה מרבינן כל
 עבודת כבוד אע"י דלאו עבודת פנים לכך
 יצאה וזביח לומר שלא חיבהו אלא עבודת
 פנים: כיון דאמי יר' אלא אחת איג' ר' אמי
 פלחה לקיבן, אמי שנגא ואפילו לרבינן. בתמייה
 פלגי רבנן בכריתות (דף ו') במגורא עליה
 דרבי עקיבא דרבי יוחנן אביו מביא אביו
 דבעינן מעשה: והתניא אנו חיוב אלא על
 דרבי שיש בו מעשה. דבני השאת כתיב (ויקרא
 ו) וגושה אחת מכל מצות ה': ו' עקיבא אמי
 דאמר דר' בעינן מעשה נגור. דמגורא מחייב
 משום מעשה וזכא נוסף דעקימת שפוחי הוה
 מעשה וזכא נמי חטאת קומתו היא מעשה
 והאי יאקוני אנו חיוב אלא על דבר שיש בו
 מעשה אלאפוקי ההורא דלא מחייב עלה
 אהא רב דימי, אמר רבי אלעזר, על פולג' חזין
 מהנדר בשמו ותקמיס בשמו. מאי שגא הנדר בשמו
 ותקמיס בשמו, דלא לקי, משום דהיה ליה ל'א שאין
 בו מעשה'. הני נמי, לאו שבכללות הוא, ואין לוקין על
 לאו שבכללות, דתניא, מנין לאזכר מן ההקמה קודם
 שצטא נפשה, שהוא בלא תעשה, תלמוד לומר לא
 תאכלו על הדם'. דבר אחר, לא תאכלו על הדם'
 לא תאכלו בשור ועיזין דם במוק. רבי יוסא אומר,
 מנין שאין מביין על הדיגי בית דין, תלמוד לומר לא
 תאכלו על הדם'. רבי עקיבא אומר, מנין לסנהדרין
 שתרנו את הנפש שאין מועמיס פלוס על אותו היום,
 תלמוד לומר לא תאכלו על הדם'. [רבי יוחנן אומר],
 לומר לא תאכלו על הדם'. ואמר רבי אבין בר חיאיא, ואיתמיא רבי אבין בר פהגא, על פולג'
 אינו לוקה, משום דהיה ליה ל'א שבכללות'. אלא, פי אהא רבין, אמר רבי אלעזר, על פולג'
 אינו לוקה, חזין מן הנדר בשמו ותקמיס בשמו. מאי שגא אהגה דלא לקי, דהיה ליה ל'א
 שבכללות, הני נמי ל'א שאין בו מעשה' ניהו. והוא, רבין והנה דאמר לאו שאין בו
 מעשה לוקין עליו. דתניא, לא ותוריו ממונ עד בקר' בא הקצוב ליתן עשה אחר לא תעשה,
 לומר

שלא ידור בשמו ולא יקיים בשמו. א"ע ר' בני ג' מלא ישמע נפקי ובסמך נמי אמרינן
עלדי ישמע אהרה למודי אין לו לאו שבכללות דהראי מילתא היא שמשמע
עם עבד וזה הוא ולא נפקי כוליה מלא תובירו משום דאי לא כתיב אלא חד דר
היה מוקמינן ליה לטור ומקיים א"נ משום עבודה וזה הכותבה בתורה ומורה להוכיח

שמה אצטריך ואפי' לנדר ולקיים אסור מידה
קשה דלא ישמע הוי כד שנתון לאהודיה מיתו
ביד ויל דמשום הכי קאמר די' לאוקמי לא
ישמע אהרה למודי ומקריא לא פלגיהו בב
קריא אלא לאסמכיהו בעלמא דיערק מילתא
לדבריהו מלא תובירו נפקא:
אסור לאדם שיעשה שותפות. אמר ר'
שמאלא כי שבעה עממא דיבט
לקבל הימנו ור"ח אבוי מותר לקבל הימנו
השבעה קודם שפסיד כדאמר בפי' דמי' ע"ג
(ר' ח' דמלוה ע"פ נפרעין מנטו מנפי שהוא
כמצייל מידם ולא אישיתין דילמא אויל מודה
ואע"ג דהתם ספק אהראי מ"מ בזמן שם
כולן נשבעים בקדשים שלחן ואין תופסין בהם
אלהות ואע"פ שהם שומרינן עמדם שיש
כותנם לזכר אחר מי' אמ' אה שם עבודה וזה
גם דעתם לעשה שמים ואע"פ שמתעבין
שמים דבר אחר לא אשכחן דאסור לגרום
לאחרים לשחף ולפני עור ליבא דבר נח לא
תודהו על כך.
מרקוליס

שלו, והתורה אמה' לא ישמע על פי' כי אהא עולא, בת בקלנבו. אמר ליה רבא, והיא
בת מר. אמר ליה, בקלנבו. והכתוב ישם אלהים אתרים לא תובירו'. אמר ליה, הכי
אמר רבי יוחנן, כל עבודת פוכבים התנוכה בתורה, מותר לתביר שמה. והא, תיבא פתיבא,
דכתיב 'פרע כל קרם גבו'. ואי לא פתיבא, לא. מתיב רב משרשיא, ראה אחת מרובה פשליט,
שהיא פמ'ריון 'לשילה', שהן שתי תבילות ושני ספגיון, הרי זה זב גמור. אמר רבינא, גר' נמי
מקבכת פתיב, דכתיב 'העורבים לגד שלהן'. אמר רב נחמן, כל ליצנותא אסורא, חוץ מליצנותא
עבודת פוכבים דשרשיא, דכתיב 'פרע כל קרם גבו קרעו כרעו יהודי לא יכלו מלט משאו', וכתיב
ד'הר' לעגלות בית און יהודי שכן משרוני פי' אבל עליו עמו ומכרוו עליו גילו על כבודו'. אל
תקרי 'כבודו' אלא 'כבודו'. אמר רבי יצחק, מאי דכתיב 'ועתה יוספו לחטא ויעשו להם מסכה
מספסם פתבונם עצבים' וגו'. מאי 'פתבונם עצבים', מלמד, שכל אחד ואחד עשה דמות ורתאו
ומניחה בכיסו, בשעה שזוכרה מוציאה מתוך חיקו, ומתבקה ומנשקה. מאי 'ובתי אדם עגלים'
ישקון', אמר רבי יצחק דבי רבי אמי, שהיו משרתי עבודת פוכבים נוחנים עניהם בעגלי ממון,
ומירעבים את העגלים, ועושין דמות עצבים ומעמידין בצד אבוסיתין ומוציאין אותן לחוץ, פון
שראו אותן רצין אחריהן וממשמשין בהן, ואמרים לו, עבודת פוכבים חפץ כך ובא ויובח עצמו
לו. אמר רבא, האי 'ובתי אדם עגלים ישקון', עגלים ישקון לזכות אדם' מיבעי ליה. אלא אמר
רבא, כל הזבחה את גנו לעבודת פוכבים, [אומרים] לו דורון גדול הקריב לו, ובא וישק לו.
אמר רב יהודה אמר רבי, 'ואיש בגל עשו את סבות בנות', ומאי יהו, תרגולת. ואיש כות
עשר את רגלו, ומאי יהו, תרגול. ואיש חת עשו את אישמה, ומאי יהו, פרתא אנתה.
והענין עש [בתוך] ונתת, ונתת, ומאי יהו, כלל ומחול. והספורים שזרפים את בניהם
[ואת בנותיהם] כאש לאדרמלך ועגמלך אלהי ספרים', ומאי יהו, הפרד תופוס. 'אדרמלך',
דאדר ליה למריה פמעינה. ועגמלך', דעני ליה למריה בקרבא. אף תוקנה מלך יהודה, ביש
אביו לעשות לו פה, אלא ששכתו אמו. 'סלמנדרא', אמר רב יהודה אמר רב, וידעין היו
ישראל עבודת פוכבים שאין בה ממש, ולא עבדו עבודת פוכבים אלא להחיות להם עריות
בפרתסאי. מתיב רב משרשיא, 'פונר בניהם מבוהותם' וגו', ואמר רבי אלעזר, פאדם שיש
לו נגעוניה על בנו, פתר דאביוקו בית. הא שמע, ונתתי פניכם על פני גליליכם', [אמרן],
אלתו הדריך היה מתור על תפוחי רעב שבירושלים. פעם אחת, מיצא תינוק שהיה תפוח
ומפול באשפה. אמר לו, מאיזה משפחה אתה. אמר לו, ממשפחה פלוגית אני. אמר לו, כלום
נשתיר מאותה משפחה. אמר לו, לאו, חוץ ממני. אמר לו, אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו,
אתה למד. אמר לו, הן. אמר לו, אמור בכל יום 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אהר' אמר לו,
הם

לומר שאין לוקין עליו. דמשמע שזה עונשו של לא שאם הויתו וישרפו עשה:
לא מן השם הוא זה, כלומר טעם זה אינו מן העיקר. שפור' לא יגרום
לאחרים. לגוים. וכל ישראל שמעו ויראו. ולא יוספו לעשות עוד כדבר הרע הזה
בקרבך: בת בקלנבו. לן אהא עותה וזהו קראת על שם עבודה היה שבה. ראה

לומר שאין לוקין עליו, דב' רבי יהודה. רבי יעקב
אומר, לא מן השם הוא זה, אלא משום דהיה ליה
לאו שאין בו מעשה, וכל לאו שאין בו מעשה אין
לוקין עליו, מפלל דרבי יהודה סבר, לוקין עליו: הנודר
בשמו והמקיים בשמו, הרי זה בלא תעשה. הנודר
בשמו והמקיים בשמו, מנלן. דתנינא, ישם אלהים
אתרים לא תובירו'. שלא יאמר אדם לתבירו שמו
לא בצד עבודת פוכבים פלוגית'. לא ישמע על פי',
שלא ידור בשמו ולא יקיים בשמו, ולא יגרום לאחרים
ישדור בשמו ויקיימו בשמו. דבר אחר לא ישמע על
פי', אהרה למיטו ולמודיה. מסית, בהדיא פתיב ביה
יכל ישראל ישמעו ויראו' וגו'. אלא, אהרה למידיה.
ולא יגרום לאחרים ישדור בשמו וישקיימו בשמו,
מסיקא ליה לאבחה דשמואל, דאמר אבחה דשמואל,
אסור לאדם שיעשה שותפות עם העובד פוכבים,
שלא יתחייב לו שבעה, ונשבע עבודת פוכבים

עובדין אותן והיו מירעיבין אותן ועושין דמות
עצביהם של בעלי ממון כלומר דמות וירקם
ומעמידין אותן בצד אבוסיתן של עגלים
ומזמת שהיו רואין את הדמות גמדי היו
כמירין אותן ורצין אחריהם וממשמשין בוק
כלומר אהבה ואומקין ללם הבמרים
עבודה דהוה פנין ר' וכו': ובתי אדם עגלים
אותן שובחו האדם: עגלים ישקון. לאדר
מכאן לעגלים ישקון. ישקון לזכות אדם
בעני' ליה. להם הם הבמרים אומרים
עגלים הללו נושקין אתכם לזכות עצמכם
להם: ואנשי בגל עשו את סבות בנות.
פסוק א' בס' מלכים א' אומות שהושב
נשריב בשומרון ובערה ועשו להם עבודה
וזה: תרגולת. לדמות תרגולת היו עובדין
ובלשונם קרין תרגולת סוכות בנות
כרהא קרהא. ע בררא קריל כל צאן ההו
קריל עש קרהא עיש שאן לו צמר כל כך
נחין, כלכ נוכח דאדר ליה למריה. מהדר
אלהונו ומכורו שמלף על מי
שהיה צריר לטען על צוורא לרי מלך
מהדר את מלכו כלומר את אדוני: לעשות
לו כן: לשורפו באש כמו הספרים
סלמנדרא. היה קטנה שיערה מתנור
שהאש בוחרת בו כשע שיהא חסך הממה
אך האור שולט בו ובאחו מצינו כתוב (מב
טו) גם את בנו העביר באש ולא מצני לו כן
אלא חוקיה: אלא לחתיה להם עריות
בפרתסאי. שהיה יצרן הקפן על עריות אמרו
נפרחו כל על תורה מעלנו אלא ויבחנונו על
העריות אבל על עבודה וזה לא תפרן ער:
כזיב בניהם מבוהותם. משמע שהיו ירע:
נגעוניה עליהם כאדם שיש לו נגעוניה על
דנו ובכורו נאנו והכי משמע בכור בניהם
רומה להם וכירת מבוהותם ואשריהם: בתי
דאביוקו ביה. אחר שנתקשרו בו מעצבן
תקפה חיבתן עליה: תפוחי רעב. כמו פסחה
הם

סנהדרין, ארבע מיתות – פרק שביעי דף סד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" תוספות

1. שה, שחוק כמו (ברשי"י) ויחס כלב השחוקים; ויצעקו בני ישראל בקול גדול.
2. באנשי כנסת הגדולה תיבוי: בייא בייא, בלשון ארמי חזי לשון גנוח וצעקה כמו
3. אהה בלשון הקדש; היינו האי דהריבא לביתיה, למקדשה (ובעו רחמי), היו
4. מבקשים רחמים שיסור בידם יצר הרע של עבודה זרה, לקבלי ביא אגרא, לבחן
5. את יצרנו ולקבל שרע על כך: לא אהו

1. הם שלא להזכיר בשם ה', שלא לימדו אביו ואמו.
2. מנד, הוציא ויחאו מחיקו, ומחבקה ומנשקה עד
3. שנבקעה פירושו ונפלה ויחאו לארץ, ונפל הוא עליה,
4. לקיים מה שצאמר ונתתו גנריכם על פגרי גלוליתכם.
5. בחר דאביקו ביה, תא שמעי, ויצעקו בקול גדול אל
6. ה' אלהיהם; מאי אמרו, אמר רב יהודה, ואימיא
7. רבי ויתגו, בייא בייא, היינו דאחריהו לביתא, וקליא

1. וקליא, וקליהו לצדיקי, ואגליהו לשאל מארציהו, ועדין הוא מרדך בינו, כלום
2. יתביתו לו אלא לקבולי ביה אגרא, לא אהו בעינו ולא אגריה בעינו, בחר דאביקו ביה.
3. יתבו תלתא יומי בטעניתא, בעו רחמי, נפל להו פיתקא מרקיטא דתוהו כתיב בה אמת.
4. אמר רבי תנינאי, שטעו מניה, חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת. נקט בגמרא דגורא מבית
5. קדשי תקדשים, אמר להו נביא לישראל, היינו יצרא דעבודה זרה. בחר דקתפסי ליה,
6. אשתמיט בינתא מניה, ואול קליה בארבע מאה פרסי. אמרו, היכי ניעבד, וילמא משמיא
7. מרחמי עליה. אמר להו נביא, שזויהו ברוך דאברא, וכסויה באברא דשיף קליה, דכתיב
8. ויאמר זאת הרהיט וישלף אתה אל תוך הארץ וישלף את אבן העופרת אל פיה. אמרו,
9. האול ועת רגזו הוא, ניבעי רחמי איצרא דעבירה. בעו רחמי, אימרו בדייהו. תבשהו
10. תלתא יומי, איבעו בעיתא בת יומא לחולה, ולא אשכחו. אמרו, היכי ניעבד, ניבעי פלגא,
11. פלגא מרקיטא לא יתבי. כחליהו לעיניה, אהני ביה דלא איגרי איניש בקרובתיה. אמר רב

1. יהודה אמר רב, מעשה נבכרית אחת שהיתה חולה ביותר. אמרה, אם תעמוד הריא אשה
2. מחוליה, תין ותעבוד לכל עבודה זרה שבערה. עמדה, הלכתה לעבודה זרה
3. שעובדים, פון שהגיעה לפעור, שאלה לבכורים עמדה עובדין לו. אמרו לה, ואכלן רגזין
4. ושותין שכר ומתריין בפניה. אמרה, מוכנב שמתחורר הריא אשה לחוליה, לה תעבוד עבודה
5. זרה בך. אתם בית ישראל אינו בן, הנצמדים לבעל פעור, כצמיד פתיל. ואתם הדבקים
6. בה' אלהיכם, בשתי תמרות הדבקות זו בזו. במתניתא תנא, הנצמדים לבעל פעור,
7. צמידו על יד אשה. ואתם הדבקים בה' אלהיכם, דבוקים ממש. תנו רבנן, מעשה בסבטא
8. בן אלם, שהשפיר המורו לנכרית אחת, פיון שהגיעה לפעור, אמרה לו המתן עד שאפגם
9. ואצא. לאחר שצייגה, אמר לה, אף את המתני עד שאפגם ואצא. אמרה לו, ולא יהודי

1. אתה? אמר לה, ומאי איכפת לך. ונכנס, פער בפניו וקוץ בחוטמו, ויהי משרתי עבודה זרה
2. מקלסין לו ואומרים, מעולם לא היה אדם שעברו לו בך. הפוער עצמו לבעל פעור, יהי
3. זה עבודתו, אף על גב דמיפון לביווי. הוזק אבן למרקולים, זו היא עבודתו, אף על גב
4. דמיפון למורגמיה. רב מנשה תוה שאלו לבי תורתא. אמרו לו, עבודה זרה היא דקאי תבא.
5. שקל פיסא, שרא ביה. אמרו לו, מרקולים היא. אמר להו, הוזק אבן למרקולים. תנו, אתא,
6. שאל בי מדרשא. אמרו ליה, הוזק אבן למרקולים. תנו, אף על גב דמיפון למורגמיה. אמר
7. להו, אייל אישקלה. אמרו ליה, אחר הנוטלה ויחסר הנותנה תיבי, כל תרא ויתרא רוחא
8. להביתה שביק; משנה הנותן מורעו למולה, אינו חייב עד שימסור למולה, ויעבד פאש.
9. מסר למולה ולא העביר פאש, העביר פאש ולא מסר למולה, אינו חייב עד שימסור למולה
10. ויעבד פאש; גמרא קתני עבודה זרה, וקתני מולה. אמר רבי אבין, תנו כפאון דאמרו,
11. מולה לאו עבודה זרה היא. דתניא, אחר למולה, ואחד לשאר עבודה זרה, חייב. רבי אלעזר

1. ברבי שמעון אומר, למולה חייב, שלא למולה פטור. אמר אביי, רבי אלעזר ברבי שמעון
2. ורבי תנינאי בן אנטוניגוס, אמרו דבר אחד. רבי אלעזר ברבי שמעון, הא דרמין. רבי תנינאי
3. בן אנטוניגוס, דתניא, רבי תנינאי בן אנטוניגוס אומר, מפני מה תפסח תורה לשון מולה,
4. כל שהמליכהו עליהם, אפילו צורו ואפילו קיסם. רבא אמר, מולה ערא, איפא בנייהו.
5. אמר

1. כתוב בשמו מולה. אחד למולה ואחד לשאר ע"ה. העביר ורעו חייב קסבר מולך נמי ע"ה הוא ולא איצטרך לאהוריו עלה בברכה דמאכיה יעבדו (ברבי יב) נפקא אלא
2. למור כך שם אשע שלא כדרכה חייב; שלא למולה פטור. דמולך וקווקא חייבי שדרכה בכך ולא משום ע"ה אהור עליו דהא מאכיה יעבדו נפקא אלא חוק הוא להם
3. והתורה הקפיד על חוק זה כסקילה לפיכך הוצרך לכתוב: כל שהמליכו עליהם. שקרא שמו מולה. רבא אמר. לא אמרו דבר אחד דמולך ערא איכא בנייהו צור נחור
4. וקיסם אפילו לא לך לפע שעה המליכוהו עליו להעביר לו בזה ה"ל ר"א בר שבען לא מחייב אלא במולך קטנו ובא

1. אורי' קילוס שמה לשון שחן אלא שכוהמים סוף אותה לוגאי וקראה
2. קילוס לשון לעג וקלס (תהלים מד) ומו לשון חילוף כמו במר דרשונה
3. (חזקוני דף צד.) במר דפרחלא (בי"ק דף קי.) במר דכנתא (בכורות דף ד.) כלומר חילוף
4. קילוס שהחליפו שמה אע"ה. דקמיפון לבויה. ולעבודה בבוב דאי לא קמפון אלא
5. לבות לא אפילו עובד מאהבה ומיראה פטור
6. לרבא ואפילו לאביי ומדמיב תתם תבא מודה
7. דפטור.

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

1. קתני ע"ה וקתני מולך. אף על גב דקתני ע"ה
2. וקתני פטור ומרקוליס לא דמי דהתם
3. לפרוש דינא קאתי אבל הכא דייק מרשאי
4. דקתני אלו תן ותסקילן עובד ע"ה והתון מורש
5. למולך ולא קתני פטור ומרקוליס.
6. העביר

העביר כל דיעו פטור. וא"ת מקמא מייחבי ליה ו"ל כגון שאין לו אלא בן אחד או שבעירובי בבת אחת:

ש"ש כריתות בע"ז. פ"ה שתיים גבי מולך בקדושים והשלישי בשלח לך כי דבר ה' בזה וקשה (ר"י) דאית ליה בריה מי שדחה טמא (פסחים ז' צ"ג.) מגוף היינו מברך

השם וקרא קראו ושבעות (דף ת"ז.) מוקד ב' דבר ה' בזה לפיכך על מנוגלה פנים ביהרות כרת בע"ז שלא כדרכה מנולך ויש לומר דברת ג' בפרשת אחרי מות כדכתיב מולך גבי עריות ואמורלו כתיב כי כל אשר יעשה מולך הוזהר וכו' וגו' ואף על גב דהוה ליה טפי לאוקמי לגופיה למעביר בנו שלא כדרכה ניהא ליה לאוקמיא בע"ז באם אינו ענין דבר ההשאת סבירא דליה מולך לאו היינו ע"ז וזקוק בעלמא דלא מסתבר לחיובי עליה אלא כדרכה. **למעביר** וגו' ובתו שלא כדרכה. ומהו כיון במוקד ע"ז הוא ה"ל מהדחתו כדאמרינו למעביר ע"ז שלא כדרכה ויש לומר דלא הוה מוקמינן ליה לע"ז כיון דגבי מולך כתיב א"י לאו דאשכחן קרא אחרינא למולך.

ובי שלשה שלמות: יש לאו לר' עקיבא פריך דאיהו מוקד לה במבשר את השם אלא אליבא דנפשיה קאמר כדפ"ה ואם תאמר לרבי עקיבא ודנפשיה קאמר כדפ"ה ואם תאמר לרבי דלעולם הוה תפקא לו מקראי במוקד ע"ז מידו ר' עקיבא איבא למעשר אלא דריש כי דבר ה' בזה בע"ז אלא כדדרשנן פ"ק דשבעות (ט"ו) אבל מרבי שמעאל קראי דריש חתול בפתח המטה) דיבור ראשון שנאמר בסניי דהיינו ע"ז דאבתי תקשה ליה וכי שלשה שלמות יש דע"ז נפקא ליה מקראי דמולך ו"ל דרבי שמעאל הוה דריש קראי דמולך תרתי לע"ז שלא כדרכה משום עלם הוה ולעולם הבא א"י נמי נה לע"ז שלא כדרכה ותרתי למולך לעולם הוה ולעולם הבא:

והנשאל

אמר רבי יואי, אינו חייב עד שימסרנו למשפחה עבדו וזה, שנאמר 'ומורעד לא תתן העביר למולך'. תניא גמי הכי, יכול העביר ולא מסר, והא חייב, תלמוד לומר 'לא תתן'. מסר למולך ולא העביר, יכול יהא חייב, תלמוד לומר 'למעביר'. מסר והעביר שלא למולך, יכול יהא חייב, תלמוד לומר 'למעביר'. ולא פאש, יכול יהא חייב, נאמר פאן 'למעביר' ונאמר 'להלן' לא ימצא קד מעביר בנו ובתו פאש, מה להלן פאש, אף פאן בריה דרבא, העביר אף להלן מולך. אמר רב אחא בריה דרבי, העביר קל ויעו פטור, שנאמר 'מועד' ולא כל ויעו. בעי רב אשי, העבירו סומא, מוהו, ישן, מוהו. בן בנו וכן בתו, מוהו. תפשוט מיהא דרבי, דתניא 'פי מועדו נתן למולך', מה תלמוד לומר, לפי שנאמר 'לא ימצא קד מעביר בנו ובתו פאש', אין לו אלא בנו ובתו, בן בנו וכן בתו מנין, תלמוד לומר 'בתו מועדו'. תנא פתח ב'פי מועדו', ופליק 'בתו מועדו', דרשה ארבינא. הוא ירעו' אין לו אלא ירע קשר, ירע פסול מנין. תלמוד לומר 'בתו מועדו'. אמר רב יהודה, אינו חייב עד שנעבירנו דרך העברה. הכי דמי, אמר אבי, שרגא דרבנא במיעו, נורא מהאי ניסא ונורא מהאי ניסא, דלכא פמשרותא דפרויא. תניא בותיה דרבא, אינו חייב עד שנעבירנו דרך (העברתו). [העבירו] כגדל, פטור, ואינו חייב אלא על יוצאי ירכו. הא כיצד,

ר' יואי. לפרוש עד שימסרו דמתיא אתא לעביר דרך מסירה למשרתי ע"ז קאמר לא תתן להעביר. לא תתן לאחרים להעביר וסתמא מילתא משמשין שלה קא מעבירין לה. ה"ג תניא נמי הכי יכול העביר ולא מסר בו וליג' בברייתא ברישא ומורעד לא תתן דתו לא יכול למתינו יכול העביר ולא מסר דהיא לא תתן מסירה ומשמע אלא הכי קתני יכול העביר ולא מסר דהא וכו' והיפסוק ליה מלא ימצא קד מעביר בנו ובתו באש דלא כתיבא מסירה ה"ל לא תתן להעביר פירש לך הכתוב על העברה שאננה אלא דרך תנינה: לא תתן להעביר. משמע ליה לתנא נתינה הבאה לכלל העברה ולא משמע ליה נתינה על מנת להעביר לחיובי על נתינה לחודה: מסר והעביר לע"ז אחרת שלא למולך יכול היא חייב: העבירו. לבנו סומא או ישן מי הוה דרך העברתו כבן ברה"ג דאינו יכול לעבור בעצמו אם היה חרוב: שמשו. מיתניתו: חייא. מתוך שאלות דבן בנו וכן בתו בבנו כי מועדו נתן למולך מה ת"ל פשיטא דהאי כרת על כן נכתב דהא במעביר למולך כתיב (ויקרא ז') ואני אתן את פני וגו' ולעיל מניה כתיב ואשר יתן מועדו למולך מות יומת: ת"ל בתו מועדו. קרא אחרניא הוא זה שהתחיל התנא לדרוש ומפריכן את פתח לדרוש כי מורע נתן למולך ובסוף דבריו סיים ה"ל בתו מורעו ומשני דרשה אחרינא דרש משבתו מורע דרשה קמייתא וכן בני בתו מות מורעו נפקא ליה והדר תנא דרעו פסול מנין שהיה לו ממור והעבירו ו"ל בתו מורע ואם העלם יעלמו וגו' ולא היה צריך למכתב דרתו מורעו ולא במעביר מורע משמעו אלא לוך דרשה: דרך העבירה. שלא שיהי מן החוק אלא כדרך מניגה ועברת המולך: שרגא דרבנא. שורת הלכה גבה לבנה על גבי לבנה והאש מכאן ומכאן ומעבירין עליו ואינו שרפון מהקנה לקמן המעביר עצמו פטור אלמא לאחד העברה הוא חי והא דאמרין (לעיל דף ס"ג) על חזקה שכתבו אמו שלמנדרא לאו למולך היה אלא לאליה פסירוס דרתם שריפה כתיב: רבא אמר בכשורייתא דפרויא. אינו מעביר ברגליז אלא קופץ ברגליז כדרך שהתנוקות קופצין בימי המורע שהיה חפירה בארץ והאש בויער בו והוא קופץ משפת השפה: דרך העברתו. בעברתו של מולך: העבירו ביגל פטור. אלמא דרך בעברתו בקפיצת: מאי מעבא דר' אליעזר. במעביר עצמו: ורבנן לא דריש כך בתמיא לאהורה למשמע מינה אחרת עצמו: אינה יודעת כי אביו, הוהו בעצמן שלא תבא

בנו ובתו חייב, אביו ואמו, אחיו ואחותו, פטור. העביר עצמו, פטור. ורבי אלעזר רבבי שמעון מתייב. אחת למולך, ואחד לשאר עבדותו וזה, חייב. רבי אלעזר רבבי שמעון אומר, למולך חייב, שלא למולך פטור. אמר עולא, מאי מעבא דרבי אלעזר רבבי שמעון, אמר קרא 'לא ימצא קד', 'כד' בעעמך. ורבנן לא דריש 'כד', והתנן, אבדיתו ואבדית אביו, שלו קודמת ואביו, מאי מעבא. ואמר רב יהודה, אמר קרא 'אקם פי לא יהיה קד אביו', שלו קודמת לשל כל אדם. והתם, מ'אפס'. אמר רבי יוסי ברבי הנינא, שלש כריתות בעבדו וזה, לפיה אחת לדברתה, ואחת לשלא דברתה, ואחת למולך. ולמאן דאמר, 'מולך' עבדו וזה, היא קרת במולך לפיה ל' העביר בנו שלא דברתה. ולמאן דאמר, 'מעבד' עבדו וזה, היא קרת במעבד לפיה ל' לדברתה, 'הפרת תפירת', בעולם הזה, 'הפרת' לעולם הבא, דברי רבי עקיבא. אמר לו רבי שמעאל, והלא כבר נאמר ונברתה, וכי שלשתי עולמים יש. אלא, 'ונברתה' בעולם הזה, 'הפרת' לעולם הבא, 'הפרת', דברה תורה פלגין בני אדם:

משנה

לידי עניות נימא הווא סתמא דלא כרבנן: התם מאפס פי לא יזיה כן אביו, דאי לאו לאוחרה אתא אלא להבטחה שמיבטחין על ידיה כתיב אביונים בטובות אל יזיה כן אביון מתיכבד את לאוחרה אתא כלומר אפס ודול וכלה עניות ממך אפס לשון חדילה וכלה כמו (בראשית מז) כי אפס ספק: שלש כריתות בע"ז. תתינו גבי מולך בקדושים תהיו ואני אתן את פני באיש הווא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני באיש הווא ובמשפחתו והכרתי אותו ואל כל הוונים וגו' (ונתתי את עין וגו') ואני סבירא ליה דמולך לאו ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלח לך אנשים כי דבר ה' בזה הוא תמיב ליה הכרת חברת הנפש ההיא וגו' ותניא לקמן באלו שאין להם חלק ונברתה את דבר ה' בזה וכו' ודבר ראשון שנאמר בסניי דהוא ע"ז והא דכתיב חברת חברת חובי ליה כדפרשנא שיהי דברה תורה כלשון בני אדם את ה' הוא חלק ונברתה לקמן מפרש: אתה שלא כדרכה. כרת חירובי גבי מולך אם אינו ענין ולבנו קושר ונוסר ושלמחאנה שהוה חייב לעולם אף שלא כדרכה: ואחת למולך. דאף על פי שדרבן בכך מיבעי ליה למכתבה באפי מנהיה דמולך לאו ע"ז הוא וקמייהו תורה עליו: ולמאן דאמר מולך ע"ז הוא. הוה בכלל כדרכה בכל שאר עבודות מאסר ועבדו נפקא באם התכות לחייב על פי שאר דבר כי באשעו לא ובח קושרו ונוסר ושלמחאנה ונאמר דמולך ע"ז הוא. ונאמר דמולך ע"ז הוא בברייתא מכל ש"ה העביר ע"ז ולא מסר: ברת מעבדו למ' ל'. אחרי שזרעה כן בלוגנתא אבי ברייתא (דף ז') אלא למאן דאמר מולך ע"ז מברך את השם: לכריתא. כדמוקים ליה רבי שמעאל אחד לעוה"ו ואחד לעוה"ב: והלא כבר נאמר ונברתה. באותה פרשה עצמה גבי מגוף ורבי עקיבא ס"ל מגוף היינו מברך את השם כדאמר בברייתא ועולם הבא לא נפקא ליה בע"ז אלא הכרת חברת ר' שמעאל לאו לר' ע"ז פריך והלא כבר נאמר ונברתה דהא ר' ע"ז במגוף את השם ומקימו ליה אלא טעמא דנפשיה קאמר והלא כבר נאמר ונברתה ואנא סבירא ליה דבעי כתיבא: וכי שלשה עולמים יש וכו'. ודומה לו בשדייתו וחיילן ההלא במוקדשין תואסר רגלה של זו עלה כולו עולה דהא פטור לאו לכריתו פריך דרשו ס"ל אפילו במוקדשין דאין כולו עולה אלא טעמא דנפשיה אמר בפרק (הבמה המקשה)

סנהדרין. ארבע מיתות – פרק שביעי דף סה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 ר"ן תוספות

1 **מתני' פירות.** שם המוכר המדבר משחיו מעלה את המת מן הארץ ומשיבו לו
 2 בשחיו תחת זרועותיו ומבשר שחיו אישילו בלעז: ודיעו המכר בפיו. כדמפרש
 3 בגמרא היה אחת יש ששמה ידוע ומכניס ממנה עצם לתוך פיו והעצם מדבר
 4 ומאילו על ידי כפופים: הרי אלו בקפילות. כדכתיב (ויקרא ט) באבן וירגמו אותם:
 5 והנשאל בהם. שבא ושואל בהם להגיד לו

6 **דרב העתיד כהן שאול.** מהורה. מהורה. אל תהנו
 7 אל האבות (שם ט) ואזהרה דמכשפת
 8 גופיה מלא ימצא קר וגו' וחבר הבר ושואל
 9 אבן ודיעונו (כדכתיב י"ג) נפי' בבריתות ק"ח
 10 חשיבי לכל התענות שבתורה שחיביבן עליך
 11 על שגנתן חטאת ותנן (שם ד) בעל אבן
 12 ולא תנא ידענו: הוואל ששנה כלבאו אחד
 13 נאמר. ודיענו: הוואל ששנה כלבאו אחד
 14 הידעונים ואם עשה שניה בהעלם אחד
 15 אינו חיוב אלא חטאת אחת שחלואין
 16 מחלקין תשואת כדכתיב (ויקרא ד) אשה
 17 לא תעשנה דיעונו הידעו ברבים שוק בלא עשה
 18 וספקן ליה או הודע אילו אלמא חטאת
 19 בלאוין קיימי הני אף על גב דכי עבד לחד
 20 מניהו דבאפי נפשיה מחייב דהא לא
 21 אתרייהו קאי לא תני להו לתרייהו חתם
 22 דכי תנינא תהם מדי מחייב אבל דו ודו
 23 כי עבד ליה כי הדין או דהנינן כדאמרין
 24 דהם ברישא וגמי ופרכיבין מנינא למח' לא
 25 שאם ששאן כולם בתעלם אחת חיוב על כל
 26 אחת ואחת הלכך לא מצו למתני ליה
 27 בריעות לחיובי ליה חטאות ודא נקט הוואל
 28 ושניהם בלאו אחד נאמר ולא נקט הוואל
 29 ושניהם בברית אחת נאמר משום הדלוק
 30 חטאת אחת תלו בתלוק בריעות הווא
 31 משום שמן המעשה וסך משמן המעשה
 32 משום דיכאי שני לארין על בשר אדם לא
 33 יקיי ומכונתו ולא תעשה כמותו (שמות ל)
 34 אפי' דאין כבשועה אלא כרת אחת כדכתיב
 35 (שם) איש אשר ידחק כמותו ואשר יתן
 36 על דו ונברת מענימי אמרו' תהם וכי עביד
 37 עליו בשוגג בהדדי מחייב על כל באי אתח
 38 ואחרת: ריש לקיש אבי ידעונו. ליה כל
 39 תנינא לה להתם משום דאפי' כי עביד לה
 40 באפי נפשיה לאו בר קרבן הווא לפי שאין בו
 41 הקשת חטאת אינה באה אלא על המעשה
 42 דכתיב ועשה אתח אבל בעל אבן עזר
 43 חשיבי ברועותיו כדלמקן חקשת ורועותיו
 44 חשיבי ליה מעשה הא בהבסת העצם דידי
 45 אינו מדבר בשעת מעשה אלמא לאו
 46 המעשה שהוא בפיו מדבר העצם מאליו:
 47 ורבי יוחנן. דאמר ידעונו באפי נפשיה בר
 48 קרבן הוא אחי ישייריה משום דלא מחייב
 49 תרינו עליוה: **מאי שנא בעל אבן ודיענא.**

1 **הנשאל** ברוך. פ"ה באזהרה דאל תהנו ודמכשפת גופיה מלא ימצא קר וקשה
 2 דאי אל תהנו ואזהרה לנשאל א"כ דאי בו ברת דכתיב קוששה
 3 והנפש אשר תפנה וגו' והכתיב אותה וי'ל איפכא דאזהרה לנשאל מלא ימצא קר דכתיב
 4 בקרא בתריה שאל אבן ודיענו:
 5 **הוואל** ושניהם בלאו אחד נאמר. פ"ה
 6 שהולאים מחלקים תשואת
 7 כדכתיב אשר לא תעשנה וסמין ליה או הודע
 8 אילו ארץ על גב דבסי' פ' כלל גדול (שבת דף טט)
 9 הוא דירקיש ריש לקיש בשגגה דע שישגג בלאו
 10 שבה ו' יוחנן ס'ל שנג בברית אפי' שחיד
 11 בלאו מ"מ בלאוין תלמי מילתא כיון דאשכחן
 12 מפסם וסך דיכאי שני לארין ומרת אחד
 13 מסתברא דלכך בתוכיב שני לארין כדי לחייבו
 14 שני חטאות. **מאן** תנא השתחואה ר' עקיבא
 15 היא. והמה אלא ר'ל מחייב ר'ע במגדף אלא
 16 משום דכתיב כרת במגוס קרבן כרתן בספי'ק
 17 דבריות (ו' ט) ואי כדשתחואה לאל בתוב
 18 ביה כרת במגוס קרבן ליפטר וכן ידענו אליבא
 19 ר' יוחנן לר'ע אמאי חיוב אלא כתיב ביה
 20 כרת במגוס קרבן וי'ל לר'ע אליבא דבריהם
 21 דרבנן קאמר להו לדידי לא בעינן מעשה
 22 לדידי אדורי לך מיתה במגדף דכתיב ביה כרת
 23 במגוס קרבן א"י כיון דדידי רומנא במגדף שי' מ
 24 דבבל וכתבי אלא בעי מעשה לענין קרבן בלב
 25 דעקמת שפתי לרבי יוחנן אליבא דר'ע ל'
 26 חשיבי מעשה הוואל איש בכל כדלמקן ולר'ל
 27 אליבא דר'ע מחייבא עשה לית בה מעשה
 28 רבה אלא זוטא: **יצא** מגדף ובעל אבן מיבעי
 29 ליה. ברש בריעות (ג. פ.) משני היא מרורי
 30 נקט וליתני בעל אבן מגדף אפי' שטרין ליה סדא
 31 הוואל וכתבי כרת במגוס קרבן אימא מודו ליה
 32 לר'ע קמיל ודך חשי'ס בכמה מקומות כו'
 33 דאשכחנן ספי'ק הדילין דף. כו' (שם) יד
 34 הימנא תעשה בה בר ונה נמקת ונפח כותנה
 35 בעיא אצביב סתודי הסתודי (בבבא ד' פג.) משני
 36 ודס נסבא ובסוף דם התאט (ובחבן דף צ"ז
 37 רשם שנתן ב' שתי: **הוואל** ישנו בלב.
 38 פי' קמנינו שאפי' מברך חטאי לך הוים ואין לכו
 39 כלפי מעלה אלא לדבר אחד ומכוננו בשם
 40 המיוחד אינו חיוב קשה השתא השתחואה נה
 41 ישנה בלב כדאמרנן (לעיל דף סא) גבי
 42 אנדרטא אי לא קיבילא באלתו לא כלום הוא
 43 וי'ל מדכתיב גבי ניעוה (תומ' א) מצי' אפי' חושב
 44 על ר'ה דיעה חושב ברשקה שנתה שהיה שלוח
 45 על סתריבו מלך אישיר בענין בארץ אשר
 46 ותלאו הכתוב במחשבה ולפי מאי דפרשי'ש
 47 לעיל (שם ד' רבא) דבסתם עבודה וזה
 48 מתאבה ומיראה חיוב ניהא דאין תלתי' בלב.
 49 יצאו

50 תנא לתמניהו ישייריה ליערנו ולא נקט ידענו ולשייריה לבעל אבן: משום דפתח ביה קרא. בכל הוכתי אבן כתיב בירשא: חלוקין חן במיתת. כשפירש סקילוקן חלק
 51 בכותבו כי ידעה קרבן אבן או ידענוו מדי יומינו באבן וירגמו אותה מדיהם ולא כל כתיב ודיענו הלכך אי וזהו ידענו בר קרבן הווא מחייב עליה נמי כי עביד ליה בריחי
 52 אבן פ"ש לא אבן ברש לקיש אבי ידענו. דפטר ליה לגשורי במקרבן את דרבי משום: ר"ע חיי. דתני דקשת חטאת במלואה מנינא אפי' בר עילה במגדף משום דאין בו
 53 מעשה הלכך ל' עקיבא מחייב עליה ולא שיריה אלא משום דלא מחייב תרתי אתרייה: עקימת שפתיו. שעוקמן ומנענעין כשדואו מדבר חשיבי ליה ר'ע מעשה אבל
 54 ידענו אפי' עקימת שפתים ליבא: **אפי'** לרבנן. קאמר ריש לקיש דהא מעשה בתמיהא בלומר מללא מלניו רבנן עליה דתם אלא במגדף אבל בעל אבן מודו אלמא
 55 הקשת ורועותיו רבעל אבן הו מעשה: אינו חיוב. קרבן על שגגתן: **מאן תנא** השתחואה. לענין קרבן: ר'ע דר'ע דאמר לא בעינן מעשה. רבה אלא מעשה זוטא: **מאי אבן**
 56 ריש לקיש. **הדקשת** ורועותיו רבעל אבן הו מעשה: אינו חיוב. **מתי'** דקשת חטאת במלואה מנינא יצא מגדף שאינו מחייב על שגגתו חטאת לפי שאין בו
 57 מעשה וגבי חטאת כתיב תורה אחת ידעה לכם לעושה בשגגה הוא חכי יצא מגדף ובעל אבן מכניעא ליה: כמקמר' ליש. בעל אבן דקתינן בברייתא דמדור ביה רבנן הבכי
 58 עסקינן שמקטר ליש גושה המונח על אותו דבר ויהי מעשה גומר: **עובד** בקרחה וזה חוץ. ועובד עבודה וזה חוץ: **מתי'** משני בפתח ליה. חיבי' מאי מקטר שלם
 59 אלאותו אלא ע"י הקטר גושה המוכשפת לחבר השדים לכאן: **מתי'** חוץ הוא. ואינו אלא חוץ. והתורה אפרה חבי כנו' הו בקפילות. הויחך הוא מאתר שממברת את
 60 השדים מביד אפרה התורה שיהא סקילה וכל שדודנו חוץ הוא על שגגתו מביא קרבן כדי אמרו' חוץ חבי אלא באזהרה וזה המחבר חיות ובחמות חניש
 61 ועקרים למקום אחד ע"י לחשיב: **אחד** חבי גדול. מאסא חיות ובחמות גדולות: **חבר** קמן. מחבר שקצוים ורמישם: **אפי'** חניש ועקרים. לרעותן הוה או למקום
 62 מדבר אלו ימצאו ביישוב ויקי: **אבן**. ובגון שאין רצין אחריו שאין כאן משום פקוח נפש: **הוואל** ישנו בלב. עיקר חיוב חבי עליו חוץ בלב שמתוכו לברך השם
 63 שאפילו מברך את השם כל היום ואין בלבו כלפי מעלה אלא שהעלת את השם לדבר אחד ומכוננו בשם המיוחד ומקוללו אינו מחייב:

1 יצאו עדים. עדים למיר למעטי עדים וזומנין מקרבן הא אפילו בשוגג מקטלי דלא
 2 עדים. התראה יול דמשכחת לה שהזומנין קודם גמר דין דאין נהרגין עד שיגמר
 3 הדין אך בן גזון שחורו בןן מעצמן ואמרו מבודין אנתו. **הואיל** וישנן בקול. יתמה כי
 4 הדר ביה משניאו דקול ומטיק שאני עדים וזומנין הואיל וישנן בראיה מאי משני מכל
 5 הני דתיי בריב' בדיארי עדים וזומנין דמעטש

6 מועשה מקלל באי רומא ומסית ומדיח וביא
 7 השקר ובספרים ישנים ליג עדים וזומנין הדיג
 8 אלא אמר רבא שאני מנדף הואיל וישנן בקול
 9 וכי שריק וקול לרבי לאו מועשה הוא לא
 10 פריך אלא מעדים וזומנים לתודיה ומודה ר'
 11 יוחנן בכלולה דקול לאו מועשה הוא אלא דוקא
 12 גבי חסמה שישנה בדבריו קא עביד מיעשה
 13 כשחבטתה שודח לאבולו דהוא נזכר בה וקופת
 14 ראשה הדיג עדים וזומנין בדיבוריהו עבדי
 15 (טו) א"ל רבי יוחנן לתנא לא חיתני מימר
 16 בדיבוריהו עבד מועשה אלמנא לא חשיב עוקמת
 17 שפתיו מועשה אלא היכא דביברו עבדי
 18 מועשה הלכך שניאי דקול קאי ולא הוריא ביה
 19 אלא מעדים וזומנים מיהו פסיק בדיבוריהו (דף
 20 ד.) קשה דאיכא תהם לא דין סוגיא שניאי
 21 דקול ליתא תהם כלל וא"ת קשה ליה מכל הני
 22 תדורות כתיב:

23 **ריש** לקיש אמר פסוק. אלאיבא מדיד לאו שאן
 24 בו מועשה אין לוקין עליו פליגי בפרק
 25 הפועלים (ב"מ דף ע"ג ש"ס) דהא ג"ל אית ליה
 26 פרק שביעות שתי' (שבועות דף כ"א.) לוקין
 27 עליו.

28 **מעלה** בכורה. פ"ה מעלה ומושיב המת על
 29 בזרו ולא יתכן כבעל אוב שדאל
 30 אלא נראא עשה משכפת כן הוא תרגמו רש"י
 31 ידעונו מתרגומין בידן חוברין ומיהו יש לתמוה
 32 קצת דהיה ליה לנמקט המעלה בידן שהוא
 33 תרגמו של אוב
 34 המחלל

15 **בין הפרקים, ומשמעי.** תנו רבנן, פעל אוב, אחר
 16 המעלה בכורה, ואחר הנשאל בגולגולת. מה בין זה
 17 לזה, מעלה בכורה, אינו עולה פדרבו ואינו עולה
 18 בשבת. נשאל בגולגולת, עולה פדרבו ועולה בשבת.
 19 'עולה', לתיבא סליק, תא קמיה מנח. אלא אימא,
 20 'עונה' פדרבו 'עונה' בשבת. ואף שאלה זו שאל
 21 טורקסופוס הרשע את רבי עקיבא, אמר לו, ומה יום
 22 מיוחדים. אמר לו, ומה גבר מנובדיו. אמר לו, דמי צבי
 23 שבת נמו, דמי צבי. אמר לו, הדי קאמנין לקי. מי
 24 יבאר, דתיאודא' שבתא. אמר לו, גמר סמיון ויכתי.

25 בעל אוב ויכתי, קברו של אביו ויכתי, שאני מעלה עשן בשבת. אמר לו, בידיהו ביישיתו
 26 וקוללתו. 'שואל אוב' תיניו 'הודיש אל המתים' ? הודיש למתים, פרתניא, הודיש אל המתים'
 27 זה הפרעיע עצמו והולך ולן בבת הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה. וכשתיה רבי עקיבא
 28 מניע למקרא זה, היה בוכה. ומה הפרעיע עצמו כדי שתשרה עליו רוח טומאה, שורה עליו
 29 רוח טומאה. הפרעיע עצמו כדי שתשרה עליו רוח טהרה, על אהת פמה וכמה. אכל מה
 30 אעשה שענותניו גרמיו לנו, שנאמר 'פי' עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם.'
 31 אמר רבא, אי בעו צדיקי, פרו עקמא, שנאמר 'פי' עונותיכם היו מבדילים' וגו'. רבא פרא גברא,
 32 שרדיה לקמיה דרבי וירא, הוה קא משמעני בחדיה, ולא הוה קא מתדר ליה. אמר ליה, מן
 33 כבריאי אתה, הדר לעפריה. רב תיניא ורב אשינאי, הוו יתבי פל מעלי שבתא ועסקי בספר
 34 'צידה', ומבדו רוחו ועולא תילתא, ואכלי ליה. תנו רבנן, 'מעונן', רבי שמעון אמר, זה המעביר
 35 שבעה מיני זכר על העון. ורכבאם אומרים, זה האומר את הענינים. רבי עקיבא אומר, זה
 36 המתחשב עתים ועשות ואומר, היום יפה לצאת, למחר יפה ליפת. לימודי ערבי שביעות, אישן
 37 יפות. עיקורי קטניות, מהותי רעות. תנו רבנן, 'מנחש', זה האומר, פתו נפלה מפיו, מקולו נפלה
 38 מידו, גנו קורא לו מאהריו, עורב קורא לו, צבי הפסיקו פדרך, נחש ממינו, וישעל משמאלו,

1 מתב רבי וירא יצאו עדים וזומנין, אצל חבדה היה שגורה בתורת חכנים גבי פר
 2 כהן משיח אחר שאינו דברים עם כטוב עבודה וזה הדברים זה הדברים כטוב
 3 עבודה וזה למה נאמרה עובד עבודה וזה לומר לך מה עובדי וזה מיוחדת
 4 שהיבין על וזונה כרת ועל שגנתה חטאת אף כל שחיטין וכו' אי מה עבודה וזה
 5 מיוחדת שהיבין עליה מיתת בן דא אין אבי
 6 מרבה חזיק מיתות בן יתא מן מיני מרבה
 7 מקלל לאביו ומסית ועדים וזומנין ת"ל ועשה
 8 יצאו עדים וזומנין שאין בהם מועשה ואמאי
 9 לא היא עקמת שפתיו מועשה הא לא תליא
 10 בכונת הלב: הדיג אמר רבא שאני עדים
 11 וזומנין הואיל וישנן בקול. עיקר דחוב
 12 בשמיעת קולו לפני דין הוא ובא וקול לית
 13 ביה ממש הלכך הוי ממוחה דתדלו כלב
 14 חסמה בקול. לפרה דשה וכשרוצה לאבול
 15 חסמה בקול: והנהיגה בקול. מנחה בכלאים
 16 דהייב משום: לא תחרוש בשור ובחמור
 17 (דברים כ"ב). בראיה. עיקר חיובא רבי ע"י
 18 הראייה שמעידין שראו וראיה לית בה
 19 מועשה: בבין הפיקים. מעלה את המת
 20 וישעל לו באחד מןן פרקי העצמות של
 21 מכשע כגון על פרקי אצבעותיו או על פרק
 22 ברביעי ידוע, שם יהיה כי אורחיה. מתוך
 23 קברו ומתוך קן קולו נמוך. לא פסליק ויתב
 24 בין הפיקים. ומיהו קולו נמוך לפי שאין
 25 חיותא: כבודו. מעלה ומושיב את המת על
 26 זכותו: בגולגולת. ומתולת מן המת לא
 27 ונונה מה ששואלין אותו ע"י כיתוש. איני
 28 עולה חסרבו. אלא גלילי למעלה עולה
 29 כדרכו. ולא סליק למתה בין הפרקים: מה
 30 חיים מימינם. למה תחשב יום שבת יותר
 31 מיום ימים: ופתי גבר מנובדיו. מה לאש
 32 כמון לחיות שר וגדול מכל אנשים: דמי'
 33 צבי. אזני הפני לגרמני המלך קיסר
 34 המשילני: שבת נמי דמי צבי. הקדיה הפני
 35 והזויה על כבודו דמי צבי. איהאיתא
 36 שבתא היא. ודלמא אחד משאר ימים הוא
 37 שבת: נהר שבתינו ויכתי. נהר אחיז על
 38 אבנים וכלל מות השבת שוקף הדין וכוים
 39 השבת שוקט ונה: בעל אוב ויכתי. שאינו
 40 עולה בשבת: קברו של אביו. דטורטורופוס
 41 כל ימות השבת היה מעלה עשן שהיה נרוך
 42 וגשרו ושבט פושעי יתונם שובתי: ביזותו
 43 ביישתו קללתו. הך קללה אינה אלא גרף
 44 נמר היה לשונם כמו מלכא (a k) קללה
 45 ומרצת שלא היה עם קללה אלא הדין. היינו
 46 הודש אל המתים ולמה נכתבו שנים
 47 במוקם חיה: שתישה רוח טומאה עליו. שד
 48 של בית הקברות הוא אורחה ומטייעו
 49 כשפשו: הפרעיע עצמו ביה שתישה עליו
 50 רוח טהרה. נבואת שכניה. עמא"ל. שהא
 51 המדה נונתת שני' תענית ובושקה שהיה
 52 עליו שכניה דהא מדה טובה יתירה על מדת
 53 פרעותו ואנו צועקן על כך ואין אנו נענין
 54 אבל מה אעשה וכו': אי בעו צדיקי. לחיות
 55 נקיים מכל עשן הוו ברוי עלמא שנאמר כי אם עונותיכם היו מבדילים. הא אם לא היו בהם עונות אין כאן הבדלה: ברא נביאי. ע"י ספר יצירה שלמחו רבא תרתי
 56 של שם: ולא היה מותר ליה. שלא היה מן דבור: מן הכריא. ונבראים ע"י החברים אתה: עינלא תילתא. גורל אכלו הגיע עליהם שליש שני וגמרה גילתהו דהיב שובד
 57 ומעלי למלכ כמו (ב"מ דף סח.) ומגדלין אותן עד שיהו משולשין. ל"א שהיה טוב ובעל טעם אכילו הוא שליש לבטן: שבעה מיני זכור. שכבת זרע מן ברות ומעביר
 58 על עינו ועושה משכמים: אחוז את הענינים. אחוז וסורג יתה הרבות ומראה להם אכילו עושה דברים של מלא הוא אינו עושה כלום: החמשת ערבים ושוקות. לשון מעטן
 59 כמו על עונות שמשכמים את עונה ואומר היום יפה לצאת ודורך ויצלח למחר יפה ליפת. לימודי ערבי שביעות, אישן
 60 ורגילי להיות שתי' פתו. עיקר קטניות מרות יתה. לומר דתורק קטנות ואינו קוצרן שכן אינן מלועלתו ואין מקובלות: פתי נפלה מפיו. עירך לראי' היום מחזיק
 61 נחש בא מימינו או שיעל משמאלו. סימן רח הוא לו: צבי הפסיקו. שהיה הולך ממוחר למערב והצבי הולך מצפון לדרום והפסיק דרכו.

1 המחלל שבת. לאו למימר דכל שבתה דהיינו שגגתה חטאת חיוב על זדונו מיתה דהא
2 איסי דאמר פ"ק דשבת (דף ט) אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ואיני חיוב
3 על אחת מהן ופי' הקונטרס וכן ר"ת דייני מיתה אבל חטאת מייחבד אכולו אלא אתא
4 למימר דכל שאין חיובין חטאת אין חיובין מיתה. **לרבות**. בהא דאמר (כ"ק דף טו)

השנה הכתוב אשה לאיש היינו דרתיב
בלשון זכר ואיב דרתיב בלשון א
ממעטין אי לאו דרתיב ב' זימני דאין מיעט
אזי מיעט אלא לרבות ואמר אהא אמרין
בפרק ארבעה וחמשה (שם דף מד) גבי שור
שהמית שור שור שבעה להביא שור האשה
אני' ולא כתב שור איש ויל' משום דרדיקין
התם גניחה למיתה גניחה לנוקח והוא ילפינן
מיתה מנזק שור דרתיב האמנת רל' אפי' ינע
שור איש. **עד** שיפרט לך הכתוב יחידיו. פירש
הקונטרס כדרך שפרט בכלאים ותימה אם כן
לרבי יאשיהו אמאי כתיב כהו יחידיו אלא על
כרדן ר' לאו יחידיו הוה אמנת רל' יחוש
בשור הנודד כאחד אף על פי שאין קשורין ולא
ילבש בגד של עמר ולש פסחים אף ע"פ שאינן
שקורין ונפוסין כדדרשין (בבבא דף נט)
הכיפה אחת אינה חיבור שתי תכופות חיבור
והיינו מדרבתיב יחידיו אלא מסברא קאמר עד
שיפרט לך הכתוב יחידיו.
גמר קודש מחול. בהמתבין בלשון אלהים
דאי מקו למיד קודש נמי לא איצטריך
לנפיה דנלף כשמיא וירש אלא איבא למיפרך
מה לבשר עד שכן דואגים ומתיישבין בכך.
מאי

אף אתה אומר בפקודה, או
אניו אצמא, עד שיפרט לך הכתוב 'יחידיו', 'מות יומת', אתה אומר בפקודה, או
בם', מה לחלן בפקודה, אף כאן בפקודה. עונשין, אזהרה, מניין, תלמוד לומר, 'אלהים
לא תקלל', אם היה אביו דין, הרי הוא בכלל 'אלהים לא תקלל', ואם היה אביו נשיא,
הרי הוא בכלל 'נשיא בעמך לא תאור'. אינו לא דין ולא נשיא, מניין, אמרת, הרי אתה
דין בגין אב משנינו. לא ראי נשיא פראי דין, ולא ראי דין פראי נשיא. ראי דין פראי
נשיא, שהרי דין אתה מצווה על הוראתו, פראי נשיא שאי אתה מצווה על הוראתו. ולא
ראי נשיא פראי דין, שהנשיא, אתה מצווה על המאורו, פראי דין שאי אתה מצווה על
המאורו. הצד השווה שבהם, שהן בעמך, ואתה מוזהר על קללתן, אף אני אביא אביו,
שבעמך ואתה מוזהר על קללתן. מה הצד השווה שבהן, שכן גדולתן גרמה להן. תלמוד
לומר 'לא תקלל חיש', באומללים שבעמך הקתוב מדבר. מה לחרש, שכן חרשתו גרמה לו.
נשיא ודין, יוכיחו. מה לנשיא ודין, שכן גדולתן גרמה להן, חרש יוכיח. והוה דין, לא ראי
זה פראי זה ראי ולא זה פראי זה. הצד השווה שבהן, שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתן, אף
אני אביא אביו, שבעמך ואתה מוזהר על קללתן. מה הצד השווה שבהן, שכן משנינו, אלא,
אם כן כתוב קרא, או אלהים וחרש או נשיא וחרש. 'אלהים' למה לי. אם אינו ענין לנפול,
תנן ענין לאביו. הניחא למאן דאמר 'אלהים' חול, אלא למאן דאמר קודש, מאי אפא
למימר. דהמניא, 'אלהים' חול, דכרי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, 'אלהים' קודש, והמניא,
רבי אליעזר בן עקיב אומר, אזהרה למבדק את השם מניין, תלמוד לומר 'אלהים לא תקלל'.
למאן דאמר 'אלהים' חול, גמר קודש מחול. למאן דאמר 'אלהים' קודש, גמרין חול מקודש.
בשמיא למאן דאמר 'אלהים' חול, גמר קודש מחול. אלא למאן דאמר 'אלהים' קודש,
גמר חול מקודש. דילמא, אקודש אזהרה, אכול לא אזהרה. אם כן, לכתוב קרא 'לא תקלל',

אל תתחיל ב'י. כשבא הנשיא לגבות מס ממנו או קצת העיר אומר לו בבקשה
מנך לא תתחיל בי להיות ראשן כדבר הפסד שסימן ער הוא לו. שחיתות הוא.
שדיה טובע ממנו חוב אמר לו שחיתות הוא ולא אתחיל תחלת מעשה היום
בפירוקן. ראש חיה הוא. המתן לו עד מחר: **מוצאי שבת הוא**. ראשון לימי

השבוע המנחשין לדרך או
בשבתהוילין בשום דבר: **מתני'** המחלל את
השבת. דחשיב ליה תנא בנסקלין כגון
שתללו מלאכה גמורה: שחיבין על זדונו
כרת ועל שגגתו מנחה. כגון דבר שיש בו
מעשה ומלאכה מחשבת ולא המתקן: **גמ'**
התוסין ואליבא דר"ע. דילף להו מקראי
במסכת סוטה (דף כו): הבערה ואליבא דר'
יוסי. דאמר ר' יצאית אורי' מודה מדי'
בתחומים דאין חיובים עליהם כרת דהתן
(שבת דף עג). אבות מלאכות נמי חסר אחת
ולא פליג ר' עקיבא. **מתני'** עד שקללם
בשם. שקלל בשמות הגמורין: קללם בגמ'.
כגון שדי צבאות תגן רוחם: **גמ'** נגקבו
יומתי. היה לו לכתוב מה ת"ל אם אינו
ענין לו דהא כתוב נוקבם שם תגנו ענין
למקלל אביו ואמרו ור' מנחם לא ס"ל הא
דרשנין לך (דף נג). מהאי קרא עד שירך
שם את האפי' ולא ברך שם בשם אלא
יתברך יוסי ר' מנחם בר' יוסי מחיב עליה
איש איש כי יקלל וני' לרבות בת שקללה
או טמטום שקלל: אין לו אלא אביו ואמו.
כאחה אביו אביו אמו אלא
מניין ת"ל אביו ואמו קלל. כלומר סמך
קללה בראש המקרא לאביו ובסופו סמך
לאמו. ר' יונתן אומר. מתחלת המקרא
משמע את אביו ואת אמו דע"ג דדין
מוסיף על ענין ראשון משמע נמי א' מהם עד
שיפרט לך הכתוב יחידיו כדרך שהוצרך
לפרש בכלאים כתבתי (ברכות כב) לא
תחרוש בשור הנודד ופרט בו יחידיו שלא
תאמר אסור לחרוש בשור לבדו והנודד
לבדו ואביו ואמו קל דסיפא דריש ליה רבי
יונתן למקן באלו קל והתנזק לרבות את
המקלל לאחר מיתה: מה לחלן בפקודה.
דרתיב באביו וירגמו אותו: גינן אב משנייהם
דמחז מניניהו לא אתיא דאיכא למיפרך מה
לדין שכן אתה מצווה חיוב מיתה על
הוראתו שנאמר (דברים יז) ושמרת לשעות
ככל אשר יוודק והנשיא אשר יעשה בזה
לכלבו וני' ונחשתי ואיכא למיפרך כשן אחת
חיוב מיתה על המראות שלא למרוד בצוויו
ולתמרות את פיו שנאמר ביהושע כל איש
אשר ימרה את פיו וגו'. לא ראי דין איש
נשיא. לא ראייה של דין צד חמור שגא' בדין
ישנה בנישא אפילו הכי הוזכר על הנשיא
שן בעמך. ערשין מעשה עמך: באומללים
בשרפעים שכן הוזהרים האמללים כ"ס עורא
(נחמיה ג) חרשתו נטמה לו. מתוך שהוא
שפל הוזהר עליו התנוב שלא תבדו ולא
תצערדו מפני שנותן ערונו על לבו ומציר
על שפלותו שכן משנינו. משאר בני מלוא

1 מאי לא תקלל ש"מ חרתי. ומקלל בבושה מגרין או מאב וחדש דליבא
2 למפרך שכן משונים דאבו אינו משנה א"נ דבפ' שובעת העדות (שבועת דף
3 לו. ועס ד"ה מקלל) משמע דמרשח לחודה גמר לה וא"ו וניגמר אביו ממקלל עצמו
4 וחדש דברפך שובעת העדות (שם) ומגרין ממקלל עצמו מדרכיב השמר לך ושמור נפשך
5 ויש לומר דאי לא ראית אבאשכחן אביו דמגרין מניה
6 בחירו לו זה מגרין בעצמו מה שלא מיעט
7 שאסור בחבירו.

8 עש שיהיו שניהם שוין. פ"ה בני עונשין וקשה
9 תקלה לרבנן מדורבין אפי' מקלה ויל
10 דלרבנן יחזא דדיניה בסקילה כנערה דמאורסה
11 דלא קיל מוחמו ג שניהם דבנשואא כתיב אבל
12 לר"מ דדיניה כנשואא בתנן היל למפטרה
13 מאי קרא ושתתא בין לר"מ בין לרבנן כנשואא
14 פטור ומתני' דמיתאי לעיל (דף נה) ודיבין עליה
15 משום אשת איש וזא תתיבוי א"ר ברבנן
16 ובארסה מיתו בין דליק אפי' כתיב לעיל אפי' כתיב
17 כל שכן נשואא אלא כר' יונתן תתיב בין דלא
18 מוקי גם שניהם אלא למעטי' משנה הורדוס
19 ועד י"ל דלרבנן בין דאין דינן משנה כשביל
20 קטנות ממתרבו שפיר לאוקמוי גם שניהם
21 לדרשה אחרייתו ומתני' דלעיל כרבנן אבל לר"מ
22 משנתנה דתיב מסקילה לחנן כקטנה ארוסה
23 סבירא ויהא דבנשואא דרשין גם שניהם למטור
24 לגמרי ויהא מפרש דלא קאמר שנתן שוין גבי
25 עונשין אלא שוין במיתה אחת והשתא לרבנן
26 דבא על הקטנה בסקילה שפיר כיון דאם הייתה
27 היא בת עונשין יהו שפיר במיתה אחת אבל לר"מ
28 בא על הקטנה בתנן דאם הייתה בת עונשין
29 הייתה בסקילה ואן זה שוין במיתה אחת איכ
30 נשואא קטנה לכ"ע במיתה אחת שוין וא"ת בת
31 כותן שהיא בשריפה ובזבלה בתנן ליפטרתי
32 לגמרי כיון דאין ענשים שוין במיתה אחת ויל
33 דלמפרט לגמרי וא אפטר משום דרשין לגבי
34 וזמנים לעשות לאחיו ולא לאחיות.

35 מעשה חידודין. קשה דברפך הבא על יבמתו
36 (יבמת דף נה) משמע דלא בעי קרא
37 דפרין פשיטא פריצותא קאסר דרמנא ולגיסרת
38 הספרים מעשה הורדוס נמי קשה הווא מות
39 מדרכיב (הקרא יט) שכבת זרע פרט למשמש
40 מיתה

41 והאי' לבדו מאי דרש ביה לבדתיבא. וא"ת
42 מה ר"מ אית ליה חך ברייתא דקתני
43 מתני' הרשען בסקילה השני בתנן וא"כ חכי
44 קאמר שמאל מיט שתיק רב לימא ליה ומת
45 האישי הא לר"מ מיעט ליה לאידך ודרש ויש
46 לומר דחרתי שמעת מניה.

35 קרא. הכא נמי, בתחילת ביאה קמשיעני קרא. אמר ליה רב ביבי בר אביו, מר לא
36 הכי אמר, ומנו רב יוסף. רבי פרבי מאיר סבירא ליה, דאמר נשאת לאחד מן הפסולין,
37 מיתתה בתנן והכי קאמר, אם תחילת אחלתה בנות, בשריפה. ואידך, בתנן ומאי יבין

1 לא תקלל. שהי קללות במשמע ואליהם נמי ב' לשונות יש בו והכא לא תקלל
2 דרשין אתרווחיה: מתני' אינו חייב. שנתתה עד שנתתה ענייה. אבל קטנה
3 שקדשה אביה עליה בליה בעיקה בקטנותה אינו בסקילה ופלוטא דתנאי היא איבא למדך
4 בתנן ואיבא למדך פטור לגמרי. בתרילה. לא בעולה מאורסה. ולא נשואא ואפילו

5 נכנסה לחופה ולא נבעלה דקטנה ביה
6 בתולה למה לא קריא ביה מאורסה: והיא
7 בבית אביה. למעטי' סמרה האב לשלוח
8 הבעל חינהה בתנן. באו עליה שני. ועיקר
9 היא בתולה כיון שבאו עליה שלא כדרכה
10 הראשון בסקילה. דמשכבי אשה כתיב
11 (ויקרא יט) וחשני בתנן. דבעולה היא היא
12 סתמא רבי היא דאמר שלא כדרכה נפקא
13 ליה ממכלל בתולה לקמן. ת"ר נערה
14 ולא בוגרת. אקרא קאי כי תהיה נערה
15 בתולה מאורסה וגו' (דברים כ) וסקילה
16 כתביבא דהם נערה משתביבא שהי עשרות
17 שידרה שחור על הלבן ואין בין נערות
18 לבגרות אלא ר' חביבי לבדי. בית אביה.
19 בפרשת מציא שם רע כתיב (שם) ולונת בית
20 אביה והם נמי סקילה כתביבא: זו דברי ר"ם.
21 אמתניתין קאי דקתני עד שתהא נערה
22 ומשמע למעטי' קטנה וזו דברי ר"מ דאמר
23 בביתוהו כאלו נערת (דף כק) קטנה אלא
24 לה קנס מיעש כסך ונערה וקרא כתיב ואל
25 קטנה הלכך גבי נערה המאורסה אין קטנה
26 משמע: אבל כתיבים. שנחלקו עליו ואמרו
27 יש קנס במקום חבר וליחוק עליו אף באן
28 ואומרים קטנה ארוסה בסקילה ולא מיעט
29 הכותב אלא בוגרת דילמא. למעטי' בוגרת
30 ותו לא אתא למעטי' מדי: מ"ל איכ האי
31 עד שתהא נערה האי ליטנא משמע בתריא
32 למעטי' קטנה דחייב משמע אינו חייב
33 בקטנותה עד שתגידל ותאא נערה ואי
34 למעטי' בוגרת חלודא אתא זככי אכיעא
35 ליה למתני' אינו חייב אלא על נערה בתולה
36 ודאי: ותו לא מ"ד. אן עד להקטנה דברב
37 ור"מ מתני' ר"מ היא: לר"ם. דאומקא
38 למתני' דממעט קטנה אכיעריה לגמרי קא
39 מפעם ליה. דפטרין ליה לגברא ממתיה
40 ודאייל ודיא פטורא דלאו בת עונשין איא
41 ולא קרינן ביה ומתו גם שניהם דכתיב גבי
42 שוכב עם אשה בעולה בעל: או יילמא
43 בסקילה מפעם ליה אבא זנך מחייבי:
44 שתיק. רב: ויטמא ליה ויתא אשך השוכב
45 עם האשה לבדו. בארוריה כתיב האי ששה
46 ימצא האישי את הנערה המאורסה והחויק
47 עמה האישי ושכב עמה ומת האישי אשר שכב
48 עמה לבדו למנה לי אילמנא בעולה לידה
49 הא בתריא כתיב ולענדה לא תעשה דבר
50 אלא לחביא את הבא על הקטנה מדעתה
51 ואע"י דפטור ידיה לאו משום אונס אלא
52 משום קטנת דאדיה לאו בת עונשין לגמרי
53 אידו מיהא מחייבי: שניהם שוין. שני בני

עונשין: למעטי' מעשה מורשין. מחדד ומקשה אברו בבשרה מבחוץ ודואו נהנה ודיא אינה נהנית להכי כתיב שניהם שיהיו שניהם שוין נהנו מיהו שלא כדרכה אף על
54 גב אינה נהנית משוכבי אשה איתרביא לחיובא: לא כלום הוא. ולא איתרביך למעטי' ואיבא דאמרי מעשה הורדוס (כאן בתרא דף ט) שדתימנא שנים שנים
55 ברבש. ועיקרן היא בתולה. שבאו כולם שלא כדרכה: ויכולן בתנן. דגבי סקילה לבדו כתיב וקרא יתירא הוא למעטי' כי האי נבונא דאף על גב דקרינא ביה בתולה אן
56 בסקילה איתא חזק מותו אורו שכב עמה לבדו דהיינו ראשון שביאנו הייתה יחידית: ר' אומר. כי תול לשון תחלה ולקמיא מפרש לה: דרבי ישמעאל. ברש פירוק
57 אם תחלת ביאתה כותו. שני היא ביאת ראשונה ושניהם שני הם. גם מצינו בעברה המאורסה שיבוא מן הסקילה אלא יצאה אלא בביאה ראשונה וכתיב לבדו
58 למעטי' שני אף על בתן לא נשנתה מיתתה אלא בביאה ראשונה הלכך בערה בתולה ודיא ארוסה תכתוב מדבר ב"רם ס"ל. דאמר בתן כיון נשואא לכשר בשריפה
59 אבל נשאת לאחד מן הפסולין שתחללה משעת נשואין שוב אינה אלא בתנן והאי תחלה דקאמר רבי ה"ק אם זו תחלת חיוללה בשריפה ואם לאו בתנן ומאי יבין.
60 הכא לא קפיד אלא אתחלה לחלו ולא אתחלה ביאה והם אתחלה ביאה נמי קפיד:

סנהדרין, ארבע מיתות – פרק שביעי דף סז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
רכה רש"י תוספות

1 סימנא בעלמא. וכתב דרבי חבבב מדבר דחלת חלול מיהא הוה: **מתני'** המסית זה הרויט. מסית דהשכיב ליה בנסקלה זה הרויט שהסית אבל בעלמא
2 אינו בסקלה ולא בחנק כדמרש בגמרא: המסית הוא דבסקלה אבל מסית את הרבים כגון עיר הנדחת כחוק כדמרש בגמרא אז לא ליכא למידק אבל
3 מסית את הנביא כחוק ולא מציע חלוק בין מסית את הנביא למסית את ההודוים אבל מציע חלוק בין בנביא שהסית להודוים שהסית חתיב (ברבים יז)
4 וסקלה באבנים ובנביא חתיב (שם) והנביא הואו או חולם החלום שהוא יזמת ומיתה האמורה בתורה סתם אינה אלא תנק אמר לשנים. יחד חן עצמן נעשו עדים ואין
5 צריכין להתרות בו כשאר חייבי מיתות אלא
6 מביאין אותו לבית דין ודבתיב (שם) לא
7 תמול ולא תכסה עליו: אמר לאחר הוא
8 אמר יש לי חברים רוצים בכך. והסית
9 צריך להשיבו יש לי חברים רוצים בכך בא
10 ואמרו לו בפניהם: ואם היה המסית עדים
11 ואינו יכול לדרב בפניהם. כלומר אמר אני
12 יכול לפרסם הדבר מפני ריאת ביה' כמביאין
13 לו. דמרגמניו ואתיב לו וכמן ליה (ברבים
14 ט) מעמידין ליה מארבין אחורי הגדר
15 לשמוע דבריה: ביהוה. כלומר אין איש
16 עשוי עמנו ויכול אתה לומר מה שאמרת
17 ליה: **האומר אעבוד וכו'**, באחת מכל
18 הלשונות הללו הוי מסית וחיבי **גמ'** הא
19 נביא. אם מסית זה נביא שהיה מתנבא במסית
20 הקב"ה לעבוד עבודה רדה מעמא. ומסית
21 את ההודוים כלומר את היידיד הא עם מסית
22 את הרבים כגון אנשי עיר הנדחת לאו
23 בסקלה הוא אלא בחנק הוא ליכא למידק
24 דהא דקתני במגבת את ההודוים למעט
25 מסית את הנביא קאמר דלא אשכח תנא
26 דמפליג בין מסית את הנביא למסית את
27 ההודוים אבל בין נביא המסית להודוים
28 המסית אשכח חלוק כדמרש ואולי: טעמא
29 דרש רבנן מפרש באלו חן והתנאין: מדיחי
30 עיר הנדחת שנו. במשנתנו זאת והשומעין
31 סיפא מדיחי דרשא במדיח עיר הנדחת
32 קאמר דהיק מדיחי דתנן לעיל (דף גג.) בהדי
33 נסקלה וזו האומר לרבים נלך ועבוד עבודה
34 רדה: **רבינא** אמר גרס ולא גרסי אמר מרינא
35 דאיהו רב פפא לא פליגי אלא מה ברינא
36 דהא ובר מרתיך חדל ולא פליגי דהא בתרי
37 מילי אוקומנא לדישא כרש ואתו הנך
38 אמוראי לתרצה בתרצה ודכי פירושה רבינא
39 תרצה לדחא ואמר רישא נמי רבנן והמסית
40 את ההודוים לאו למעט מסית את הרבים
41 אתא אלא תריחיה תנא לוח תנא רישא
42 מסית את היידיד וחדר תנא סיפא ומדיח זה
43 האומר לרבים נלך ועבוד עבודה רדה: ולא
44 זו אף זו קתני. כלומר אי קשיא לך היידיד
45 מסית את הרבים ולא ליחבי מסית את ההודוים
46 דהא פשיטא דכולהו מודו בה דבסקלה
47 אורחא לתנא למתני הכי תנא מילתא
48 ברישא פשיטא ליה הדר תנא כרותא ולא
49 זו ומסית יחד בלבד בסקלה חלל אף זו

1 **רבינא** אמר כו. פי' הקונטרס וליג' אומר
2 רבינא דאיהו רב פפא לא פליגי
3 ואין זו שישת חשי' ריה' מפרש דרבינא משני
4 כולה מתני' דהמסית זה הרויט דמשמע הרויט
5 ולא נביא נמי זו אף זו קתני דתנן בסיפא ומסית
6 את ההודוים דמשמע כל מי מסית אפילו נביא
7 ורב פפא הא לא מסתבר ליה דמשום דקתני
8 דמסית את ההודוים דאתא למפרש אפילו נביא:
9 וכו'

9 **והלה אומר לו**, והוא אומר לו, היאך נתיב את אלהינו שבשמים ונלך ועבוד עמים ואבנים.
10 **אם הווד בו**, הרי זה מוטב. ואם אומר, קד היא חותנתו, קד יפה לנו, העומדין מאחורי
11 הגדר מביאין אותו לבית דין וסקלון אותו. **האומר אעבוד**, אלך ואעבוד, נלך ועבוד. ונבנה,
12 אלך ואבנה, נלך ונבנה. **אקטיר, אלך ואקטיר**, נלך ונקטיר. **אלך ואנסף**, אלך ואנסף.
13 **אשתחיה, אלך ואשתחיה**, נלך ונשתחיה: **גמרא** המסית, זה הרויט. מעמד דרבינו, הא
14 נביא בחנק. והמסית את ההודוים, טעמא דייחיד, הא רבים, בחנק. מתניתינו מני, רבי שמעון
15 היא. **דתינא, נביא שהדיח**, בסקילה. רבי שמעון אומר, בחנק. מדיחי עיר הנדחת, בסקילה.
16 **רבי שמעון אומר**, בחנק. אימא סיפא, המדיחי, זה האומר נלך ועבוד עבודת פוכבים. ואמר
17 רב יהודה אמר רב, מדיחי עיר הנדחת שנו. **אתאן, לרבנן**, רישא רבי שמעון, וסיפא רבנן.
18 **רבינא אמר**, מוקף רבנן היא, ולא זו אף זו קתני. רב פפא אמר, פי קתני מסית זה הרויט,
19 **להקמתו**, דתינא, וישאר כל חייבי מיתות בשפתויה אין מקמיני עליהן, חזין מו. ביצד עושין
20 לו, מדיחין לו את הנר פבית הפנימי, ומשויבין לו עדים פבית החיצון. כדי שיהו חן רואין
21 אותו ושומעין את קולו, והוא אינו רואה אותן. **והלה אומר לו**, אמור מה שאמרת לי ביהודי,
22 והוא אומר לו, **והלה אומר לו**, היאך נתיב את אלהינו שבשמים ונעבוד עבודת פוכבים.
23 **אם הווד בו**, מוטב. ואם אומר, קד היא חותנתו וכד יפה לנו, העומדין מאחורי
24 מביאין אותו לבית דין וסקלון אותו: **משנה** המדיחי, זה האומר נלך ועבוד עבודת פוכבים.
25 **המכשף העושה מעשה חייב**, ולא האוזנו את העינים. רבי עקיבא אומר משום רבי יוחנן,
26 **שנים לוקטין קשאון**. אחד לוקט, פטור. ואחד לוקט, חייב. **העושה מעשה חייב**. האוזנו את
27 **העינים, פטור. גמרא** אמר רב יהודה אמר רב, מדיחי עיר הנדחת שנו פאן: **המכשף זה**
28 **העושה מעשה וכו'**: תנו רבנן, **מכשפה** אחד האיש ואחד האשה. אם פן, מה תלמוד לומר
29 **מכשפה**, מפני שרוב נשים מצויות בפשעים. מיתתן, כמות. רבי יוסי הגלילי אומר, נאמר פאן
30 **מכשפה לא תחיה**, ונאמר לתלן' לא תחיה כל נשמה, מה לתלן' פסיר, אף פאן פסיר. רבי
31 **עקיבא אומר**, נאמר פאן **מכשפה לא תחיה**, ונאמר לתלן' אם פקמה אם איש לא יחיה,
32 מה לתלן' בסקילה, אף פאן בסקילה. אמר לו רבי יוסי, אני דנתי לא תחיה' מלא תחיה',
33 **ואתה דנתי לא תחיה' מלא יחיה'**. אמר לו רבי עקיבא, אני דנתי **ישאל משיאל שריפה**
34 **בתן הפתוח מיתות חיפה**, ואתה דנתי **ישאל מעוברי פוכבים**, שלא יריפה בתן הפתוח אלא
35 מיתה

50 דמסית רבים בסקילה ורלא כר' שמעון רב פפא אתא אף לתרזי דלקתני המסית זה הרויט לאו למעט נביא המסית קתני אלא כל המסיתים קרי הודויות משום הכמנה
51 כלומר מסית הודוים ושהיה הוא ומתה הקלין נהגו זה שמקלין בחייו שכל חייבי מיתות צריכין התראה וזה נהרג בהכמנה: בבית הפנימי. בחרי חררים לפי שהוא ירא
52 לדרב בגלוי: **חן רואין אותו**. לאור תנו דבמו דאי לא מציע חוץ ליה לא מציע מסדיחי עליה לחוביה קטלא אף על גב דמשמע קליה דמעט למימרו לא הואי אנא: ושופעין
53 קולו. **האומר אומר רביי חסיה: מתני'** המדיח זה האומר וכו'. בגמרא מוקים לה במדיח עיר הנדחת: העושה מעשה. משמע בסקילה ולא האוזנו את העינים. מראה
54 לבירות כאלו הוא עושה ואינו עושה כלום: שנים מליקטין קשאון. במכשפות לפנינו אחד מן לוקט חייב והרבי לוקט ופטור: העושה מעשה. שהיה כאן שדה קשאון
55 ולקטה ממש בכפשים חייב: האוזנו את העינים. מראה לנו כאלו התקבצו כולם במקום אחד והקשאון לא וזין ממוקמן פטור: **גמ'** מכשפה אחד האיש ואחד האשה.
56 דהא בני אוהדינו דבמשפט הם לא חלק בין איש לאשה דתיב (יוקרא) אש או אשה לא תחיה כל נשמה. שבעא אומות חתיב: מה לתלן' בסירי. דחייב בסקוח
57 ועג ויכהו ישראל לפי חרב (במדבר כא.) מה להלן. בסני: בסקילה. דחייב (שמות יז) כי סקול יסקל או ירה ירה: שריפה בתן הפתוח מיתות חיפה. ומציעו בסני
58 שעבורה בתן סקילה

[דף ל' ע"א]

לא יפחות מכ' ואחד פסוקים ויהיו עשרים וג' תלתא עשרה ותלתא עשרה וחד ג'.

הלכה ג' משנה זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה ביום טוב המשה ביום הכיפורים ששה בשבת שבעה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן ומפטירין בנביא הפותח והחותם בתורה מברך לפניו ולאחריה:

גמרא וביום הכפורים ששה אית תני תני שבעה מאן דאמר ששה מפני התפילה מאן דאמר שבעה כהדא דתני בשבת ממהרים לבוא וממהרין לצאת ביום טוב מאחרין לבוא וממהרין לצאת ביום הכפורים ממהרין לבוא וממהרין לצאת הלועזות לא נהגו כן אלא אחד קורא כל הפרשה כולה היה יודע אחד את הפרשה קורא את כולה שבעה יודעין ג' פסוקין כולהון קראיי אחד יודע ג' פסוקים קרי וחזר קרי ר' זעירה בשם רב ירמיה העבד עולה למניין שבעה וידבר עולה מג' פסוקים לא כן א"ר המא בר עוקבא בשם ר' יוסי בי ר' הנינה אסור ללמד את עבדו תורה תיפתר שלמד מאיליו או שלימדו רבו כטבי ר' חלבו ר' מתנה שמואל בר שילת בשם רב שבעה חוין מן המפטיר התיב ר' חנניה בן פזי והתנינן המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין הוא אמרה ואמר טעמא כשאין שם תורגמן אבל אם יש שם תורגמן קוראיה ג' א"ר חלבו קומי ר' אבהו קומי ר' יוחנן קראיי תלתא א"ל ולא יהא ר' יוחנן כתורגמן:

הלכה ד' משנה אין פורסין על שמע ואין עוברין לפני התיבה

[דף ל' ע"ב]

ואין נושאין כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא ד ואין עושין מעמד ומושב ואין אומר ברכת אבלים והתנים ואין מזמנין על המזון בשם פחות מעשרה ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן:

גמרא מכיון דתנינן אין פורסין את שמע פחות מעשרה ליידיא מילה תנינן אין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה לכן צריכה כהדא דתני אין פורסין את שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר ואין עוברין לפני התיבה פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן גומר אין נושאין את כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר אין קוראין בתורה פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר אין מפטירין בנביא פחות מעשרה התחילו בעשרה ויצאו להם מקצתן גומר ועל כולם הוא אומר (ישעיהו א) ועוזבי ה' יכלו אין עושין מעמד ומושב עמדו יקרים שבו יקרים שבעה פעמים אין אומרים ברכת אבלים והתנים ואין אומרים ברכת התנים כל שבעה ר' ירמיה סבר מימר מפקין כלתה כל שבעה א"ל ר' יוסה והא תני ר' חייה אומר

ברכת אבילים כל שבעה אית לך מימר מפקין מיתא כל שבעה מאי כדון מה כאן משמח עמו אף כאן מנחם עמו מה כאן מזכירין אף כאן מזכירין אית תניי תני אין אבילים עולין מן המניין ואית תניי תני אבילים עולים מן המניין א"ר אבונה מ"ד אין אבילים עולים מן המניין באבילי אותו המת מ"ד אבילים עולין מן המניין באבילי מת אחר והא תני יוצא להתנחם אבל לא לנחם תני שמואל אין קידוש החדש אלא בעשרה ר' בא ור' יסא בשם ר' יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן (במדבר יד) עד מתי לעדה הרעה הזאת מה עדה האמורה להלן עשרה אף כאן עשרה א"ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן (בראשית מב) ויבאו בני ישראל לשבור בתוך הבאים מה תוך שנא' להלן עשרה אף כאן עשרה א"ל ר' יוסה כי ר' בון אם מתוך

[דף ל"א ע"א]

את למד סגין אינון אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמר להלן בני ישראל מה להלן עשרה אף כאן עשרה: ובקרקעות תשעה וכהן: כנגד עשרה כהנים האמורין בפרשה ויהיו כולם כהנים ריבוי אחר ריבוי למעט ויהיו כולן ישראל אין הפרשה יוצאה בלא כהן עד כדון במקדיש גופה של שדה אמר דמי שדי עלי נישמענה מן הדא ערכים המיטלטלין בג' ויש ערכים שאינן מיטלטלין ר' יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם ר' חנינה האומר הרי ערכי עלי ובא לסדרו מן הקרקע שמיון לו בעשרה מן המיטלטלין שמיון לו בשלשה האומר הרי ערכי עלי אינו כאומר דמי שדי עלי אבל אם אמר הרי עלי מאה מנה להקדש שמיון לו בג' לכשיעשיר נידון כהשג יד תני עבדים ושפחות ומיטלטלין אין להם איגרת ביקורת מהו איגרת ביקורת ר' יודה בר פזי אמר אכרזה עולא בר' ישמעאל אמר עבדים שלא יברחו שטרות ומיטלטלין שלא יגנבו ר' בא בר כהן בעא קומי ר' יוסה לית הדא אמרה שעבדים נפדין בג' א"ל אין א"ל והא תנינן ובקרקעות תשעה וכהן ואדם כיוצא בהן א"ל אדם דהכא בן חורין הוא חנינה בר שלמיה בשם רב אתא עובדא קומי ר' ובעא מיעבד כרבנן אמר לו ר' לעזר בן פרטא בן בנו של ר' לעזר בן פרטא ר' לא כך לימדתני בשם זקינין אלא א"כ עשו איגרת ביקורת וחזר ביה ועבד כרשב"ג:

הלכה ה' משנה הקורא בתורה לא יפחות מג' פסוקים ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד ובנביא ג' אם היו שלשתן ג' פרשיות קורין אחד אחד מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסיק התורגמן:

גמרא ר' בא בריה דר' חייה בר בא ר' חייה בשם ר' יוחנן

[דף ל"א ע"ב]

היה קורא בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון אין תימר ממקום שהפסיק הראשונים נתברכו לפניו ולא נתברכו לאחריו לאחריהם ולא נתברכו לפניו וכתוב (תהילים יט) תורת ה' תמימה שתהא כולה תמימה היתה הפרשה של ה' פסוקים קורא את כולה לא עשה כן אלא קרא ג' זה שהוא עומד תחתיו צריך לקרות שני פסוקים האחרונים וג' מפרשה האחרת לא עשה כן מהו שיעכב רבי יונה ורבי יוסה סלקון מיהמיה אפין לאחוי דיהודה בר תמוזה קריביה דרבי יוסה בן הנינה ככנישתא דסוכנייא והוה תמן ר' ירמיה ועכב א"ר יונה לרבי יוסה וכופין א"ל והא רבך מעכב רבי ירמיה ר"ש שרה רבי חננאל בר אנדריי בשם רבי זכאי דככול טעה בין תיבה לתיבה מחזירין אותו א"ר ירמיה לרבי זעירה ועבדין כן א"ל ואדיין את לזו אפילו טעה בין אם לואם מחזירין אותו ר"ש ספרא דטרכנת אמרון ליה בני קרתיה קטע בדיברייה דיקרון בנין אתא שאל לרבי חננה א"ל אין קטעון רישך לא תשמע לזן ולא שמע לזן ושתרון ליה מן ספרותה בתר יומין נחת להכא קם עימיה ר"ש בן יוסינה א"ל מה את עביד בהווא קרתך ותני ליה עובדא אמר ליה ולמה לא שמעת לזן אמר ליה ועבדין כן א"ל ולינן מקטעיין לזן בסידרא א"ל ולינן חזירין וכלליין לזן אמר רבי זעירא אילו הוה ההוא ספרא ביומוי מניתיה הכים רב אמר כגון (ישעיהו מה) הוי רב את יוצרו מדלגין כנביא ואין מדלגין בתורה מדלגין כנביא אין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של י"ב מותר אין מדלגין בתורה רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש שאין גולים ספר תורה ברבים ר' יוסה בעי הגע עצמך שהיתה פרשה קטנה א"ל כדי שישמעו את ישראל התורה על סדר והא תנינן קורא אחרי מות ואך בעשר שנייה היא שהוא סדרו של יום תדע לך דאמר ר"ש בן לקיש בכ"מ אינו קורא על פה והכא קורא על פה

[דף ל"ב ע"א]

ר' יוסה מפקד לבר עולא חזנא דכנישתא דבבלייא כד הויא חדא אורייה תהוי גוילא אחורי פרוכתא כד דאינן תרתיי תי מיכל חדא ומייתי חדא עד איכן א"ר אחא כגון פרשת יהודע כ"ג:

הלכה ו' משנה המפטיר כנביא הוא פורס את שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו ואם היה קמן אביו או רבו עוברין על ידו:

גמרא לא צורכה דילא הפורש את שמע הוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו רבי יוסי בן חננאל אמר כדי לזרוז ואם היה קמן אביו או רבו עוברין על ידו והא תנינן קמן לא יפרוש את שמע אמר רבי יודן כאן בשהביא שתי שערות וכאן בשלא הביא שתי שערות:

הלכה ז' משנה קמן קורא בתורה ומתרגם אבל אינו פורס את שמע ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו פוחח פורס את שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו

נושא את כפיו סומא פורס את שמע ומתרגם רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס את שמע:

גמרא תמן תנינן סומא אינו גולה דברי רבי יהודה ורבי מאיר אומר גולה ושניהן מקרא אחד הן דורשין (במדבר לה) בלא ראות ר' יהודה אומר לרבות הסומא ר"מ אומר פרט לסומא וכא תנינן כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוש את שמע הא אם ראה פורש רבי חגי בעא קומי רבי יוסה מהלפה שיטתיה דר' יהודה תמן הוא אמר פרט והכא הוא אמר לרבות אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל ביושב בבית אפיל היא מתניתא

[דף ל"ב ע"ב]

כך הוא אומר היושב בבית אפל לא יפרש שמע ברם הכא בלא ראות לרבות את הסומא:
הלכה ח' משנה כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות אסמים לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו:

גמרא תני ובפניו והא תני אם היה דש בעירו מותר רבי נפתלי הוות אצבעתיה עקומה אתא שאיל לרבי מנא א"ל מכיון שאתה דש בעירך מותר רב חונא הוה מעבר זלדקן והא תני אם היה דש בעירו מותר א"ר מונא רגליה הוי סגין שלא יהו אומרים ראינו קמן נושא את כפיו א"ר יוסה זאת אומרת שאסור להסתכל בכהנים בשעת שהן מברכין את ישראל א"ר חגי כלום אמרו אין מסתכלין לא מפני הסיע דעת משה דאנא מסתכל ולא מסע דעתי:

הלכה ט' משנה האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור בסנדל איני עובר אף יחף לא יעבור העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה נתנה על מצחו או על פם ידו הרי זו דרך המינות ציפה זהב ונתנה על בית יד אונקלי שלו הרי זו דרך הדיצונין:

גמרא תנה רבי יוסה בן ביבי תפילין מרובעות שחורות הלכה למשה מסיני:

הלכה י' משנה האומר יברכוך טובים הרי זו דרך המינות על קן ציפור יגיעו רחמין ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו המכנה בעירות משתקין אותו האומר (ויקרא יח) ומזרעך לא תתן להעביר למוֹלֵךְ ומזרעך לא תתן לאעברא בארמיותא משתקין אותו בניזיפה:

גמרא האומר יברכוך טובים שתי רשויות רבי פינחס בשם רבי סימון כקורא תגר על מדותיו של הקדוש ברוך הוא

[דף ל"ג ע"א]

על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך רבי יוסי בשם רבי סימון כנותן קצבה על מידותיו שלה קדוש ברוך הוא עד קן ציפור הגיעו רחמיך אית תניי תני עד אית תניי תני על מאן דאמר על מסייע לרבי פינחס מ"ד עד מסייע לרבי יוסה א"ר יוסה בי רבי בון לא עבדין טבאות שהן עושיין מדותיו של הקב"ה רחמיך אילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנן רחמיך בשמייא כן תהוון רחמיך בארעא תורתא או רחילא יתה וית ברה לא תכסון תרוויהון ביומא חד לא עבדין טבאות שהן עושיין גזירותיו של הקב"ה רחמים מודים מודים משתקין אותו א"ר שמואל בר רב יצחק (תהילים סג) כי יסכר פי דוברי שקר הוה דאת אמר בציבור אבל ביהוד תחנננים הן ודכותה אמן אמן שמע שמע תורגמן שהוא עומד לפני חכם אינו רשאי לא לשנות ולא לכנות ולא להוסיף אלא אם כן היה אביו או רבו ר' פדת הוה אמורא דרבי יסא מילין דשמע מן אבוי הוה אמר כך א"ר בשם אבא מילין דלא שמע מן אבוי הוה אמר כן אמר רב בשם רבי לעזר בר ישימא הוה אמורא דרבי אבהו אחא מילין דשמע מן אבוי הוה אמר כן א"ר בשם אבא מילין דלא שמע מן אבוי הוה אמר כן אמר רבי חוננה רבי מנא כד דהוה מורי בחבורתא מילין דשמע מן אבוי בביתה הוה אמר כן אמר רבי בשם רבי יונה מילין דשמע מן אבוי בכית וועדא הוה אמר כן אמר רבי יונה המכנה בעריות בערייתא דאבוי ובערייתא דאימיה מזרעך לא תתן לעביר למולך מזרעך לא תתן לאעברא בארמיותא תני רבי ישמעאל זה שהוא נושא ארמית ומעמיד ממנה בנים מעמיד אויבים למקום: הלכה י"א משנה מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם מעשה תמר נקרא ומיתרגם מעשה עגל הראשון נקרא ומיתרגם והשני נקרא ולא מיתרגם ברכת כהנים ומעשה דוד ואמנון לא ניקרין ולא מיתרגמין:

[דף ל"ג ע"ב]

גמרא כתיב אשר חכמים יגידו ולא כהדו מאבותם מה שכר נמלו על כך להם לבדם נתנה הארץ ולא עבר זר בתוכם איזהו מעשה עגל השני רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי מתשובה שהשיב משה את אהרן עד (שמות לב) כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם חנניה בר שלמיה בשם רב מתשובה שהשיב אהרן את משה עד כי פרעה אהרן שמצה בקמיהם ר' אחא בשם ר' בא ומחא ה' ית עמא על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן ר' מר עוקרבן בשם רבנן דתמן לא דומה גנאי יהוד בציבור לגנאי ציבור בציבור ואתיא כהיא דא"ר הלכו בשם רב חוננה ברכת כהנים נקראות ולא מיתרגמות ר' בא בר כהן בעאק ומי ר' יוסה מה מעמא א"ל (במדבר ו) כה תברכו לברכה ניתנה לא ניתנה לקריאה:

הלכה י"ב משנה ואין מפטירין במרכבה ר"י מתיר ר' אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה:

גמרא אין מפטירין במרכבה ור' יהודה מתיר ר' אליעזר אומר אין מפטירין בהודע את ירושלם את תועבותיה מעשה באחד שהפטיר בהודע את ירושלם את תועבותיה אמר לו ר"א ילך אותו האיש וידע בתועבותיה של אמו ובדקו אחריו ונמצאו ממוזר. ודא מזוזה יהבין לה היכא ר' זעירה רב יהודה בשם שמואל משלשו ונותנו בתחילת שלישי העליון ר' חלבו בשם רב חונה הוציא את הפתח ומשלשו ונותנה בסוף שלישי התחתון מה ביניהן מקום מזוזה ביניהן בר טברי שאל לרבי יצחק הגע עצמך שהיה שער גבוה א"ל נותנה כנגד כתיפיו בית מדרשיה דרבי חנינה עביד כן ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק בית מזוזתו של ר' היה עשוי כמין נגר תלייה בדלת סכנה שאין בה מצוה חקק בראש המקל והניחו במקום שאינו ראוי לו סכנה שאין בה מצוה רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא [דף ל"ד ע"א]

סמרו והא תני והוא שסמרו א"ר יוסה והוא שייחדו לכן של בית מליון היו עושין כן בפולמסות שמואל אומר נתנה לפני מטפח פסולה ר' זעירא בשם שמואל צריך שיהא שמע שלה רואה את הפתח ר' ירמיה בשם ר"ז כינו מתני' ציר שיש לו שני פתחים נותן על אי זה מהן שירצה היאך שמע שלה רואה את הפתח בית שיש לו שני פתחים נותן ברגיל היו שניהן רגילין נותן בחזית היו שניהן חזית נותן על איזה מהן שירצה פתח שהוא פתוח לגג ולגינה הרי הוא כפתוח לחיל דברי ר' יוסה בי ר' יהודה והכמים אומרים הרי הוא כפתוח לשוק הדר בהוצה לארץ והדר בפונדקי ארץ ישראל שלשים יום אינו צריך ליתן מזוזה הדר בבורגנין שלשים יום צריך ליתן מזוזה השוכר בית ישראל צריך ליתן מזוזה השוכר בית מעכו"ם צריך ליתן מזוזה וכשהוא יוצא נוטל ובשל ישראל אסור לעשות כן רבי יעקב בר אהא בשם רבי יאשיה מפני מעשה שאירע מעשה באחד שנמל והיה קובר את בנו הדר בפונדקי הוצה לארץ שלשים יום אינו צריך ליתן מזוזה אם נתן לא יטול רבי יעקב בר אהא בשם רבי יאשיה מפני מעשה שאירע מעשה באחד שנמל והיה קובר את בנו הולדת המולים חיבת במזוזה הלון שהוא ד' על ד' שעבדים יושבין שם ומניפין לרבוניהם חיבין במזוזה לוליא אלו ע"ג אלו חיבין במזוזה הן דו דרם אדכופתא ארעייתא. רבי יוסי הוה מצטער דלא המא לולא דרבי אילעא דהוה עביד מן דעתהון דכל רבנן תפילה ומזוזה מי קודם שמואל אמר מזוזה קודמת רב חונה אמר תפילה קודמת מה מעמיה דשמואל שכן היא נוהגת בימים טובים ובשבתות מה מעמא דרב חונה היא נוהגת כמפרשי ימים והילכי מדברים מתניתא מסייעה לשמואל תפילה שבלת עושין אותה מזוזה שבלת אין עושין אותה תפילין למה שמעלין בקודש ולא מורידין:

הַדְרֵן עַלֶךְ פֶּרֶק הַקּוּרָא עוֹמֵד וְכוּלָא מִסְכַּתָּא דְמִגִּילָה בְּרַחֲמֵי שְׁמִיָּא

הַדְרֵן עַלֶךְ מִסְכַּת מְגִילָה, וְהַדְרֵן עַלֶךְ. דַּעֲתֵן עַלֶךְ מִסְכַּת מְגִילָה, וְדַעֲתֵר עַלֶךְ. לֹא נִתְנָשִׁי מִנָּךְ מִסְכַּת מְגִילָה, וְלֹא תִתְנָשִׁי מִנִּי, לֹא בְּעֵלְמָא הַדְרֵן וְלֹא בְּעֵלְמָא דְאַתִּי: (ג' פְּעֻמִּים)

וְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אֲמִנּוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְתֵהָא עֲמִנּוּ לְעוֹלָם הַבָּא.
חִנּוּא בְּרַחֲמֵיךָ, רְמִי בְּרַחֲמֵיךָ, נַחֲמֵן בְּרַחֲמֵיךָ, אַבָּא מְרִי בְּרַחֲמֵיךָ, רַתְרֵם בְּרַחֲמֵיךָ, רְכִישׁ בְּרַחֲמֵיךָ, סִדְרָהּ בְּרַחֲמֵיךָ, אֲדָא בְּרַחֲמֵיךָ, דְרִי בְּרַחֲמֵיךָ:

הַעֲרַב נָא יי אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְמִפְעוּיֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִתְרַה רְלֵנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצִיאֵנוּ וְצִאֲצִיאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל רְלֵנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֵךְ וְלִמּוּדֵי תוֹרָתְךָ:

מֵאַנְבִּי תַחֲפִמְנֵי מִצּוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: וְהִי לְבֵי תַמִּים בְּחֻקֶּיךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁפַּח פְּקוּדֶיךָ, כִּי בָּם חִוִּיתֵנִי: בְּרוּךְ אַתָּה יי, לְלַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן סְלָה וְעַד:

מִזִּידִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשִּׁמְתָּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְבָּר, וְלֹא שִׁמְתָּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרִנּוֹת. שְׂאֵנוּ מְשִׁמִּימִים וְהֵם מְשִׁמִּימִים, אֲנוּ מְשִׁמִּימִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשִׁמִּימִים לְדַבְרֵים בְּטָלִים, אֲנוּ עֲמָלִים וְהֵם עֲמָלִים, אֲנוּ עֲמָלִים וְקַבְלִים שׁוֹכְרִים וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינָם מְקַבְלִים שׁוֹכְרִים, אֲנוּ רִצִּים וְהֵם רִצִּים, אֲנוּ רִצִּים לְהֵי עוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רִצִּים לְבָאֵר שְׁהַת, שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידִם לְבָאֵר שְׁהַת, אֲנִשִּׁי דְמִימִים וּמְרַמָּה לֹא יִחַצוּ יְמֵיהֶם, וְאֵנִי אֲבִטֵחַ בָּךְ.

וְהִי רִצּוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי, כְּשֶׁשָּׁם שְׁעוֹרֵתֵנִי לְסִיִּים מִסְכַּת מְגִילָה, כִּן תַּעֲזֹרֵנִי לְהַתְחִיל מִסְכַּתוֹת וּסְפָרִים אַחֲרֵים וּלְסִימָם, לְלַמּוֹד וּלְלַמְּדוֹ לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַלֵּם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וּזְכוּת כָּל הַתְּנָאִים וְאֲמוּרָאִים וְתַלְמוּדֵי חֻכְמִים, יַעֲמוּד לִי וְלְרַעֲיָי, שְׁלֹא תִמוּשׁ הַתוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי וְרַעֲיָי וְרַעֲיָי עַד עוֹלָם, וְתַתְּקִים בִּי, בְּהַתְּחַלְקֶךָ תִּנְחָה אֶתְךָ, בְּשִׁבְבֶךָ תִּשְׁמֹר עֲלֵיךָ, וְהַקּוֹצֵינֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ: כִּי כִּי יִרְבוּ יְמֵיךָ, וְיִוָּסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אֲוֶרְךָ יָמִים בְּיַמִּינֶךָ, בְּשִׁמְאֻלָּה עֲשֵׂר וְכָבוֹד: יי עַל לַעֲמוֹ יִתֵּן, יי יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

מסכת הגיגה

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הַלְכָה א' מתני' הכל הייבין בראייה חוין מהרש שומה וקמן וטומטום ואנדורגנים נשים ועבדים שאינן משוחררין החיגר והסומא והחולה והזקן וכל שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קמן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית דברי ב"ש וב"ה אומרים כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית שניא' (שמות כג) שלש רגלים:

גמרא מתני' בראיית קרבן אבל בראיית פנים אפי' קמן חייב מן הדא (שמות כג) הקהל את העם האנשים והנשים והטף ואין קמן גדול מטף דתניא מעשה בר"י בן ברקיה ור"א חסמא שהיו מהלכין מיבנה ללוד והקבילו רבי יהושע בבקיעין אמר להן מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום אמרו לו הכל תלמידך ומימך אנו שותים אמר להן אעפ"כ א"א לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום

[דף א' ע"ב]

מי שבת שם אמרו לו ר' לעזר בן עזריה מה היתה פרשתו הקהל את העם האנשים והנשים והטף פתח בה אמר הואיל והאנשים באין ללמוד והנשים לשמוע הטף למה באו אלא כדי ליתן שכר למביאייהו אמר להן אין הדור יתום שר' לעזר בן עזריה בתוכו אתיא דרבי לעזר בן עזריה דלא כבן עזאי דתנינן תמן מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה: חרש: חברייה בשם ר' לעזר (דברים לא) למען ישמעון ולמען ילמדון עד כדון במדבר ואינו שומע חרש שומע ואינו מדבר ר' אילא בשם ר' לעזר למען ילמדון ולמען ילמדון א"ר יונה הדא אמרה דלית כלליי דר' כללין דתנינן תמן חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום וסברין מימר מדבר ואינו שומע חרש שומע ואינו מדבר אינו חרש ותנינן החרש שנחלין והחרשת שחלצה והחולצת לקמן חליצתה פסולה א"ר יוחנן בשאין יכולין לומר ואמר ואמרה ותנינן חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר ודא מסייעה לר' יונה דר' יונה אמר הדא אמרה לית כלליי דרבי כללין ר' יוחנן בעי חרש באזנו אחת מהו אמר רבי יוסי בי רבי בון מחלוקת רבי יוסי ורבנן דתניא (שמות כח) ולבני אהרן תעשה כתנות רבנן אמרו שתי כתנות לכל אחד ואחד רבי יוסי אומר אפילו כתנות אחת לכל אחד מה טעמון דרבנן ולבני אהרן תעשה כתנות מה טעמא דרבי יוסי לק'

בני אהרן תעשה כתנות והכא (דברים לא) תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם רבנן אמרי שתי אזניים לכל אחד ואחד רבי יוסה אומר אפילו אוזן אחת לכל אחד ואחד: שומה: אמר רבי לעזר (דברים ד) אתה הוראת לדעת: קמן: רבי ירמיה ור' אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אי זהו קמן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו וקמן שומע וקמן

[דף ב' ע"א]

מדבר חזרון ואמרון (דברים מז) כל זכורך לרבות את הקמן וימר כל זכורך לרבות את החרש למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לחרש וימר למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לקמן אמר ר' יוסה מאחר שכתוב א' מרבה וכתוב א' ממעט מרבה אני את הקמן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן ומוציא את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר זמן שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירה קמן חרש מהו שיהא חייב א"ל איתא חמי יציבא בארעא וגזורא בשמיא שמייא אילו גדול חרש פטור קמן חרש לא כ"ש א"ר ירמיה כדין היה קמן ולא חרש והא פטור גזירת הכתוב הוא כל זכורך לרבות את הקמן הייתי אומר אילו גדול חרש יהא חייב שלא לחלוק בהילכות זכורך הוי צורכה לההוא דאמר רבי יוסה מאחר שכתוב א' מרבה וכתוב א' ממעט מרבה אני את הקמן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן ומוציא אני את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר זמן: טומטום:

[דף ב' ע"ב]

הכל מודים בטומטום שנקרע ונמצא זכר ב"ש הראשון שהוא חייב מה פליגינן בשאר הימים חזקיה אמר יראה יראה את שהוא חייב בא' חייב בשני את שאינו חייב בראשון אינו חייב בשני א"ר כל ז' תשלומין לראשון א"ר אילא מפסח השני למד ר"י כמה דר"י אמר תמן פסח שני תשלומין לראשון כן הוא אמר הכא כל ז' תשלומין לראשון רבי הושעיה אמר כל ז' חובת מה נפק מן ביניהן גר שנתגייר בשאר הימים על דעתיה דחזקיה פטור ע"ד דר"י ודר' הושעיה חייב

[דף ג' ע"א]

אף בטמא כן ניטמא בשאר הימים ע"ד דחזקיה פטור ע"ד דר"י ודר' הושעיה חייב א"ר יוסה תמן ראוי הוא קריעה היא שגרמה ברם הכא הטמא עצמו אינו ראוי: אנדרוגינס. כל זכורך פרט לאנדרוגינס תמן תנינן ספק אנדרוגינס אין מחללין עליו את השבת ר' יהודה מתיר באנדרוגינס מה אמר כא ר' יהודה נישמעניה מן הדא יוחנן בן דהבאי משם ר' יהודה אף הסומא ולית בר נש אמר אף אלא דהוא מודי על קדמייתה מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא אמר פרט והכא אמר לרבות ר' יודה ורבנן מקרא א' הן דורשין רבנן דורשין ערל מה ת"ל ערל זכר עד שיהא כולו זכר ר' יודה דרש זכר מה ת"ל ערל ואפילו מקצתו ערל ברם הכא (שמות לג) כל זכורך פרט לאנדרוגינס: נשים.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. בַּצֶּק שֶׁבִּסְדָּקִי עָרְכָה בְּמָקוֹם הָעֲשׂוּי לַחֲזֵק - אֵינּוּ חוֹצֵץ וְאֵינּוּ עוֹבֵר. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינּוּ עֲשׂוּי לַחֲזֵק - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. אִם יֵשׁ כּוֹזֵית בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - חוֹצֵץ וְעוֹבֵר. הִיָּה פְּחָצִי זֵית מִכָּאן וּכְחָצִי זֵית מִכָּאן, וּכְמִין חוֹט בְּאֲמָצַע, אִם נִטְלִין שְׁלִשְׁתָּן כְּאֶחָד - הֲרִי זֶה צָרִיךְ לְבַעֵר, וְאִם לֹא - אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַעֵר.

ב. עָרְכַת הָעֵבֶדְנִין שֶׁנִּתְּן לַתּוֹכָה קִמַח תּוֹךְ שְׁלוֹשָׁה יָמִים - חָיִב לְבַעֵר. קֵדָם שְׁלֹשָׁה יָמִים - אֵינּוּ חָיִב לְבַעֵר, מְלוֹגְמָא שְׁנִסְרַחָה - אֵינּוּ צָרִיךְ לְבַעֵר. הַקִּילּוֹר, וְהָאֶסְפְּלִגִית, וְהַרְטִיָּה, שֶׁנִּתְּן לַתּוֹכָה קִמַח - אֵין צָרִיךְ לְבַעֵר. חִרְסַת שֶׁנִּתְּן לַתּוֹכָה קִמַח - הֲרִי זֶה אֶסוּר. חֲלוֹת בַּצֶּק שֶׁעָפְּשׂוּ אוֹ שִׁיבְשׂוּ - הֲרִי אֵלוֹ אֶסוּרִים.

ג. חֲמוּץ שֶׁיֵּרֵד לַתּוֹךְ הַבּוֹר - הֲרִי זֶה כְּמַבְעֵר. רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קִמַח קָלִי שֶׁיֵּרֵד לַתּוֹכָה דֹּלֶף - אֵין בוֹ מִשׁוּם חֲמִץ.

ד. הַשׁוֹרָה חֲטִים וְשַׁעוּרִים בְּמִים וְהַחֲמִיצוֹ - הֲרִי אֵלוֹ אֶסוּרוֹת. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַשׁוֹרָה שַׁעוּרִין בְּמִים וְנִתְבַּקְּעוּ - הֲרִי אֵלוֹ אֶסוּרוֹת. וּבַחֲמֵץ - בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִתֵּר, מִפְּנֵי שֶׁהַחֲמֵץ צוֹמֵתָן.

ה. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצָּה בְּרוֹתְחִין - מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּפוֹשְׁרִים - מִפְּנֵי שֶׁמְחַמְצִין. אֲבָל לְשִׁין אוֹתָהּ בְּצוֹנָן. אֵין לְשִׁין אֶת הַמִּצָּה בְּשֶׁאֵר מִשְׁקִין, וְאִם לֹשׁ רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: תִּשְׂרַף מִיָּד, וּחְכָמִים אוֹמְרִים: תִּאֲפֶה. אֲבָל מִקְטָפִין אוֹתָהּ בְּכָלָן.

ו. מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נַחְתוּם שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם הָאֲשַׁבְּרוֹן, וְאֵין שׁוֹפְכִין אוֹתָן בְּמָקוֹם מִדְּרוֹן - מִפְּנֵי שֶׁמִּתְכַּנְּסוֹת וּבֹאוֹת לְיַדֵּי חֲמוּץ.

ז. הָאֲשָׁה שֶׁכִּנְסָה מִי תִשְׁמִישׁוּ שֶׁל נַחְתוּם לְלוֹשׁ בְּהֵן לְמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב - הֲרִי אֵלוֹ

אֶסוּרִין. יֵתֵר עַל כֵּן, הֵיוּ נָשִׁים נוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא הֵיוּ לְשִׁין בְּמוֹצָאֵי יוֹם-טוֹב בְּחִמְצִין שֶׁהוֹחֲמוּ בַּיּוֹם-טוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הֵיאָךְ אַתָּה אוֹמֵר שֶׁמִּפְּרִישֵׁין חֲלָה בְּטִמְאָה בַּיּוֹם-טוֹב, וְהַכְּתוּב אוֹמֵר (שְׂמֹת יב, ט): "שֶׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּכַתִּיכֶם"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לְדַבְּרִינוּ, הֲרִי הֵהוּא עוֹבֵר מִשׁוּם: "לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה". אָמַר לִיהִ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עֵדִין הַדְּבָר שְׁקוּל, מִי מְכַרְעוֹ? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אֶכְרִיעַ, כִּשְׂאֵנִי עוֹשֶׂה בְּיַדֵּי נִמְצָאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה, וְהֲרִי הוּא בְּיַדֵּי. כִּשְׂאֵנִי מְנִיחָה כְּמוֹ שֶׁהִיא, נִמְצָאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאֵינּוּ בְּיַדֵּי.

ח. וּחְכָמִים אוֹמְרִים: שֶׁלֹּשׁ נָשִׁים עוֹסְקוֹת בְּבָצֶק כְּאַחַת, אַחַת לְשָׂה וְאַחַת עוֹרְכַת, וְאַחַת אוֹפָה, לְשָׂה - הִיא מְקַטֶּפֶת וְחִבְרַתָּה לְשָׂה תַחְתִּיָּה. הִיא מְקַטֶּפֶת - הִיא אוֹפָה וְחִבְרַתָּה מְקַטֶּפֶת תַּחְתִּיָּה, לְשָׂה אוֹפָה - הִיא לְשָׂה וְחִבְרַתָּה אוֹפָה תַּחְתִּיָּה, וְהַשְּׁלִישִׁית מְקַטֶּפֶת, וְחִזּוּרוֹת חֲלִילָה. כָּל זְמַן שֶׁעוֹסְקוֹת בְּבָצֶק אֵינּוּ בָּא לְיַדֵּי חֲמוּץ. כִּמָּה הוּא שַׁעוּר הָעֵסָה? רַבִּי יִשְׁמַעְיָאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: בְּחִיטִין - עַד שְׁלֹשֶׁת קִבְּבִין. וּבְשַׁעוּרִין - עַד אַרְבַּעַת קִבְּבִין. וְכָל זְמַן שֶׁהָאֲשָׁה עֲסוּקָה בּוֹ - אֵינּוּ בָּא לְיַדֵּי חֲמוּץ. רַבִּי נֵתָן אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חֲלוּף הַדְּבָרִים.

ט. אַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחַל לֵהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת - מְבַעְרִין אֶת הַכֹּל מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת, וְאוֹפִין לוֹ מִצָּה מְעֻרָב שַׁבָּת. תְּרוּמָה טְהוּרָה וְטִמְאָה - מְבַעְרִין אוֹתָן מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וּחְכָמִים אוֹמְרִים: חֲלִין - בְּזַמְנָן, תְּרוּמָה טְהוּרָה וְטִמְאָה - מְבַעְרִין בַּשַּׁבָּת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוּק: תְּרוּמָה מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת - שְׂאוּכְלִיָּהּ מוֹעֵטִין, וְחֲלִין בַּשַּׁבָּת - שְׂאוּכְלִיָּהּ מִרְבִּין. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוּק: פַּעַם אַחַת שָׁבַת אֲבָא בִּיבְנָה, וְחָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לֵהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת. וּבָא זוּנִין, מְמַנָּה שֶׁל רֶבֶן גְּמִלְיָאֵל, וְאָמַר: 'הִגִּיעַ עַתָּה

לבער החמץ; והלקתי אני ואבא לבית רבן גמליאל, ובערנו את החמץ.

י. איזה הוא "צופים"? הרוצה ואינו מפסיק. מכאן אתה אומר: ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכל סעודת ארוסין בבית חמיו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך הבית, אם יש לו שהות כדי שיחזור לביתו - חזור. ואם לאו - אינו חוזר, ומבטלו בלבו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל סעודה שאינה של מצוה - אין חבר רשאי לאכל הימנה. אם עבר צופים - שורפו במקומו, ואם לאו - חוזר ושורפו לפני הבירה מעצי המערכה, הוי, לא אמרו לחזור, אלא להקל עליו. עד כמה הן חוזרין? בן בתירה אומר: עד כשני ביצים, ולא מצינו לו חבר. רצה לשורפו לפני בירה מעצי עצמו, או על גגו מעצי המערכה - אין שומעין לו.

יא. מקום שנהגו להחזיר את הקדושין - מחזירין. מקום שנהגו שלא לחזור - אין מחזירין אותו. מקום שנהגו לעשות מעמד ומושב - עושין. מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין. אין מעמד ומושב פחות משבע פעמים. מקום שנהגו לשאול שלום אבלים בשבת - שואלין. מקום שנהגו שלא לשאול - אין שואלין. מקום שנהגו להיות אבלים הולכין לאחר המטה - הולכין. מקום שנהגו שלא להלך - אין הולכין. מקום שנהגו להדליק את הנר ביום הכפורים - מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק - אין מדליקין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מדליקין בפונדקאות ובבית המים, אלו שאמרו מדליקין ואלו שאמרו אין מדליקין - שניהם לא נתפנונו אלא לדבר אחד: משום הרגל עברה.

יב. מקום שנהגו לעשות מלאכה במחבר לקרקע עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין.

יג. מאימתי ארבעה עשר אסור במלאכה? רבי אליעזר בן יעקב אומר: מאור ארבעה

עשר. רבי יהודה אומר: משתנץ החמה. אמר רבי אליעזר בן יעקב לרבי יהודה: היכן מצינו שמקצת היום אסור במלאכה ומקצתו מתר? אמר לו רבי יהודה: הוא עצמו יוכיח על עצמו, שמקצתו מתר באכילת חמץ ומקצתו אסור.

יד. וחכמים אומרים: אף מקום שאמרו אין עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, אכל שלש אמניות עושין: החיטין, והספרין, והכוכסין. החיטין - שכן מצינו הדיוט תופר כדרכו במועד. הספרין - שכן נזיר ומצרע, ומי שעלתה לו מכה בראשו, מספרין במועד. הכוכסין - שכן הבאין ממדינת הים, והיוצא בית האסורים מכבסין במועד. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף הרצענין, שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן וסנדליהן בחלו של מועד. הזבל שבחצר - מסלקין אותו לצדין, שברפת ושבחצר - מסלקין אותו לאשפה.

טו. ששה דברים עשו אנשי יריחו, שלשה ברצון חכמים, ושלושה שלא ברצון חכמים. ואלו ברצון חכמים: מרפיבין דקלים בערבי פסחים כל היום כלו, וכוזרכין את שמע, וקוצרין לפני העמר - ברצון חכמים. ואלו שלא ברצון חכמים: גודשין לפני העמר, ואוכלין גשורין בשבת, ומתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה; דברי רבי מאיר. אמר לו רבי יהודה: אם ברצון חכמים היו עושין, יהו כל אדם עושין כן! אלו ואלו שלא ברצון חכמים. על שלשה מחו בידן, ועל שלשה לא מחו בידן, ואלו שלא מחו בידן: מרפיבין דקלים בערבי פסחים כל היום, וכוזרכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העמר - ולא מחו בידן. אלו שמחו בידן: מתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה. ואוכלין גשורין בשבת, ונותנין פאה לירק - ומחו בידן חכמים.

טז. כיצד כּוֹרְכִין אֶת שְׁמֵעַ? אומרים: "שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל", ולא הִיוּ מִפְּסִיקִין. רבי יהודה אומר: מִפְּסִיקִין הִיוּ, אֲלֵא שְׁלֵא הִיוּ אומרים: "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ" וגו'.

יז. כיצד נותנין פּאָה לִירָק? לא הִיוּ נותנין אֲלֵא לַלֶּפֶת וּלְקַפְלוֹט - מִפְּנֵי שְׁלֵקִיטָתוֹן כְּאַחַת. רבי שְׁמַעוֹן אומר: אִף לְכַרֹּב. אָמַר רבי יוסי: מַעֲשֶׂה בְּכֵנוּ שֶׁל 'נְבוּ הִי'ו', שֶׁנִּתְּן פּאָה לַלֶּפֶת, וְכֹא אָבִיו וּמֵצֵא עֲנִיִּים עַל פֶּתַח גִּנְתּוֹ. אָמַר לָהֶם: בְּנֵי! לֹא נְחוּשׁ לְדַבְּרֵי חֲכָמִים? הַשְּׁלִיכוּ מֵהַשְּׁבִידְכֶם! וְהַשְּׁלִיכוּ, וְנִתְּן כְּפָלִים בְּמַעֲשֶׂר. וְלֹא שֶׁהִיתָה עֵינּו צָרָה, אֲלֵא שֶׁחָשׂ לְדַבְּרֵי חֲכָמִים.

יח. כיצד אוכלין נשורין בשבת? שהיו פותחין גגותיהן ופרדסותיהן לעניים שהיו בשני בצרת, והיו עניי ישראל נכנסין ואוכלין נשורין - מותרות תמרים בשבת. כיצד מתירין גמזיות הקדש? אמרו להן: אבותינו, כשהקדישו, לא הקדישו אלא קורות עצמן, מפני שבְּעֵלֵי אַגְרוֹף באין ונוטלין אותן בְּרוּעַ, ואנו נתיר גמזיות של הקדש ושל חרוב ושל שקמה? אמרו להם חכמים: אי אתם מודין שגדולי הקדש אסורין?

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק רְבִיעִי

א. הביא אֲשָׁמוּ וְלֹא הִבִּיא גְזֵלוֹ - לא יהא מְמַרס בְּדָמוּ, עַד שִׁיבִיא גְזֵלוֹ, אֲלֵא תַעֲבַר צוּרְתּוֹ וְיוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. הביא אֲשָׁמוּ וְלֹא הִבִּיא מְעִילָתּוֹ - לא יהא מְמַרס בְּדָמוּ עַד שִׁיבִיא מְעִילָתּוֹ, אֲלֵא תַעֲבַר צוּרְתּוֹ וְיוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. מצורע שהביא חטאתו קדם לְאֲשָׁמוּ - לא יהא אחר מְמַרס בְּדָמָה, עַד שִׁיבִיא אֲשָׁמוּ, אֲלֵא תַעֲבַר צוּרְתָהּ וְיוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה.

ב. כָּל הַקְּדוּשִׁים שֶׁהִקְרִיבָן קִדְּם לְתַמִּיד שֶׁל שַׁחַר, או שֶׁעֲפָקָן אַחַר תַּמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים - הֵרִי אֵלוֹ פְּסוּלִין, שְׂאִין לָךְ קִדְּם

תַּמִּיד שֶׁל שַׁחַר אֲלֵא קִטְרַת בִּלְבַד, שֶׁנֶּאֱמַר: "בִּבְקָר בִּבְקָר", וְאִין לָךְ דְּבַר שֶׁמֵּתַעֲכַב אַחַר תַּמִּיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים אֲלֵא קִטְרַת, וְנִירוֹת, וּפְסַח בְּעֶרְבֵי פְּסָחִים, וּמַחְסְרֵי כִפְּרָה בְּעֶרֶב פֶּסַח - שְׁטוּבֵל שְׁנִית וְאוֹכֵל אֶת פֶּסַחוֹ לְעֶרֶב. רבי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אומר: מַחְסְרֵי כִפְּרָה אִף בְּשָׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה - שְׁטוּבֵל וְאוֹכֵל בְּקָדָשִׁים לְעֶרֶב.

ג. שֶׁחָטוּ לְשִׁמוּ, וּמִרְק שְׁלֵא לְשִׁמוּ - כֶּשֶׁר, מִפְּנֵי שֶׁהִכְשֵׁר בְּשַׁחֲיטָה. כיצד שלא לאוכליו? שֶׁחָטוּ לְחוּלָה וּלְזָקֵן שְׂאִינָם יְכוּלִין לֶאֱכֹל כְּזֵית. כיצד שלא למנויו? נִמְנוּ עָלָיו חֲבוּרָה זו, וּשְׁחָטוּ לְשֵׁם חֲבוּרָה אַחֲרָת. שֶׁחָטוּ לְמִלִּין, וְלְעֶרְלִין, לְטַהוּרִין, וְלְטַמְאִין - כֶּשֶׁר. אָבֵא שְׂאוּל אומר: וְהִדִּין נוֹתֵן שִׁיחָא פְּסוּל, הוֹאִיל וְהִזְמַן פּוֹסֵל, וְעֶרְלָה פּוֹסֵל, מֵה זְמַן עֲשָׂה בּוֹ מִקְצָתוֹ כְּכֹל, אִף עֶרְלָה נַעֲשֶׂה בָּהּ מִקְצָתָהּ כְּכֹלָה, או כִּלְךָ לְדֶרֶךְ זו, הוֹאִיל וְעֶרְלָה פּוֹסֵל וְטַמְאָה פּוֹסֵל, מֵה טַמְאָה לֹא עֲשָׂה בָּהּ מִקְצָתָהּ כְּכֹלָה, אִף עֶרְלָה לֹא נַעֲשֶׂה בָּהּ מִקְצָתָהּ כְּכֹלָה, נִרְאֶה לְמִי דוּמָה? דְּנִין דְּבַר שְׂאִינוּ נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים, מְדַבֵּר שְׂאִינוּ נוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים, וְאֵל יוֹכִיחַ זְמַן שְׁנוֹהֵג בְּכָל הַזְּבָחִים. או כִּלְךָ לְדֶרֶךְ זו, דְּנִין דְּבַר שְׁלֵא הֵתֵר מְכַלְלֵו מְדַבֵּר שְׁלֵא הֵתֵר מְכַלְלֵו, וְאֵל תּוֹכִיחַ טַמְאָה שֶׁהֵתֵרָה מְכַלְלָה.

ד. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל הַחֲמֵץ בְּאַרְבְּעָה עֶשֶׂר - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, וְהַפֶּסַח עֲצָמוּ - כֶּשֶׁר, וְיוֹצֵא בּוֹ יָדֵי חוּבְתּוֹ בְּפֶסַח. אַחַד הַשּׁוֹחֵט, וְאַחַד הַזּוֹרֵק, וְאַחַד הַמְּקַטֵּיר, בְּמֵה דְבָרִים אֲמורִים? בְּזִמְן שֶׁהוּא לְשׁוֹחֵט, או לְזוֹרֵק, או לְמַקְטֵיר, או לְאַחַד מִבְּנֵי חֲבוּרָה, הִיחָה לְאַחַד בְּסוּף הָעוֹלָם - פְּטוּר. אָבֵל הַמוֹלֵק אֶת הָעוֹף מִבְּפִנִּים, עַל הַחֲמֵץ בְּאַרְבְּעָה עֶשֶׂר - אינו עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה.

ה. רבי שְׁמַעוֹן אומר: הַפֶּסַח בְּאַרְבְּעָה עֶשֶׂר, לְשִׁמוּ - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כֶּשֶׁר. שְׁלֵא לְשִׁמוּ - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּסוּל. וּבְמוֹעֵד,

1 שֵׁם אָדָם.

לְשֵׁמוֹ, - פְּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּסוּל. שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֵׁר. אִימְתִּי? בְּזִמְן שֶׁהָן רְאוּיִין לְבֵא בְּפִסְחָא, אָבֵל אִין רְאוּיִין לְבֵא בְּפִסְחָא - בֵּין לְשֵׁמוֹ בֵּין שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - חֵיב, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּשֵׁר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: פִּסְחָא בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, לְשֵׁמוֹ - כְּשֵׁר, שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - פְּסוּל. בְּחֵלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, לְשֵׁמוֹ - פְּסוּל, שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - כְּשֵׁר. וְאִימְתִּי? בְּזִמְן שֶׁרְאוּי לְהִבְיֵא פִּסְחָא, אָבֵל אִין רְאוּי לְהִבְיֵא פִּסְחָא, בֵּין לְשֵׁמוֹ בֵּין שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - כְּשֵׁר.

ז. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח לְאוֹכְלוֹ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר - כְּשֵׁר. לְאוֹכְלוֹ נָא וְשִׁלּוֹק וּמִבְשָׁל - כְּשֵׁר. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַפֶּסַח עַל בְּנֵי הַחֲבוּרָה, וְאָמַר: שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ שְׁחַטְתִּיו - שׁוֹרֵת הַדִּין אִין נֶאֱמַן. רַבִּי יְהוּדָה אָוֵמַר: עַד שְׁלֵא הַתְּחִילוֹ בּוֹ - נֶאֱמַן, מִשֶּׁהַתְּחִילוֹ בּוֹ - אִינוֹ נֶאֱמַן.

ח. הַפֶּסַח שֶׁשְׁחָטוֹ שְׁחָרִית בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְכַשֵּׁר, כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר. וְכֵן בְּתִירָא פּוֹסֵל, כְּאֵלוֹ נִשְׁחַט בֵּין הָעֶרְבִים. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הוֹאִיל וְשִׁלְשָׁה עָשָׂר אִינוֹ רְאוּי, וּבְאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁחָרִית אִינוֹ רְאוּי, מַה שְּׁלִישֵׁה עָשָׂר, אִם שְׁחָטוֹ שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - כְּשֵׁר, אִף אַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁחָרִית, אִם שְׁחָטוֹ שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - כְּשֵׁר. הַשֵּׁיב רַבִּי לְסִיעֵי דְבַרֵּי בֶן בְּתִירָא: לֹא! אִם אִמְרַת בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר, שְׂאִין מְקַצְתּוֹ רְאוּי, הֵאמַר בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁחָרִית, שְׁמַקְצָתּוֹ רְאוּי? הוֹאִיל וּמְקַצְתּוֹ רְאוּי, אִם שְׁחָטוֹ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁחָרִית, שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ - פְּסוּל.

ט. פֶּסַח רֵאשׁוֹן בְּשִׁלְשׁ כְּתוּת, וְאִין פֶּסַח שְׁנִי בְּשִׁלְשׁ כְּתוּת. נִשְׁחַט הַתְּמִיד שֶׁל בֵּין הָעֶרְבִים - מְקַטֵּיר אֶת הַקְּטֹרֶת וּמְטִיב אֶת הַנְּרוֹת, וּבָא לוֹ אֶצֶל פֶּסַח. קָרְעוּ וְהוֹצִיֵא אֶת אֲמוּרָיו, אֶפְלוֹ שֶׁל אַרְבַּעָה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה, נִתְּנוּ בְּמִינָם וְהִקְטִירוּ עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, וּבִשְׁבֹּת הָיָה מְלַבִּישָׁן בְּגוּיִתֵיהֶן, וּמְנִיחִין וְיוֹצֵא. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָוֵמַר: אַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּשִׁבְתָּ - לֹא הָיָה מְפָשִׁיט אֵלָא עַד מְקוֹם חֲזָה. כִּהָן הַקְּרוֹב אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ, שׁוֹפֵף שְׂפִיכָה אַחַת כַּנְּגַד הַיְסוּד - פְּסוּל. הַלּוּיִם עוֹמְדִין עַל דּוֹכָנָן וְגוֹמְרִין הַלֵּל בְּשׁוֹרָה, אִם גְּמוּר - שְׁנוֹ, וְאִם שְׁנוֹ - שְׁלִשׁוֹ, וְאִף עַל פִּי שְׁלֵא שְׁלִשׁוֹ מִימֵיהֶן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה:

ו. הַפֶּסַח שֶׁעֲבָרָה שְׁנָתוֹ, וְשְׁחָטוֹ בְּזִמְנוֹ לְשֵׁמוֹ, וְכֵן הַשּׁוֹחֵט אַחֲרִים לְשֵׁם פֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְכַשֵּׁר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וּמַה אִם בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׂאִינוֹ כְּשֵׁר לְשֵׁמוֹ - כְּשֵׁרוֹ אַחֲרִים לְשֵׁמוֹ, בְּזִמְנוֹ, שְׁכַשֵּׁר לְשֵׁמוֹ, אִינוֹ דִּין שֶׁיְכַשְׁרוּ אַחֲרִים לְשֵׁמוֹ? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אוֹ חֲלוּף הַדְּבָרִים, וּמַה אִם בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׂאִינוֹ כְּשֵׁר לְשֵׁמוֹ, כְּשֵׁר הוּא לְשֵׁם אַחֲרִים, וְיְכַשֵּׁר פֶּסַח בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ! וְכֵן אַתְּהָ אָוֵמַר לִי: מַה לִּי הַכְּשָׁרוֹ אַחֲרִים לְשֵׁמוֹ בְּשֵׁאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה לְשֵׁמוֹ - שְׁכֵן הוּא כְּשֵׁר לְשֵׁם אַחֲרִים, יְכַשְׁרוּ אַחֲרִים לְשֵׁמוֹ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר שְׂאִינוֹ כְּשֵׁר לְשֵׁם אַחֲרִים? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם כֵּן, הִרְעַתְתָּ כַח פֶּסַח וְנִתְּתִי כַח לְשִׁלְמִים. חֲזוּר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְדַנּוּ דִּין אַחֵר: מְצִינּוֹ מוֹתֵר פֶּסַח - בָּא שְׁלָמִים, וְאִין מוֹתֵר שְׁלָמִים בָּא פֶּסַח. וּמַה פֶּסַח שְׁמוֹתָרוֹ בָּא שְׁלָמִים - שְׁחָטוֹ בְּזִמְנוֹ לְשֵׁם שְׁלָמִים פְּסוּל, שְׁלָמִים שְׂאִין מוֹתָרוֹ בָּא פֶּסַח, אִם שְׁחָטוֹ לְשֵׁם פֶּסַח בְּזִמְנוֹ אִינוֹ דִּין שֶׁיְהִי פְּסוּלִין? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מְצִינּוֹ מוֹתֵר חֲטָאֵת בָּא עוֹלָה וְאִין מוֹתֵר עוֹלָה בָּא חֲטָאֵת. וּמַה חֲטָאֵת שְׁמוֹתָרָה בָּא עוֹלָה, שְׁחָטָה לְשֵׁם עוֹלָה פְּסוּלָה, עוֹלָה שְׂאִין מוֹתָרָה בָּא חֲטָאֵת, שְׁחָטָה לְשֵׁם חֲטָאֵת אִינוֹ דִּין שֶׁתְּהֵא פְּסוּלָה? אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: לֹא, אִם אִמְרַת בְּחֲטָאֵת שְׁכֵן כְּשֵׁרָה לְשִׁמָּה כָּל הַשָּׁנָה כְּלָה, הֵאמַר בְּפִסְחָא שְׂאִינוֹ כְּשֵׁר לְשֵׁמוֹ אֵלָא בְּזִמְנוֹ? וְהוֹאִיל וְהוּא פְּסוּל

מִימֵהֶן שֶׁל כַּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעוּ לְ"אַהֲבַתִּי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי", מִפְּנֵי שְׁעִמָּה מוּעָטִין, וְהִיא הֵיטָה נִקְרָאת כַּת עֲצָלָנִית.

י. כִּמְעַשְׂהוּ בַחֹל כֶּךָ מְעַשְׂהוּ בַשְּׁבֶת, אֲלֵא שְׁהִיו הַכֹּהֲנִים מְדִיחִין אֶת הָעֲזֹרָה שֶׁלֹּא בִרְצוֹן חֻכְמִים. כִּי־עַד מְדִיחִין אֶת הָעֲזֹרָה? הִיו פּוֹקְקִין אוֹתָהּ וּמְרַגְלִין לָהּ אֶמֶת הַמַּיִם עַד שֶׁנַּעֲשִׂית נִקְיָה כַּחֲלָב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹס הָיָה מְמֵלֵא מִדָּם הַתְּעֹרְבוֹת, וְזוֹרְקוּ וְרִיקָה אַחַת עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, שְׂאֵם יִשְׁפֹּף דָּמָן שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, נִמְצָא שְׁמֵכְשִׁירוֹ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: וְהֲלֹא לֹא נִתְקַבַּל בְּכָלִי! וְדָם שְׂאֵינוּ מִתְקַבַּל בְּכָלִי פְּסוּל לְגַבִּי מִזְבֵּחַ! דָּבָר אַחֵר, שֶׁהוּא דָם הַתְּמַצִּית וְדָם הַתְּמַצִּית פְּסוּל לְגַבִּי מִזְבֵּחַ. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוּדָה: לְדַבְרֵיכֶם, לָמָּה פּוֹקְקִין אֶת הָעֲזֹרָה, וְהִיו כֹּהֲנִים מְשַׁקְּיעִין בָּדָם עַד אֲרַכּוּבוֹתֵיהֶן? אָמְרוּ לוֹ: שֶׁבַח הוּא לְבַנֵּי אַהֲרֹן שֶׁיִּהְיוּ בָדָם עַד אֲרַכּוּבוֹתֵיהֶן. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: כַּת שְׁלִישִׁית הִלְכָה וַיִּשְׁבָּה לָהּ בְּעֶזְרַת נָשִׁים.

יא. פֶּעַם אַחַת חָל אֲרַבְעָה עֶשֶׂר לַהֲיוֹת בַּשְּׁבֶת, שְׂאֵלוּ אֶת הַלֵּל הַזֶּקֶן: פֶּסַח, מַהוּ שִׁידְחָה אֶת הַשְּׁבֶת? אָמַר לָהֶם: וְכִי פֶסַח אֶחָד יֵשׁ לָנוּ בַשָּׁנָה שְׁדוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת? וְהֲלֹא הִרְבֵּה מִשְׁלֵשׁ מֵאוֹת פְּסָחִים יֵשׁ לָנוּ שְׁדוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת! חֲבַרוּ עֲלֵיו כָּל הָעֲזֹרָה, אָמְרוּ לוֹ: מִנֵּין לָךְ? אָמַר לָהֶם: תְּמִיד, קִרְבָּן צָבוּר - דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת, אֵף פֶּסַח קִרְבָּן צָבוּר - דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת. דָּבָר אַחֵר: נֶאֱמַר בְּתִמִּיד (בַּמִּדְבָּר כח, ב): "מוֹעֲדוֹ", וְנֶאֱמַר בַּפֶּסַח (בַּמִּדְבָּר טו, ב): "מוֹעֲדוֹ"; מַה מוֹעֲדוֹ הָאֱמֹר בְּתִמִּיד - דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת, אֵף מוֹעֲדוֹ הָאֱמֹר בַּפֶּסַח - דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת. וְעוֹד קָל וְחֹמֶר: וְמַה תְּמִיד שְׂאִין חִיבִין עֲלֵיו כֶּרֶת - דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת, פֶּסַח שְׁחִיבִין עֲלֵיו כֶּרֶת - אֵינוֹ דִּין שִׁידְחָה אֶת הַשְּׁבֶת? וְעוֹד מְקַבְּלֵי מַרְבוּתֵי שְׁפֶסֶח דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת, וְלֹא פֶסַח רֵאשׁוֹן, אֲלֵא פֶסַח שֵׁנִי, וְלֹא פֶסַח צָבוּר אֲלֵא פֶסַח יְחִיד. אָמְרוּ לוֹ:

מַה יֵּהָא עַל הָעָם שֶׁלֹּא הִבִּיאוּ סִפְיָנִין וּפְסָחִים לְמִקְדָּשׁ? אָמַר לָהֶם: הִלְכָה זֹו שְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי, אֲלֵא הִנּוּחַ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל אִם אֵין נְבִיאִים הֵן, בְּנֵי נְבִיאִים הֵן, מַה עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? מִי שְׁפֶסְחוּ טֹלָה - טְמֵנוּ בְּצַמְרוֹ, גְּדִי - קָשְׁרוּ בֵּין קַרְנָיו, וְהִבִּיאוּ סִפְיָנִין וּפְסָחִים לְמִקְדָּשׁ, וְשִׁחְטוּ אֶת פְּסָחֵיהֶן. בּוֹ בְּיוֹם מָנוּ אֶת הַלֵּל הַנְּשִׂיא, וְדַרְשׁ לָהֶם בְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח.

יב. פֶּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ אֲגִרְפֵּס הַמֶּלֶךְ לִידַע כִּמָּה מְנוּיִין שֶׁל אוֹכְלוֹסֵי יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר לָהֶם לְכַהֲנִים: הִפְרִישׁוּ לִי בְלִיא מְכַל פֶּסַח וּפֶסַח! וְהִפְרִישׁוּ לוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף זֹוגוֹת שֶׁל כְּלִיּוֹת, כְּפִלִּים כִּיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְאֵין לָךְ כָּל פֶּסַח וּפֶסַח שֶׁלֹּא הִיוּ עֲלֵיו יוֹתֵר מְעַשְׂרָה מְנוּיִין, חוּץ מִשְׂמָא, וְשִׁהִיָּה בְּדֶרֶךְ רַחֲוָקָה. בּוֹ בְּיוֹם נִכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר הַבַּיִת, וְלֹא הָיָה מִחֻיָּקִים. וְהָיָה קוֹרִין אוֹתוֹ: 'פֶּסַח מְעוּבָיִן'.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק חֲמִישִׁי

א. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כִּשֶׁם שֶׁהִשְׁחִיטָה דוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת - כֶּךָ מְכַשִּׁירֵי שְׁחִיטָה יְדַחוּ אֶת הַשְּׁבֶת. כָּלֵל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: כָּל מְלֹאכָה שְׁאִפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מְעַרְבַּ שְׁבֶת - אֵינָה דוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת. וְכָל מְלֹאכָה שְׂאֵי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ מְעַרְבַּ שְׁבֶת - דוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: אֲמֹרֵי צָבוּר יוֹכִיחוּ, שֶׁהֵן כְּשֵׁרִין לְמוֹצְאֵי שְׁבֶת, וְהֵן דוּחִין אֶת הַשְּׁבֶת בְּזַמְנֵנוּ! וְמַה לִּי מְכַשִּׁירֵי שְׁחִיטָה אַחֵר שְׁחִיטָה, וְמַה לִּי מְכַשִּׁירֵי שְׁחִיטָה לְפָנֵי שְׁחִיטָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מַה לְּמְכַשִּׁירֵי שְׁחִיטָה אַחֵר שְׁחִיטָה שְׁדוּחָה אֶת הַשְּׁבֶת, שֶׁכֵּן דַּחְתָּה שְׁחִיטָתָה אֶת הַשְּׁבֶת, יְדַחוּ מְכַשִּׁירֵי שְׁחִיטָה לְפָנֵי שְׁחִיטָה אֶת הַשְּׁבֶת, שֶׁלֹּא דַחְתָּה שְׁחִיטָתָה אֶת הַשְּׁבֶת? וְעוֹד, שְׂמָא יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל וְנִמְצָא חֲלָל אֶת הַשְּׁבֶת, וְלֹא עָשָׂה מִצְוָתָהּ.

ב. פֶּסַח בָּא מִן הַצֵּאֵן וְאֵינוֹ בָּא מִן הַבְּקָר, בָּא מִן הַכֹּבְשִׁים וּמִן הָעֹזִים, בָּא מִן הַזִּכְרִים וְאֵינוֹ בָּא מִן הַנְּקֻבוֹת, בָּא בֶּן שָׁנָה וְאֵינוֹ בָּא בֶּן שְׁתַּיִם, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֲלֵא בְּלִילָה וְאֵינוֹ

נֹאכֵל אֱלָא עַד חֲצוֹת, וְאִינוּ נֹאכֵל אֱלָא לְמַנּוּיָו, וְאִינוּ נֹאכֵל אֱלָא צְלִי. וְחִיבִין עָלֵיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם.

ג. חֲגִיגָה הִבָּאָה עִמּוֹ - בָּאָה מִן הַצֵּאֵן וּמִן הַבְּקָר, וּמִן הַכֹּבָשִׁים וּמִן הָעוֹזִים, מִן הַזְּכָרִים וּמִן הַנְּקֻבוֹת, וּבָאָה בַת שְׁנֵתָה וּבַת שְׁתִּים, וְנֹאכְלַת לְשֵׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, וְאִין חִיבִין עָלֶיהָ מִשׁוּם שְׁבִירַת עֶצֶם. חֲגִיגָה הִבָּאָה עִמּוֹ - הִיא נֹאכְלַת תַּחֲלָה, כְּדִי שִׁיְהָא פִּסְחָא נֹאכֵל עַל הַשְּׁבִיעַ. בְּן תִּימָא אֹמֵר: חֲגִיגָה הִבָּאָה עִם הַפִּסְחָא - הָרִי הִיא כַּפִּסְחָא, וְאִינָהּ נֹאכְלַת אֱלָא לְיוֹם וְלִילָה, וְחֲגִיגַת חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר נֹאכְלַת לְשֵׁנֵי יָמִים וְלִילָה אַחַד, וְחֲגִיגַת אַרְבַּעַה עֶשֶׂר יוֹצֵא בֵּה יְדֵי חוֹבְתוֹ מִשׁוּם שְׁמֻחָה, וְאִין יוֹצֵא בֵּה מִשׁוּם חֲגִיגָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אֹמֵר: חֲגִיגָה הָעוֹלָה עִמּוֹ עַל הַשְּׁלַחַן, וְתַבְשִׁילֵין הָעוֹלִים עִמּוֹ עַל הַשְּׁלַחַן - הָרִי אֵלּוּ מִתְבַּעְרִין עִמּוֹ.

ד. אַרְבַּעַה עֶשֶׂר שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת. אַחַד דְּבָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לְבָא פִּסְחָא, וְאֶחָד דְּבָרִים שְׂאִין רְאוּיִין לְבָא פִּסְחָא, וְשַׁחְטָן לְשׁוּם פִּסְחָא. וְכֵן הַשׁוֹחֵט לְשֵׁם חֲטָאת צְבוּר, לְשֵׁם עוֹלוֹת, וּפִסְחָא שְׁשַׁחְטוּ בְּשַׁבָּת שְׁלָא לְשִׁמּוֹ - פְּטוּר. דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל דְּבָרִים שְׂאִין רְאוּיִין לְבָא פִּסְחָא וְשַׁחְטוּ לְשֵׁם פִּסְחָא, וְהַשׁוֹחֵט לְשֵׁם חֲטָאת צְבוּר, וְלְשֵׁם עוֹלוֹת צְבוּר - שְׁהוּא חֵיב, עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל דְּבָרִים שֶׁהֵן רְאוּיִין לְבָא פִּסְחָא, וְשַׁחְטָם לְשֵׁם פִּסְחָא, שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַחֵיב חֲטָאת, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר.

ה. הַשׁוֹחֵט אֶת הַתְּמִיד בְּשַׁבָּת, שְׁלָא לְשִׁמּוֹ - חֵיב. אִמֵּר רַבִּי יוֹסִי: שְׁמַעְתִּי שֶׁהַשׁוֹחֵט 'תְּמִיד' בְּשַׁבָּת, שְׂאִינוּ מְבַקֵּר - חֵיב חֲטָאת, וְיִחְזוֹר וְיִבִּיא תְּמִיד אַחַר לְהַכְשִׁירוֹ, חוּץ מִן הַנֶּשְׁחָט, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר כח, לא): "תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְפִּיהֶם"; כִּשְׁהֵן מְבַקְרִין - הֵן תְּמִידִין, כִּשְׂאִינָן מְבַקְרִין - אִינָן תְּמִידִים.

ו. שַׁחְטוּ וְנודַע שְׁמִשְׁכּוּ בְּעֵלִים אֶת יְדֵיהֶן, אוֹ שְׁמֵתוּ אוֹ שְׁנַטְמָאוּ - הָרִי זֶה חֵיב. רַבִּי

יִשְׁמַעְיָאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ שְׁהוֹת כְּדִי שִׁידַע - הָרִי זֶה חֵיב. וְהַעֲבֹר צוּרְתוֹ וְחֲצֵא לְבֵית הַשְּׂרָפָה. וְאִם לֹא - הָרִי זֶה פְּטוּר. חֲטָאת צְבוּר שְׁשַׁחְטָן בְּשַׁבָּת, שְׁלָא לְשִׁמּוֹן - הָרִי זֶה חֵיב, וְיִקְטִיר אִמּוּרִין לְעֹרֵב.

ז. חֲטָאת יַחִיד וְעוֹלַת יַחִיד, שְׁשַׁחְטָן בְּשַׁבָּת לְשִׁמּוֹן, וְזֶרֶק דְּמֵן שְׁלָא לְשִׁמּוֹן - חֵיב, שְׁהֲרָצוּ הַבְּעֵלִים. הַשׁוֹחֵט שְׁתֵּי חֲטָאוֹת לְצְבוּר, וְאִין צְרִיכִין אֱלָא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לְצְבוּר וְאִין צְרִיכִין אֱלָא אַחַת - חֵיב עַל הָאֲחֵרוֹנָה.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: כִּשְׁם שְׁשַׁפּוּד שֶׁל עֵץ אִין נִשְׂרָף, כִּךְ שְׁפוּד שֶׁל מַתְכַּת אִין מִרְתִּית. אִמְרוּ לוֹ: זֶה חֵם מְקַצְתוֹ - חֵם כְּלוּ, וְזֶה חֵם מְקַצְתוֹ - אִינוּ חֵם כְּלוּ.

ט. פִּסְחָא שְׁסִכּוּ יֵין וְשִׁמּוֹן, אִף עַל פִּי שְׁמִנְטָף מִלְמַעְלָה לְמַטָּה - אִין בּוּ מִשׁוּם בְּשׁוּל. בְּשׁוּל וְאַחַר כִּךְ צְלָאוּ, אוֹ צְלָאוּ וְאַחַר כִּךְ בְּשׁוּל - הָרִי זֶה אָסוּר. אִין מוֹלְגִין אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַכְּרָעִים וְאִין טוֹפְלִין אוֹתָן בְּחֵרְסִית וּבְאֲדָמָה, אֲבָל מִפְּסָפְסִין אוֹתָן בְּאֹרֶר.

י. הַפִּסְחָא צוֹלִין אוֹתוֹ שְׁלֵם, וְאִין צוֹלִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, רְצָה - מִנְתַּחוּ וּמִטִּילוּ אֲבָר אֲבָר עַל גְּבֵי גְּחָלִים, וְאִין צוֹלִין שְׁנֵי פִּסְחִים בְּתַנּוּר אַחַד מִפְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת. אֲפִלוּ זֶה גְּדִי וְזֶה טֹלָה מִפְּנֵי הַגָּל עֲבָרָה. אֲבָל צוֹלִין אַרְבַּעַה וְחֲמִשָּׁה פִּסְחִים בְּאַרְבַּעַה וְחֲמִשָּׁה תַנּוּרִין זֶה אֵצֶל זֶה, וְאִין חוֹשְׁשִׁין. חֲמֵשׁ חֲבוּרוֹת שְׁנִתְעַרְבוּ פִּסְחֵיהֶן, נִאֲמַן אַחַד מִבְּנֵי הַחֲבוּרָה לֹאמַר: 'פִּסְחָא זֶה שֶׁל אוֹתָהּ חֲבוּרָה הִוא'. הַפִּסְחָא אִין נֹאכֵל אֱלָא בְּלִילָה וְאִינוּ נֹאכֵל אֱלָא עַד חֲצוֹת, וְאִין חֵיבִין עָלֵיו מִשׁוּם נוֹתֵר, וְאִין מַחְשִׁבָה פּוֹסְלַת בּוּ מִשׁוּם פְּגוּל, עַד שִׁיעֲלָה עִמּוֹד הַשְּׁחַר.

מִסְכַּת פִּסְחִים פְּרָק שִׁישִׁי

א. אִימְתִי אִמְרוּ: 'הַפִּסְחָא נֹאכֵל בְּטַמְאָה?' בְּזִמְן שְׁבָא מִתַּחֲלָתוֹ בְּטַמְאָה. שְׁחִטּוּ

בטהרה, ואחר כך נטמאו הבעלים - זרקו הדם בטהרה, ואל יאכל הבשר בטמאה. הרי שהיו ישראל טמאין, וכהנים וכלי שרת טהורין, או שהיו ישראל טהורין, וכהנים וכלי שרת טמאין. ואפלו ישראל וכהנים טהורין, וכלי שרת טמאין - יעשו בטמאה, שאין קרבן צבור חלוק.

ב. הצבור והכהנים טהורין, וכלי שרת טמאין - עושין אותו בטמאה. אמתי פסח בא בטמאה? בזמן שרבו של צבור טמאין, היו חזין טהורין וחזין טמאין - הטהורין עושין את הראשון והטמאין עושין את השני. היחיד מקריע את הפסח לעשותו בטמאה - דברי רבי יהודה. רבי אליעזר בן מתתיה אומר: אין היחיד מקריע את הפסח לעשותו בטמאה, שנאמר (דברים יז, ה): "לא תוכל לזבח את הפסח באחד שעריך". רבי שמעון אומר: אפילו שבט אחד טמא, ושאר כל השבטים טהורין. הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אמר לו רבי יהודה: אין חולקין את הצבור, אלא: או כלו עושין בטהרה, או כלו עושין בטמאה.

ג. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב - זורק את הדם. חצי זית בשר וחצי זית חלב - אין זורק את הדם. ובבולה, חצי זית בשר וחצי זית חלב - זורק את הדם עליה, מפני שכלה כליל. ובמנחה, אפלו בלה קימת - לא זורק. ובפסח, אם יש כזית לכל אחד ואחד - הרי זה זורק. ואם לאו - לא זורק.

ד. רבי יהושע אומר: כל הזבחים שבתורה שנשטמא הבשר, וחלבים קימין - זורק את הדם על החלבים. נטמאו החלבים והבשר קים - זורק את הדם על הבשר. אבל פסח אינו כן, אף על פי שנשטמא בשר וחלבין קימין - אין זורק את הדם על החלבים, שלא בא מתחלתו אלא לאכילה. נטמאו חלבים והבשר קים, אם יש כזית לכל אחד ואחד - זורק, ואם לאו - לא זורק.

ה. כל קרבנות צבור והיחיד - הציץ מרצה על טמאת הדם, ועל טמאת הגוף, חוץ מזויר ועושה פסח, שהציץ מרצה על טמאת הדם, ואין מרצה על טמאת הגוף. ואם נטמא טמאת התהום - הרי זה מרצה. כיצד? היה הולך לשחוט את פסחו, ואמרו לו: 'מת היה עמך בבית שנכנסת בו', או 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו, בין משעשה פסחו ובין עד שלא עשה פסחו - צריך לעשות פסח שני. אבל אם אמרו לו: 'קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת בו', או: 'תחת האבן שישבת עליה', ונודע לו עד שלא עשה את פסחו - צריך לעשות פסח שני. משהביא פסחו - אינו צריך לעשות פסח שני. וכן זויר שהיה הולך להביא קרבנותיו, ואמרו לו: 'מת היה עמך בבית שנכנסת בו', או: 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו, בין משהביא קרבנותיו בין עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. אבל אם אמרו לו: 'קבר התהום היה עמך בבית שנכנסת בו', או 'תחת אבן שישבת עליה', ונודע לו עד שלא הביא קרבנותיו - צריך להביא קרבן טמאה. משהביא קרבנותיו - אין צריך להביא קרבן טמאה.

ו. שחטו ונודע עד שלא משכו בעלים את ידיהם, או שמתו או שננטמאו - ישרף מיד. רבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אם יש שהות כדי שידע - ישרף מיד, ואם לאו - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. זה הכלל: ארע פסול בגופו - ישרף מיד, בדם או בבעלים - תעבר צורתו ויצא לבית השרפה.

ז. אבל השורף בעצמות, והמחטף בגידים, ובקרניים, ובטלפים - אינו עובר בלא תעשה. העצמות והגידין הרפים - הרי הן כבשר לכל דבר. השובר את העצם בפסח טהור - הרי זה לוקה ארבעים. ופסח עצמו כבשר, ויוצא בו ידי חובתו בפסח. פסח כבשר - חייבין עליו משום שבירת עצם. פסח פסול - אין חייבין עליו משום שבירת עצם.

מִסְכַּת פְּסָחִים פָּרָק שְׁבִיעִי

א. אַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּעָרֵב שַׁבָּת - מְשַׁלְּשִׁין לֹא לְמוֹדִינָא, וְנוֹתְנִין עֲלָיו מֵעָרֵב שַׁבָּת, וְנוֹתְנִין עַל גְּבִי כֶּסֶי וְנוֹטְלוּ בְּשַׁבָּת, וּבְלֵבֶד שְׁלֵא יַחְזִיר. וְאִם הִחְזִיר - הָרִי זֶה חַיִּב, מִפְּנֵי שְׁבָא לִידֵי מְרוּחַ, וְהַמְמָרַח בְּשַׁבָּת - הָרִי זֶה חַיִּב חֲטָאָתָא. מְבַקְרוּ וְעוֹדְהוּ בַתְּנוּרָא. אִם נִצְלָה - נוֹטְלוּ, וְאִם לֹא, מִמֶּתִין לֹא עַד שִׁיִּצְלָה. נִצְלָה הַחִיצוֹן וְלֹא נִצְלָה הַפְּנִימִי - קוֹלְף וְאוֹכֵל עַד שְׁמַגִּיעַ לִנְאָ:

ב. הַפֶּסַח מִחְזִירִין אוֹתוֹ שְׁלֵם, וְאִין מִחְזִירִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּשַׁבָּת, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף אֶסוּר, וּבִיּוֹם-טוֹב בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף מִתָּר. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַפֶּסַח שֶׁמִּחְזִירִין אוֹתוֹ שְׁלֵם וְאִין מִחְזִירִין אוֹתוֹ חֲתִיכוֹת, עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הָאֲבָרִים, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין מִחְזִירִין. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מִחְזִירִין:

ג. יְתוּם שֶׁשָּׁחַטוּ עֲלָיו אֶפְסוֹרְפוֹסִין - יֹאכֵל, וּבְמִקּוּם שֶׁהוּא רוֹצֶה. הַמְנָה עַל אֶחָד מֵהֶן - אוֹכֵל בְּמִקּוּם שֶׁהַמְנָה. הַמְנָה עַל שְׁנֵי פְּסָחִים - יֹאכֵל מֵאִיזָה מֵהֶן שִׁירְצָה רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם מְמַנִּין עַל הַפֶּסַח, עַד שִׁישָׁחַט, וּמוֹשְׁכִין יְדֵיהֶן מִמֶּנּוּ עַד שִׁירֹק עֲלָיו אֶת הַדָּם:

ד. לֹא יִשְׁחַט אָדָם אֶת הַפֶּסַח עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הָעֵבְרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אֲלֵא מִדַּעְתָּן. אֲבָל שׁוֹחֵט הוּא עַל יְדֵי בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים וְעַל יְדֵי עַבְדּוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, בֵּין מִדַּעְתָּן וּבֵין שְׁלֵא מִדַּעְתָּן. וְכֵלֵן שֶׁשָּׁחַטוּ לְעִצְמוֹן וְשָׁחַט רַבֵּן עֲלֵיהֶן - יוֹצֵאִין בְּשַׁל רַבֵּן, וְאִין יוֹצֵאִין בְּשַׁל עִצְמוֹן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שִׁיכוּלָהּ לְמַחְתּוֹ. עַבְד עֵבְרִי, וְמִי שֶׁחֲצִיּוֹ עַבְד וְחֲצִיּוֹ

רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הֵיטָה לֹא שַׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסַל - חֲזִיבִין עֲלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים, לֹא הֵיטָה לֹא שַׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסַל - אִין חֲזִיבִין עֲלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף עַל פִּי שֶׁהֵיטָה לֹא שַׁעַת הַכֶּשֶׁר וְנִפְסַל - אִין חֲזִיבִין עֲלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת הָעֵצִים. רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: אֶפִּילוּ לֹא נִפְסַל בּוֹ אֲלֵא אֶבֶר אֶחָד בְּלֵבֶד - אִין חֲזִיבִין עֲלָיו מִשׁוּם שְׁבִירַת עֵצִים.

ח. הַשׁוֹבֵר אֶת הָעֵצִמוֹת לְאָכֹל כְּזִית מַח, מִן הַמַּח שֶׁבְּרֵאשׁ וְשֶׁבְּקוֹלֵיָא - אִינוּ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. וְהַמַּח עִצְמוֹ - כֶּשֶׁר, וְיוֹצֵא בּוֹ יְדֵי חוּבְתוֹ בַּפֶּסַח, וְחֲזִיבִין עֲלָיו מִשׁוּם פְּגוּל, מִשׁוּם נוֹתֵר, וּמִשׁוּם טָמֵא, וּמִטְּמֵא כְּזִית בְּמִשְׁאֵא וְכַעֲדוּשָׁה בְּמַגַּע. כִּלְלוּ שֶׁל דְּבָר: הַמַּח, הָרִי הוּא כְּבִשׁוֹר לְכָל דְּבָר! אֲכַל מִמֶּנּוּ כְּזִית, נֹא וּמִבְּשֵׁל עַד שְׁלֵא חֲשָׁכָה - הָרִי זֶה פְּטוּר. מִשְׁחֲשָׁכָה - הָרִי זֶה חַיִּב. כְּזִית צְלִי עַד שְׁלֵא חֲשָׁכָה - פְּטוּר. וּמִשְׁחֲשָׁכָה - הָרִי זֶה חַיִּב.

ט. הַמוֹצִיא כְּזִית בְּשׁוֹר מִבֵּית לְבֵית, וּמִחֲבוּרָה לְחֲבוּרָה בְּשַׁעַת אֲכִילָה, אִף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּלֹא תַעֲשֶׂה - הָרִי זֶה טְהוּר. וְהַאוֹכֵלוֹ - הָרִי זֶה בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יב, טו): "לֹא תוֹצִיא מִן הַבַּיִת מִן הַבֶּשֶׁר חוּצָה" וְגו', אִף עַל פִּי שְׁנֵאמַר: "בְּבֵית אֶחָד יֹאכֵל", אוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּחֲצֵרוֹתֵיהֶן וּבְגִנּוֹתֵיהֶן. מַה תִּלְמוּד לֹמַר "בְּבֵית אֶחָד יֹאכֵל"? בְּחֲבוּרָה אַחַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הָרִי שֶׁהָיָה יוֹשְׁבִין וְאוֹכְלִין, וְרֵאוּ נָחַשׁ אוֹ עֶקְרָב - הָרִי אֵלּוּ עוֹקְרִין אֶת פְּסָחֵיהֶן, וְאוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּמִקּוּם אַחֵר, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יב, ט): "עַל הַבֵּתִים אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אוֹתוֹ בָּהֶם", אִם כֵּן לְמַה נֵּאמַר "בְּבֵית אֶחָד יֹאכֵל"? שְׁלֵא יְהֵא שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת אוֹכְלוֹת זֶה כְּנֶגְדֵּי זֶה. כְּשֶׁהָיָה שְׁמֵשׁ עוֹמֵד לְמִזְג - קוֹפֵץ אֶת פִּיו, וּמִחְזִיר אֶת פְּנָיו, וְלוֹעֵס עַד שְׁמַגִּיעַ אֲצֵל חֲבוּרָתוֹ וּבוֹלֵעַ, כְּדִי שְׁלֵא יִרְאֶה אוֹכֵל מִשְׁנֵי פְּסָחִים. אִם אִין שֵׁם אֲלֵא חֲבוּרָה אַחַת - אוֹכֵל בְּכָל הַבַּיִת כְּלוּ, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ.

² נְכָרִים.

בן חורין - אוכלין משל עצמן. עבד של שני שתפין - אוכל משל שניהן. המנה על אחד מהן - אוכל ממקום שהמנה. המנה על שני פסחים - אוכל מאיזה מהן שנשחט ראשון. ואם שחט שניהם כאחד - אוכל משל שניהם. שכח רבו מה אמר לו - שניהם יצאו לבית השרפה, וצריכין לעשות פסח שני. רבי נתן אומר: אין צריכין לעשות פסח שני, שכבר נזרק הדם עליהן:

ה. בני חבורה שנמנו על הפסח, אם יש כזית לכל אחד ואחד - יאכלו, ואם לאו - לא יאכלו. נמנו עליו זה אחר זה, הראשונים שיש להם - יאכלו, והאחרונים - לא יאכלו, וצריכין לעשות פסח שני; דברי רבי. רבי נתן אומר: אין צריכין לעשות פסח שני, שכבר נזרק עליהן הדם. בני חבורה שרצו למנות אחרים לפסחיהן - הרשות בידיהן, רצו להמשיך ולהמנות אחרים על פסחן - הרשות בידם, רצה להמשיך ולהמנות אחרים על חלקו - הרשות בידו, לעולם נמשכין והולכין, ובלבד שנשתייר אחד מחבורה ראשונה; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: בין מחבורה ראשונה בין מחבורה אחרונה, ובלבד שלא ינחוו את פסחו כמות שהוא. בני חבורה שרצו להמנות אחרים על חלקן - הרשות בידם, והמעות חלין. רצו להמשיך, להמנות אחרים על חלקן - הרשות בידם, והמעות חלין:

ו. הממנה אחרים על חלקו - הרשות בידי, המעות חלין. רצה להמשיך להמנות אחרים על חלקו - הרשות בידי, המעות חלין. הממנה אחרים על חגיגתו - המעות חלין, רצה להמשיך ולהמנות אחרים על חגיגתו - המעות חלין:

ז. המוכר עולתו ושלמיו - לא עשה כלום. והמעות כל שהן - יפלו לנדבה, ואין צריך לומר בחטאת ואשם. בני חבורה שמתו מקצתן או שנטמאו מקצתן - השאר אוכלין

ואין חוששין. בני חבורה שהיה אחד בהן שהיו ידיו של אחד מהם פתות, רשאין לומר לו: 'טול חלקך וצא', ולא מפני שהוא פסח, אלא אפלו חמשה ועשו סבלת, רשאין לומר לו: 'טול חלקך וצא לך'. רצו לעשות עמו טובה - בא ואוכל עמהם. מצורע - מסגר שוחטין עליו בשביעי. מחלט - שוחטין עליו בשמיני. יולדת - שוחטין עליה ביום ארבעים לזכר ביום שמונים לנקבה. וכלן שנטמאו, בין לפני זריקת דמים בין לאחר זריקת דמים - הרי הן כמפקח את הגל, וצריכין לעשות פסח שני. רבי שמעון בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מפקח בגל עתים פטור עתים חיב, כיצד? גל עגול ונמצא טמאה תחמיו - חיב. גל ארוך ונמצא טמאה תחמיו - פטור:

ח. היה טמא בשעת שחיטה וטהור בשעת זריקה, טהור בשעת שחיטה וטמא בשעת זריקה - הרי זה אינו אוכל, וצריך לעשות פסח שני. חולה בשעת שחיטה, ואינו יכול לאכול כזית, חלים בשעת זריקה ויכול לזכר כזית. חלים בשעת שחיטה ויכול לאכול כזית, וחולה בשעת זריקה ואינו יכול לאכול כזית - הרי זה אינו אוכל, וצריך לעשות פסח שני, לעולם אינו יוצא ידי חובתו עד שיהא חלים בשעת שחיטה, ובשעת זריקה. וכלן, ספק נזרק עליהם דם ספק לא נזרק עליהן דם, ספק יש בה כזית לכל אחד ואחד ספק אין בו, ספק טמאין ספק טהורין - פטורין מלעשות פסח שני. זה הכלל, כל הספקות פטורין מלעשות פסח שני. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: שומרת יום כנגד יום שנזרק עליה דם, ואחר כך ראתה - הרי זה אינה אוכלת ופטורה מלעשות פסח שני, שכבר יצתה בזריקה. אבל ערל שנזרק עליו דם ואחר כך מל - הרי זה אינו אוכל, וחזב לעשות פסח שני:

ט. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ערל ישראל

שטובל ואוכל את פסחו לערב, על מה נחלקו? על ערל נכרי, שבית שמאי אומרים: טובל ואוכל את פסחו לערב. ובית הלל אומרים: הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר. אחד נכרי שמל ואחד שפחה שטבלה. רבי אליעזר בר צדוק אומר: איסטרטוטות היו שומרי צירין היו בירושלים, שטובלין ואוכלין פסחיהן לערב:

י. בני חבורה שנטמא אחד מהן, ואין ידוע איזה הוא - צריכין לעשות פסח שני. צבור שנטמא אחד מהן, ואין ידוע איזו הוא, עושין אותו בטמאה. בני חבורה שהמנה אחד עמהן, אפלו מן הצדקה - הרי זה חולק עמהן בעורות. בני חבורה שטעו ואכלו פסחיהן של חבריהם, אומרים להם: 'אכלו את שלנו ואכלו את שלהם', ונמצאת יבלת בעורו של אחד מהן - צריכין לעשות פסח שני, עשו פסח שני וטעו ואכלו את פסחיהן של חבריהן, אומרין להם: 'אכלו את שלנו, אכלו את שלהן', ונמצא יבלת בעורו של אחד מהן - צריכין לעשות פסח שני. נמצאו אוכלין ארבעה פסחים וידי חובתן לא יצאו. חמש חבורות שנתערבו פסחיהן, ונמצא יבלת בעורו של אחד מהן - צריכין לעשות פסח שני:

מסכת פסחים פרק שמיני

א. אלו שעושים את השני: הזבים, והזבות, והמצרעין, ונדות, ובועלי נדות, היולדות, השוגגין, והאנוסין, והמזידין, והטמא, ומי שהיה בדרך רחוקה. אם כן, למה נאמר (בבבב ט, ס): "טמא או שהיה בדרך רחוקה"? - שבא הכתוב לפטרו מן הכרת. רבי עקיבה אומר: נאמר: "טמא נפש", ונאמר: "בדרך רחוקה", מה טמא שספק בידו לעשות ואינו עושה, אף הדרך רחוקה שספק בידו לעשות ואינו עושה. רבי אליעזר אומר: נאמר 'רחוק מקום' במעשר, ונאמר 'רחוק מקום' בפסח, מה 'רחוק מקום' האמור במעשר - חוץ למקום אכילתו, אף

'רחוק מקום' האמור בפסח - חוץ למקום אכילתו. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: חוץ למקום עשייתו. אומר רבי יוסי: לפיכך נקוד על ה', לומר, לא מפני שהיא רחוקה ודאי, אלא מאסקופת העזרה ולחוף. רבי יוסי הגלילי אומר: "דרך רחוקה" - שומע אני מהלך יום אחד, או מהלך שני ימים, או שלשה ימים, כשהוא אומר: "ובדרך לא היה", הוי: מאסקופת העזרה ולחוף קרוי 'דרך'.

ב. גר שנתגיר בין שני הפסחים. וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים - צריך לעשות פסח שני; דברי רבי. רבי נתן אומר: אין צריך לעשות פסח שני, שכבר לא נתחייב בראשון. וכן כשנתן להם לישראל לבנות בית הבחירה, היחיד עושה פסח שני, ואין הצבור עושין פסח שני. רבי יהודה אומר: אף הצבור עושין פסח שני, שכן מצינו בחזקיה שעיישה את הצבור לעשות פסח שני, שנאמר (דברי הימים ב, ל, יח): "כי מרבית העם רבת מאפרים וממנשה יששכר וזבלון לא הטהרו" וגו'. רבי שמעון אומר: לא מפני שעיישה לצבור לעשות פסח שני, אלא מפני שעבר ניסן בניסן, שאין מעברין אלא אדר. רבי שמעון בן רבי יהודה אומר משום רבי שמעון: אף מפני שעיישה לצבור לעשות פסח שני. אין עושין חבורה של נשים ועבדים וקטנים - שלא להרבות את התפלה.

ג. אלו דברים שבין ראשון לשני: הראשון בשלש כתות ואין השני בשלש כתות. הראשון דוחה את הטמאה, ואין השני דוחה את הטמאה. הראשון חייבין עליו כרת, והשני אין חייבין עליו כרת; דברי רבי נתן. רבי אומר: אף השני חייבין עליו כרת. רבי חנניה בן עקיבא אומר: אם עשו את השני - אין חייבין כרת על הראשון, לא עשו את השני - חייבין כרת על הראשון. הראשון טעון חגיגה, ואין השני טעון חגיגה. הראשון נוהג כל שבועה, והשני יום אחד.

קִבְּע דְּדְבָר חוּבָה. אָמַר לוֹ: לֹא שְׂמָא קִבְּע דְּדְבָר חוּבָה, אֲלֵא שְׂאִין הָאֵשָׁה עוֹשָׂה פְּסַח שְׂנִי.

ז. אֵלּוּ דְּבָרִים שְׂבִין פְּסַח מְצָרִים לְפַסַח דּוֹרוֹת, פְּסַח מְצָרִים - מִקְּחוּ מִבְּעָשׂוֹר, שְׁחִיטָתוֹ בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר, אִין חִיבִין עָלָיו כְּרַת. וּפְסַח דּוֹרוֹת - חִיבִין עָלָיו כְּרַת. פְּסַח מְצָרִים - לֹא נִהְגּוּ בוּ דְקִין, וְתַבְלוּלִין, אֲתַנְן וּמְחִיר, מַה שְׂאִין כֵּן בְּפַסַח דּוֹרוֹת. פְּסַח מְצָרִים נְאָמַר בוּ (שְׁמוֹת יב, ד): "וְלִקַּח הוּא וּשְׁכֵנוֹ, מַה שְׂאִין כֵּן בְּפַסַח דּוֹרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, אִף בְּפַסַח דּוֹרוֹת כֵּן, וְכֵל כֶּךָ לְמָה? כִּדִּי שְׂלֵא יֵיחַ אָדָם שְׁכֵנוֹ הַקְּרוֹב אֶל בֵּיתוֹ, וְיִלְךְ וַיַּעֲשֶׂה אֶת פְּסַחוֹ אֲצֵל חֲבֵרוֹ, לְקַיֵּם מַה שְׁנֵאמַר (משלי כו, ט): "טוֹב שְׂכֵן קְרוֹב מֵאֵח רְחוֹק". פְּסַח מְצָרִים - לֹא הִיָּה טְעוֹן דְּמִים וְחֻלְבִּים לְגַבִּי מִזְבַּח, מַה שְׂאִין כֵּן בְּפַסַח דּוֹרוֹת. פְּסַח מְצָרִים - נְאָמַר בוּ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֶל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת", מַה שְׂאִין כֵּן בְּפַסַח דּוֹרוֹת. פְּסַח מְצָרִים נְאָמַר בוּ (שְׁמוֹת יב, כב): "וְאֲתֶם לֹא תַצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָא", מַה שְׂאִין כֵּן בְּפַסַח דּוֹרוֹת. פְּסַח מְצָרִים - כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹחֵט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, פְּסַח דּוֹרוֹת - כָּל יִשְׂרָאֵל שׁוֹחֵטִין בְּמִקְוֹם אֶחָד. פְּסַח מְצָרִים - מִקְוֹם אֶכִּילָה שֶׁם הִיתָה לֵינָה, פְּסַח דּוֹרוֹת - אוֹכְלִין בְּמִקְוֹם אֶחָד וְלִנְיָן בְּמִקְוֹם אַחֵר. אֶחָד פְּסַח מְצָרִים וְאֶחָד פְּסַח דּוֹרוֹת, מִי שְׁהִיֵּי לוֹ עֲבָדִים שְׂלֵא מְלוֹ, וּשְׁפָחוֹת שְׂלֵא טְבָלוּ - מַעֲכִבִין אוֹתוֹ מִלְּאֹכַל בְּפַסַח. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, בְּפַסַח מְצָרִים הַפְּתוּב מְדַבֵּר.

ח. אֵלּוּ דְּבָרִים שְׂשׂוּה בְּהֵן פְּסַח מְצָרִים לְפַסַח דּוֹרוֹת: פְּסַח מְצָרִים בְּשִׁלְשׁ כְּתוּת וּפְסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בוּ. פְּסַח מְצָרִים נְאָמַר בוּ (שְׁמוֹת יב, ה): "שֶׁה תָּמִים זָכַר בֶּן שָׁנָה", פְּסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בוּ. פְּסַח מְצָרִים נְאָמַר בוּ (שְׁם יב, ט): "וְלֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא", פְּסַח דּוֹרוֹת כִּיּוֹצֵא בוּ. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמַר: אוֹמַר אֲנִי, שְׂלֵא נְאָסֵר חֲמִץ בְּמְצָרִים אֲלֵא יוֹם אֶחָד, שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת יג, א): "לֹא

ד. אֵלּוּ דְּבָרִים שְׂשׂוּה בְּהֵן הָרֵאשׁוֹן לְשְׁנֵי: הָרֵאשׁוֹן נְאָמַר בוּ (שְׁמוֹת יב, ה): "שֶׁה תָּמִים זָכַר בֶּן שָׁנָה", וְהַשְּׁנִי כִּיּוֹצֵא בוּ. הָרֵאשׁוֹן נְאָמַר בוּ: (שְׁם יב, ט): "אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נֹא וּבְשִׁל", וְהַשְּׁנִי כִּיּוֹצֵא בוּ. הָרֵאשׁוֹן דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת, וְהַשְּׁנִי דּוּחָה אֶת הַשְּׁבֵת. הָרֵאשׁוֹן דּוּחָה אֶת הַטְּמֵאָה, וְהַשְּׁנִי דּוּחָה אֶת הַטְּמֵאָה. הָרֵאשׁוֹן טְעוֹן לֵינָה, וְהַשְּׁנִי טְעוֹן לֵינָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: אִין הַשְּׁנִי טְעוֹן לֵינָה, אֲלֵא כִּיּוֹצֵא הוּא עוֹשֶׂה? נִכְנַס וְשׁוֹחֵט אֶת פְּסָחוֹ בְּעֶזְרָה, וַיּוֹצֵא וּמְסַפִּיד אֶת אֲבִיו בְּבֵית פְּגִי.

ה. בְּזִמְן שֶׁהַפְּסַח נֹאכַל בְּטְמֵאָה: טְמֵא מַת נִכְנַס לְעֶזְרָה וְאוֹכְלוֹ, זְבִים וְזָבוֹת נְדוּת וַיּוֹלְדוּת - הָרִי אֵלּוּ לֹא יִכְנָסוּ, וְאִם נִכְנָסוּ - הָרִי אֵלּוּ חִיבִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר: אִם נִכְנָסוּ - הָרִי אֵלּוּ פְטוּרִין, שְׁנֵאמַר (במדבר ה, ב): "וַיִּשְׁלַחוּ מִן הַמִּתְחַנֶּה כָּל צְרוּעַ וְכָל זָב וְגו'; בְּשַׁעָה שְׁטֵמָא נִפְשׁ חִיב - זָבִין וּמְצָרְעִין חִיבִין, בְּשַׁעָה שְׂאִין טְמֵא נִפְשׁ חִיב - אִין זָבִין וּמְצָרְעִין חִיבִין. בְּזִמְן שֶׁהַפְּסַח בָּא בְּטְמֵאָה - טְמֵא מַת נִכְנַס לְעֶזְרָה, וְשׁוֹחֵט. זְבִים, וְזָבוֹת, נְדוּת, וַיּוֹלְדוּת - הָרִי אֵלּוּ לֹא יִשְׁחַטוּ. וְאִם שְׁחַטוּ - הָרִי אֵלּוּ חִיבִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר מִשׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִם שְׁחַטוּ - הָרִי אֵלּוּ פְטוּרִין, שְׁנֵאמַר (ויקרא ז, ט): "כָּל טְהוֹר יֹאכַל בְּשָׂר וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשָׂר מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לֵה" וְגו'; הַנִּשְׁחָט לְטְהוּרִין - חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם טְמֵאָה, הַנִּשְׁחָט לְטְמָאִים - אִין חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם טְמֵאָה.

ו. פְּסַח רֵאשׁוֹן - שׁוֹחֵטִין עַל הָאֵשָׁה בְּפִנֵּי עֲצֵמָה. וּבְשְׁנֵי - עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֲרִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמַר: פְּסַח שְׁנֵי שׁוֹחֵטִין עַל הָאֵשָׁה בְּפִנֵּי עֲצֵמָה, וְאִין צָרִיךְ לוֹמַר פְּסַח רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: אֵשָׁה - בְּרֵאשׁוֹן עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֲרִים. בְּשְׁנֵי - אִין עוֹשִׂין אוֹתָהּ טְפִלָּה לְאַחֲרִים, בְּשְׁנֵי אִין שׁוֹחֵטִין עָלֶיהָ כָּל עַקְר. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֶׂה בְּיוֹסֵף הַכֹּהֵן שֶׁהַעֲלָה אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לְעִשׂוֹת פְּסַח שְׁנֵי וְהַחֲזִירוּהָ, שְׂמָא

יֵאָכֵל חֶמֶץ", וְנֹאמַר "הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים".
פֶּסַח מִצְרַיִם טְעוֹן שִׁיר, וּפֶסַח דּוֹרוֹת טְעוֹן
שִׁיר.

מִסְכַּת פְּסָחִים פְּרָק הַשִּׁיעִי

א. פֶּסַח שֶׁנִּתְעַרַב בְּחֵלֶיךָ - יִקְרִיב חֵלֶיךָ לְשֵׁם
פֶּסַח, וְהָרִי הֵן כְּשֵׁנִי זְבָחִים שֶׁנִּתְעַרְבוּ. שְׁנַיִם
שֶׁנִּתְעַרְבוּ פֶּסַחֵיהֶן - זֶה מוֹשֶׁךְ לוֹ אֶחָד וְזֶה
מוֹשֶׁךְ לוֹ אֶחָד, זֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן
הַשּׁוֹךְ וְזֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוֹךְ, זֶה
בָּא אֶצֶל זֶה וְזֶה בָּא אֶצֶל זֶה. וְכֵן הוּא
אוֹמֵר: 'אִם שְׁלִי הוּא הַפֶּסַח - יִדְּךָ מְשׁוּכּוֹת
מִשְׁלָךְ וְנִמְנִיתָ עַל שְׁלִי, וְאִם שְׁלָךְ הוּא
הַפֶּסַח - יִדִּי מְשׁוּכּוֹת מִשְׁלִי וְנִמְנִיתָ עַל
שְׁלָךְ':

ב. שְׁנַיִם שֵׁל שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה שֵׁל
אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה שֵׁל חֲמִשָּׁה
חֲמִשָּׁה, חֲמִשָּׁה שֵׁל שֵׁשָׁה שֵׁשָׁה, שֵׁשָׁה שֵׁל
שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שִׁבְעָה שֵׁל שְׁמוֹנֶה שְׁמוֹנֶה,
שְׁמוֹנֶה שֵׁל תְּשַׁעָה תְּשַׁעָה, תְּשַׁעָה שֵׁל
עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה - מְמַנֵּן לְהֵן אֶחָד מִכָּל
חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמַחְבִּירָה אַחֲרֵיהֶן שְׁנַיִם
מִפְּרִישֵׁי פֶסַח אֶחָד, וְאוֹמְרִין: 'כָּל שֶׁהוּא
שְׁלוֹ פֶסַח זֶה - יִדְּיֵנוּ מְשׁוּכּוֹת מִשְׁלָנוּ
וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלוֹ'. נִמְצָא שְׁלֹשָׁה שֵׁל שְׁנַיִם
שְׁנַיִם, אַרְבָּעָה שֵׁל שְׁלוֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, חֲמִשָּׁה
שֵׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, שֵׁשָׁה שֵׁל חֲמִשָּׁה
חֲמִשָּׁה, שִׁבְעָה שֵׁל שֵׁשָׁה שֵׁשָׁה, שְׁמוֹנֶה שֵׁל
שִׁבְעָה שִׁבְעָה, תְּשַׁעָה שֵׁל שְׁמוֹנֶה שְׁמוֹנֶה,
עֶשְׂרֵה שֵׁל תְּשַׁעָה תְּשַׁעָה, נִמְשָׁכִין לְהֵן אֶחָד
מִכָּל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמִפְּרִישֵׁי פֶסַח אֶחָד,
וְאוֹמְרִים: 'כָּל מִי שֶׁהוּא שְׁלוֹ פֶסַח זֶה -
יִדְּיֵנוּ מְשׁוּכּוֹת מִשְׁלָנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלוֹ',
נִמְצָאוּ אוֹחֲזִין אֶת הַטְּפֵלָה וּמִנְחִינִין אֶת
הַעֶקֶר. אָמַר לָהֶם וְאָמְרוּ לוֹ - אוֹכֵל שֵׁם
הַרְאֵשׁוֹן, לֹא אָמַר לָהֶם וְלֹא אָמְרוּ לוֹ - אֵינִן
אַחֲרָאִין זֶה לְזֶה. מִכָּאֵן אָמְרוּ: יִפֶּה שְׁתִּיקָה
לְחֻמַּיִם, קַל וְחֹמֵר לְטַפְשִׁים. וְכֵן הוּא
אוֹמֵר (מִשְׁלֵי יו', כח): 'גַּם אוֹיֵל מַחְרִישׁ חֻכָּם
יַחְשָׁב', וְאֵין צְרִיךְ לומר חֻכָּם מַחְרִישׁ.
"וְאוֹטֵם שְׁפָתָיו נְבוֹן":

ג. נִתְעַרַב בְּעוֹלָה - יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ,
וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא בְדַמֵּי הַיִּפֶּה שְׁבֵהֵן פֶּסַח,
וּבְדַמֵּי הַיִּפֶּה שְׁבֵהֵן עוֹלָה. קָרַב פֶּסַחוֹ -
יָבִיא בְדַמֵּיו פֶּסַח אַחֵר, קָרַב עוֹלָתוֹ - יָבִיא
בְדַמֵּיו עוֹלָה אַחֲרָת. נִתְעַרְבוּ בְּתוֹדָה - יִרְעוּ
עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ, וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְדַמֵּי הַיִּפֶּה
שְׁבֵהֵן פֶּסַח, וּבְדַמֵּי הַיִּפֶּה שְׁבֵהֵן תּוֹדָה.
קָרְבָה פֶּסַחוֹ - יָבִיא בְדַמֵּיו פֶּסַח אַחֵר. קָרְבָה
תּוֹדָתוֹ - יָבִיא בְדַמֵּי תּוֹדָה אַחֲרָת. נִתְעַרְבוּ
בְּחֻטָּאת - יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא
בְדַמֵּי הַיִּפֶּה שְׁבֵהֵן פֶּסַח, וּמִבִּיא בְדַמֵּי הַיִּפֶּה
שְׁבֵהֵן חֻטָּאת. קָרַב פֶּסַחוֹ - יָבִיא בְדַמֵּיו
פֶּסַח אַחֵר, קָרְבָה חֻטָּאתוֹ - יָבִיא בְדַמֵּיהֶן
חֻטָּאת אַחֲרָת, נִתְעַרַב בְּאִשָּׁם - יִרְעוּ עַד
שִׁיִּסְתָּאבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא בְדַמֵּי יִפֶּה שְׁבֵהֵן
פֶּסַח, וּבְדַמֵּי יִפֶּה שְׁבֵהֵן אִשָּׁם. קָרַב פֶּסַחוֹ -
יָבִיא בְדַמֵּיו פֶּסַח אַחֵר, קָרַב אִשָּׁמוֹ - יָבִיא
בְדַמֵּיו אִשָּׁם אַחֵר. נִתְעַרְבוּ בְּשַׁלְמַיִם -
שְׁנַיִם יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ, וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא
בְדַמֵּי הַיִּפֶּה שְׁבֵהֵן פֶּסַח, וְיָבִיא בְדַמֵּי הַיִּפֶּה
שְׁבֵהֵן שַׁלְמַיִם. קָרַב פֶּסַחוֹ - יָבִיא בְדַמֵּיו
פֶּסַח אַחֵר. קָרְבוּ שַׁלְמַיִם - יָבִיא בְדַמֵּיו
שַׁלְמַיִם אַחֲרִים. שַׁלְמַיִם שֶׁנִּתְעַרְבוּ בְּשַׁלְמַיִם
הַבָּאִים מִחֻמַּת הַפֶּסַח - יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ,
וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְדַמֵּי הַיִּפֶּה שְׁבֵהֵן שַׁלְמַיִם,
וְיֵאָכְלוּ לַיּוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבְדַמֵּי הַיִּפֶּה
שְׁבֵהֵן שַׁלְמַיִם אַחֲרִים, וְיֵאָכְלוּ לַשָּׁנִי יָמִים
וְלַיְלָה אֶחָד. בֵּן עֲזַאִי אוֹמֵר: שַׁלְמַיִם הַבָּאִין
מִחֻמַּת פֶּסַח - הָרִי הֵן כְּפֶסַח לְכָל דָּבָר, אֲלֹא
שֶׁהֵן נֶאֱבָלִין לַיּוֹם וְלַיְלָה. נִתְעַרְבוּ בְּכֹכּוֹר -
שְׁנַיִם יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ, וְיֵאָכְלוּ בְּכֹכּוֹר.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מֶה
שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מֶה שֶׁהוּא, וּשְׁנַיִם
יֵאָכְלוּ כְּפֶסַח וְכִמְנוּיָיו שֵׁל פֶּסַח. נִתְעַרַב
בְּמַעֲשֵׂר - שְׁתִּיחֵן יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ,
וְיֵאָכְלוּ כְּמַעֲשֵׂר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: זֶה
יִשְׁחַט לְשֵׁם מֶה שֶׁהוּא, וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מֶה
שֶׁהוּא, וּשְׁנַיִם יֵאָכְלוּ כְּפֶסַח וְכִמְנוּיָיו שֵׁל
פֶּסַח. כֹּכּוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעַרְבוּ זֶה בְּזֶה -
שְׁנַיִם יִרְעוּ עַד שִׁיִּסְתָּאבוּ וְכוּ'. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר: שְׁנַיִם יִשְׁחַטוּ בְּצַפּוֹן, זֶה יִשְׁחַט
לְשֵׁם מֶה שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא,

ו. הפסח שנמצא בשלשה עשר - ירעה עד שיסתאב. בארבעה עשר - יקרב שלמים. רבי אלעזר אומר: קדם חצות - ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים. לאחר חצות - הוא עצמו יקרב שלמים. הפסח שלא קרב בראשון - יקרב בשני. לא קרב בשני - יקרב בשלישי. מעות שלא קרבו בראשון - יקרבו בשני, לא קרבו בשני - יקרבו בשלישי. חגיגה שלא קרבה בראשון - תקרב בשני. לא קרבה בשני - תקרב בשלישי:

ז. המפריש מעות לפסחו ומת, אם היה בנו ממנה - יביאם אחריו לשם פסח. ואם לא - יביאם שלמים לששה עשר. המפריש את פסחו ומת, אם היה בנו ממנה עמו - יביאנו אחריו לשם פסח. אין בנו ממנה אחריו - יביאנו לשם שלמים לששה עשר:

ח. תמורת פסח, ולד תמורת פסח, ולדן, ולד ולדי ולדן, עד סוף העולם - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו, ויביא בדמיהן שלמים. רבי אלעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים, תמורת שלמים, ולד תמורת שלמים, ולדן, ולד ולדן עד סוף העולם - ירעו עד שיסתאבו, וימכרו ויביא בדמיהן שלמים. רבי אלעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים. המפריש נקבה לעולתו, ולפסחו, ולאשמו - עושה תמורה. רבי שמעון אומר: לעולתו - עושה תמורה, לפסחו ולאשמו - אין עושה תמורה, שאין לה דבר עושה תמורה אלא הרועה להסתאב. אמר רבי: אין אני רואה דבריו של רבי שמעון בפסח, הואיל ומותר הפסח קרב שלמים:

ט. המפריש נקבה לפסחו - תרעה עד שסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: תמכר שלא במום, ילדה זכר - ירעה עד שיסתאב, וימכר, ויביא בדמיו פסח. נשתירה אחר הפסח - ירעה עד שיסתאב,

ויאכלו שניהם כאחד, מפני שמתן דמים שוה. וכן היה רבי שמעון אומר, באשם שנתערב בשלמים: - שניהם ישחטו בצפון ויאכלו כחמור שבהן, ולא הודו לו חכמים, מפני שאין מביאין קדשים לבית הפסול. במה דברים אמורים? בזמן שנתערבו חיים אבל נתערבו שחוטין - יאכלו כחמור שבהן. נתערבו בפסולי מקדשין או בחלין שגשחטו בעזרה - תעבר צורתן ויצאו לבית השרפה:

ד. המפריש פסחו ואבד, והפריש אחר תחתיו, ולא הספיק להקריבו עד שנמצא הראשון, והרי הן שניהן עומדין - יביא איזה מהן שירצה, כדברי חכמים. רבי יוסי אומר: מצוה להביא מן הראשון, ואם היה השני מן המבחר - יביאנו, והשני ירעה עד שיסתאב וימכר, ויביא בדמיו שלמים לששה עשר. המפריש מעות לפסחו ואבדו והפריש מעות תחתיהן, ולא הספיק לקח בהן פסח עד שנמצאו מעות הראשונים - יביא מאלו ומאלו פסח, והשאר - יביא בה שלמים לששה עשר. המפריש מעות לפסחו, ואבד, והפריש פסח תחתיהן, ולא הספיק לקח עד שנמצאו מעות הראשונים, המעות - יביא בהן פסח ויקריב, והפסח ירעה עד שיסתאב וימכר, ויביא בדמיו שלמים לששה עשר. המפריש פסחו ואבד, והפריש מעות תחתיו, ולא הספיק לקח בהן פסח עד שנמצא פסח - יביא יקרב, והמעות - יביא בהם שלמים לששה עשר:

ה. המפריש פסחו ואבד, והפריש אחר תחתיו ולא הקריבו, ואחר כך נמצא הראשון, הוא עצמו יקרב שלמים לששה עשר: המפריש מעות לפסחו ואבד, והפריש מעות אחרות תחתיהן, ולקח בהן פסח אחר והקריבו, ואחר כך נמצאו מעות הראשונות - יביא בהן שלמים לששה עשר:

הַשְּׁלָם

תּוֹסֵפֶתָא

וַיִּמְכַר וַיָּבִיא בְדַמְיָהּ שְׁלָמִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
אוֹמֵר: הוּא עֲצָמוֹ יִקְרָב פֶּסַח.

<p>16 Feb</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יה 18</p>	<p>בבלי: סנהדרין סא ירושלמי: מגילה ל תוספתא: פסחים ג נ"ך: שמואל א כד-כה רמב"ם: שאר אבות הטומאה יז</p>	<p>6:48.....נץ החמה 9:29.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:22.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:45.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:35.....עלות השחר 8:53.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:58.....סו"ז תפלה - מג"א 5:32.....שקיעה</p>
<p>17 Feb</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יט 19</p>	<p>בבלי: סנהדרין סב ירושלמי: מגילה לא תוספתא: פסחים ד נ"ך: שמואל א כו-כז רמב"ם: שאר אבות הטומאה יח</p>	<p>6:47.....נץ החמה 9:28.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:22.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:46.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:34.....עלות השחר 8:52.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:58.....סו"ז תפלה - מג"א 5:33.....שקיעה</p>
<p>18 Feb</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>כ 20</p>	<p>בבלי: סנהדרין סג ירושלמי: מגילה לב תוספתא: פסחים ה נ"ך: שמואל א כח-כט רמב"ם: שאר אבות הטומאה יט</p>	<p>6:46.....נץ החמה 9:27.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:21.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:47.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:33.....עלות השחר 8:51.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:57.....סו"ז תפלה - מג"א 5:34.....שקיעה</p>
<p>19 Feb</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>כא 21</p>	<p>בבלי: סנהדרין סד ירושלמי: מגילה לג תוספתא: פסחים ו נ"ך: שמואל א ל-לא רמב"ם: שאר אבות הטומאה כ</p>	<p>6:44.....נץ החמה 9:26.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:21.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:48.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:31.....עלות השחר 8:50.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:57.....סו"ז תפלה - מג"א 5:35.....שקיעה</p>
<p>20 Feb</p>	<p>המישי Thursday</p>	<p>כב 22</p>	<p>בבלי: סנהדרין סה ירושלמי: מגילה לד תוספתא: פסחים ז נ"ך: שמואל ב א-ב רמב"ם: תוספת אוכלין א</p>	<p>6:43.....נץ החמה 9:26.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:20.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:50.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:30.....עלות השחר 8:50.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:56.....סו"ז תפלה - מג"א 5:37.....שקיעה</p>
<p>21 Feb</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כג 23</p>	<p>בבלי: סנהדרין סו ירושלמי: חגיגה א תוספתא: פסחים ח נ"ך: שמואל ב ג-ד רמב"ם: תוספת אוכלין ב</p>	<p>6:42.....נץ החמה 9:25.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:20.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:51.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>5:29.....עלות השחר 8:49.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:56.....סו"ז תפלה - מג"א 5:38.....שקיעה</p>
<p>Candle Lighting 5:20 הדלקת הנרות</p>					
<p>22 Feb</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כד 24</p>	<p>בבלי: סנהדרין סז ירושלמי: חגיגה ב תוספתא: פסחים ט נ"ך: שמואל ב ה-ו רמב"ם: תוספת אוכלין ג</p>	<p>6:40.....נץ החמה 9:24.....סו"ז קר"ש - גר"א... 10:19.....סו"ז תפלה - גר"א.. 6:52.....זה"כ לשיטת ר"ת</p>	<p>משפטים, מבה"ח 5:27.....עלות השחר 8:48.....סו"ז קר"ש - מג"א 9:55.....סו"ז תפלה - מג"א 5:39.....שקיעה</p>
<p>Shabbos Ends 6:52 זמן מוצי"ק</p>					

מברכים חודש אדר המולד: דאגערשטאג ביינאכט 2 מינוט נאך 7. ראש חודש: ששי ולמחרתו ביום שב"ק

ווען עס קומט אן שווער צו ווערן מקורב צום צדיק, דאן העלפט דאס צו צו קענען בעסער דינען דעם אייבערשטן.
(ספר המדות אות צדיק סימן י"ב)